Den uforbederlige bibliotekar

Niels Jensen

https://uforbederlig.dk
Skanning / foto af tekst.

Tidsskrifters skønlitterære indhold indekseret på https://danskforfatterleksikon.dk/1850p/skperiodicum.htm

Flere oplysninger om bøger på: https://danskforfatterleksikon.dk

---

Udarbejdet af Niels Jensen

Udgivet af „Foreningen til Gavn for Døvstumme, oplærte efter Talemetoden“.

Nr. 4. | Januar 1894. | 1. Aarg.

Af Døvstummeundervisningens Historie.

Den egentlige Døvstummeundervisning begyndte først for et Par Hundrede Aar siden. Det var Franskmanden Abbé de l' Epée og Tyskeren Samuel Heinicke, der omtrent samtidig i den sidste Halvdel af det 18de Aarhundrede grundlagde den første egentlige Undervisning for Døvstumme. Begge disse Mænd vare besjælede af den varmeste Kærlighed til de Døvstumme, men de søgte at naa deres Maal ad vidt forskellige Veje. Medens Abbé de l' Epée underviste sine Elever ved Tegn og Skrift (Tegnmetoden), saa vilde Heinicke, at hans Elever skulde lære at tale og aflæse andres Tale fra Læberne (Talemetoden).

Gud har givet ethvert Menneske ikke blot en Evne, men ogsaa en Trang til ved Hjælp af Sproget at udtrykke sine Ønsker, Tanker og Begæringer. For hørende Mennesker er Lydsproget eller Talen det naturlige Meddelelsesmiddel. Allerede det lille Barn kan ved sit ærø og ægy eller ved sin utilfredse Klynken meddele sig til Omgivelserne. For det hørende Barn gaar det saa let at lære Sproget, det ligesom ligger i Luften. Men mangler Hørelsen, saa stiller Sagen sig anderledes. Sprogevnen og Sprogtrangen er lige saa fuldt tilstede hos det døvstumme Barn som hos det hørende. Kun er al Lyd, al Sang og Klang i Naturen fremmed for det. Barnet tvinges derfor til at danne sig selv et Sprog, det naturlige Tegnsprog. Koen bliver ikke Bu-Koen, men Dyret med Horn i Panden; Lammet ikke Bæ-Lammet, men et Dyr med lange, bløde Haar o. s. v. Det døvstumme Barns Sprog bliver et Billedsprog; lidt efter lidt vænner det sig til at tænke i Billeder. Paa dette Tegnsprog grundede Abbé de l' Epée sin Metode. Men da Tegnsproget er et fattigt Sprog, saa udvidede han det Tid efter anden med en Række kunstige Tegn. Ved Siden af Tegnet benyttede han saa Skrift og Fingeralfabet, der ved forskellige Stillinger af Fingre og Haand afbildede de skrevne Bogstaver. Ved denne Undervisning førtes Barnet mere og mere ind paa at tænke i Billeder og maatte saa omsætte dette Billedsprog i Skriftsproget. Man forlangte, at den Døvstumme i Stedet for et skulde lære to Sprog. Ogsaa indenfor den tyske Skole, grundlagt af Heinicke, bredte Tegnene sig mere og mere. Det er først i den nyere Tid, at man fuldstændig har forladt Tegnsproget, og nu deler Døvstummeundervisningen sig i to Grene: Lydmetoden eller Talemetoden og Skriftmetoden (Fingeralfabetmetoden), eftersom Sproget gives Eleven i den mundtlige eller skriftlige Form.

For os staar Talemetoden som den bedste. Sproget fordrer, at vi skulle leve i det og med det, og kun Talemetoden gør dette fuldt ud muligt. Vi sende vore døvstumme Elever ud til en Kreds af hørende Mennesker. Kunne de tale forstaaeligt og aflæse fra Læberne, da er dermed ogsaa givet en stor Mulighed for deres videre Udvikling i sproglig Henseende. At dette forholder sig saaledes, har Taleskolen Gud ske Lov mere end et Vidnesbyrd for; thi mange af vore konfirmerede Elever have ved Besøg paa Anstalten vist store Fremskridt baade i Retning af Tale og Aflæsning. Paa den Grund, Skolen har lagt, har Livet bygget videre.

C. Johansen.

Mange ere kaldede, men faa ere udvalgte.

(Se Evangeliet til Septuagesima, Søndag den 21. Januar.)

I Evangeliet taler Jesus om en Vingaard. Han fortæller, hvorledes Husbonden gik ud for at faa Folk til at arbejde i den. Vingaardsmanden kaldte Arbejderne til sin Vingaard. Ved denne Lignelse vil Jesus lære os, hvorledes Gud Fader, som er den rette Vingaardsmand, kalder paa alle Mennesker, for at de skulle komme til ham og leve i hans Samfund som hans kære Børn.

Før Jesus begyndte at belære Israels Folk, før han begyndte at tale til Jøderne og forkynde dem Evangeliet, vandrede han alene omkring iblandt dem. Han saa nogle fromme og gode Mænd, og han udvalgte dem, at de altid skulde være hos ham og høre hans Ord. Jesus kaldte sine Apostle. De 12 Apostle dannede den første Menighed eller den første kristne Kirke her paa Jorden. Siden kaldte han flere og flere, der kom flere og flere af Jøderne til og troede paa ham. Menigheden voksede og blev større og større. Efter at Jesus var faret op til Himlen, udsendte han sine Disciple, at de skulde forkynde Evangeliet videre baade for Jøder og Hedninger. Endnu udsender Gud hvert Aar Præster og Lærere (Missionærer) til Hedningerne, for at de kunne omvende sig og blive Guds kære Børn. Saaledes kalder Gud endnu Menneskene, at de skulle komme til ham og leve i hans Samfund.

Men Gud kalder ikke blot Hedningerne, han kalder daglig enhver af os, han kalder ethvert Menneske. Han kalder ogsaa paa eder, kære døvstumme Venner. Ved den hellige Daab førte vore Forældre os til Gud, og vi fik hans Helligaand og bleve hans kære Børn. Men i vore Hjerter laa der en Spire til det onde. Den onde Lyst boede os, og ofte overvandt Fristeren os, saa at vi syndede. Ved

Synden gik vi bort fra Gud Fader, ligesom den fortabte Søn. — Men Gud vil ingen Synders Død, men at han skal omvende sig og leve. Derfor kalder Gud os ved sin Helligaand, at vi kunne omvende os og tro.

Vi høre Guds Ord i Skolen og i Kirken, eller vi læse det i den hellige Skrift. Vort Hjerte bliver uroligt, fordi vi kunne forstaa, at vi ere store Syndere. Vi føle os ikke som Guds Børn, fordi vi ofte have syndet mod hans Ord og Befalinger. Men ligesom hos den fortabte Søn kommer der en Længsel i vort Hjerte efter at komme hjem til Gud og vor Frelser. Vi begynde at længes efter atter at leve i hans Samfund som hans kære Børn. Det er hans gode Helligaand, som virker i os, som kalder os til Omvendelse og Tro.

Gud kalder os ikke alene ved sit Ord, han kalder os ogsaa paa mange andre Maader. Han sender os Glæde og Sorg, Fattigdom og Rigdom, gode Dage og onde Dage, Modgang og Medgang. Alt dette gør han, for at vi skulle tænke paa ham og komme til ham og leve i hans Samfund. Hver Dag i vort Liv er Gud usynlig hos os og kalder os, at vi dog maatte blive hans kære Børn.

Men, kære døvstumme Venner! vi kunne selv vælge, vi kunne selv bestemme, om vi ville være Guds Børn og leve i hans Samfund. Dersom vi ikke ville omvende os, men vedblive at synde, saa foragte vi Guds Kærlighed til os. Vi gaa længere og længere bort fra ham, og vi blive mere og mere Djævelens Børn. Derfor siger Jesus ogsaa: »Mange ere kaldede, men faa ere udvalgte«. Kun faa, kun enkelte Mennesker høre Guds Røst og komme til ham som hans udvalgte og kære Børn. Vi ville bede Gud, at vore Hjerter ikke maa blive forhærdede, ikke maa blive haarde i os, saa at vi vedblive at synde, men at hans gode Helligaand maa hjælpe os til Omvendelse og Tro.

C. Johansen.

Den nye Tid.

Det er jo en almindelig Skik Nytaarsaften at sidde oppe til Midnat. Den hele Aften er der Sjov og Spektakkel paa Gaden. Raketter gaa til Vejrs, Kanonslag knalde, og Gadedrengene slaa Potter itu paa fremmede Folks Døre. De skikkelige Mennesker sidde og spille Kort eller læse og tale sammen, for at Ole Lukøje ikke skal komme bag paa dem. Det gælder om at holde sig selv og andre vaagne til Kl. 12; thi saa er det gamle Aar forbi, og det nye begynder, og man har dog altid meget at takke hinanden for i den Anledning. Men i Aar har der da været endnu en Grund til at sidde oppe den Aften; thi Loven havde befalet, at alle Urene i hele Landet skulde stilles 10 Minutter frem, saasnart Klokken var slaaet 12. Som Loven befalede, blev jeg da oppe til Midnat og stillede mit Ur; og det har du vel ogsaa husket at gøre. Men de, som glemte det, de kom nok 10 Minutter for sent til Gudstjeneste Nytaarsmorgen og vare meget forbavsede over, at den første Salme allerede var sungen; thi de troede, at de kom tids nok; men saa huskede de paa, at de havde glemt at stille deres Ur efter den nye Tid, og saa maatte de jo rette den Fejl.

Men hvorfor skulle vi have en ny Tid?

Vi ved, at det først og fremmest er Solen, som bestemmer, hvad Klokken skal være. Solen staar op i Øst og gaar ned i Vest. Men om Middagen staar Solen lige i Syd, og saa skal Klokken være 12. Paa hele Jorden maa man rette sig efter Solen. Men naar vi have Dag i Danmark, saa har man Nat paa den anden Side af Jorden; thi Solen kan ikke skinne alle Steder paa en Gang. Klokken kan ikke være det samme paa de forskellige Steder. Mens du nu sidder og læser »Effata« her i Danmark, saa er der andre Steder, længere imod Øst i Rusland og Asien, hvor Folk ere gaaede i Seng eller snart skulle i Seng, fordi det er sent paa Aftenen; og der er andre Steder imod Vest, i England eller Amerika, hvor Folk ere i Færd med at staa op, fordi det er Morgen. Dersom vi en Dag Kl. 12 om Middagen gaa op paa Telegrafstationen i København og telegrafere mod Vest til New-York i Amerika: »Hvormange er Klokken?« saa faa vi straks det Svar: »Klokken er 6 Formiddag her i New-York.« Men telegrafere vi mod Øst til Peking ovre i Kina, saa svares der straks, at Klokken paa det Sted er 7 om Aftenen. Kineserne spise altsaa deres Aftensmad, naar vi have Middag her i Danmark.

I gamle Dage havde hver By i Danmark sit Klokkeslet, og naar man rejste rundt i Landet, maatte man stadig stille sit Ur. Naar man f. Eks. rejste fra København til Fredericia, maatte man stille sit Ur 11 Minutter tilbage; rejste man fra Fredericia til Nyborg, maatte man stille Uret 4 Minutter frem osv. Det var jo meget besværligt. Kun naar man rejste lige mod Nord eller Syd, behøvede man ikke at stille paa Uret. Men saa blev det i 1880 bestemt, at hele Landet skulde rette sig efter Urene i København; og det var jo meget bedre.

Inde paa Observatoriet i København bor den Mand, som sørger for, at Tiden er rigtig i hele Landet. Han passer paa Solen og Stjernerne i sin Kikkert og stiller sine Ure nøjagtigt derefter. Et af disse Ure er stillet saaledes, at det hver Dag præcis Klokken 1 sender et elektrisk Signal til Nikolaj Taarn, hvorved en Kugle, som var hejset op paa en Stang, straks falder ned. Paa den Maade kunne alle Mennesker i København faa at vide bestemt, hvormange Klokken er. Paa lignende Maade telegraferes der hver Morgen Klokken 7 fra København til alle Jærnbanestationer i hele Landet, saa at man ogsaa der kan stille Urene nøjagtigt.

Det er en god Ting at faa samme Tid over hele Landet. Men galt var det, naar man rejste til Udlandet. Naar man f. Eks. rejste til England, maatte man stille sit Ur 50 Minutter tilbage; og rejste man til Sverrig eller Tyskland, maatte man stille det 10 Minutter frem. Den danske Jærnbanebestyrelse foreslog derfor Regeringen, at alle Urene i Danmark skulde stilles 10 Minutter frem. Saa vilde vore Ure gaa akkurat som Urene i Sverrig og Tyskland; og saa vilde der blive nøjagtig en Times Forskel paa Urene i Danmark og i England. Det syntes Regeringen var allerbedst; og den fremkom da med et Lovforslag, som blev vedtaget af Rigsdagen og undertegnet af Kongen den 29de Marts i Fjor. Det var denne Lov, som traadte i Kraft Nytaarsnat Kl. 12. — Og nu have vi den nye Tid.

G. F.

Sønderjylland.

Før 1864 hørte Sønderjylland til Danmark; nu hører det til Tyskland. Før regerede den danske Konge over Sønderjylland, og Folket skulde betale ham Skat; nu regerer den tyske Kejser over Landet, og Sønderjyderne skulle betale Kejseren Skat. Embedsmændene i Sønderjylland vare tidligere danske, nu ere de tyske. — I Aaret 1864 erobrede Tyskerne Sønderjylland fra Danmark, men de fleste Sønderjyder ere endnu danske. De elske endnu Danmark, fordi det er deres Fædreland. De elske det danske Sprog, fordi det er deres Modersmaal, og de elske den danske Konge, og ville helst adlyde ham.

Naar man kører med Toget fra Vamdrup Syd paa, saa kommer man forbi en Række sorthvide Pæle, som gaa tværs

over Landet, fra Vesterhavet til Lillebælt; det er Grænsen mellem Nørre- og Sønderjylland eller mellem Danmark og Tyskland. Tyskerne satte dem 1864, da Krigen var til Ende. — Saasnart man kommer forbi Pælene, er man i det tyske Rige.

Sønderjylland er et smukt og frugtbart Land. Det ligner Danmark. Der er Bakker og Dale, frodige Marker og og smukke Bøgeskove. Lærken synger i Luften, og Nattergalen i Busken, som i Danmark. Der er velbyggede Bøndergaarde, og Befolkningen er velhavende, thi Landet er frugtbart. Mange Danske rejse hvert Aar derned, for at se det, og de tænke: det er sørgeligt, at Sønderjylland ikke mere hører til Danmark.

Man ser det tyske Flag vaje omkring i Landet; det er sort og hvidt. Flagstangen er ligeledes sort og hvid, ligesom Leddene ved Jærnbanen og Vejviserne paa Vejene; thi sort og hvidt er de tyske Farver.

Det danske Flag er forbudt i Sønderjylland. Sønderjyderne elske det, og ville gærne hejse det op paa Flagstangen i Stedet for det tyske; men de maa ikke. Hvis de gøre det, blive de straffede. De gemme det derfor i Skuffen men tage det undertiden frem for at se paa det, og ofte faa de Taarer i Øjnene, thi de elske vort gamle Dannebrog, og blive bedrøvede, fordi det skal skjules.

Overalt i Sønderjylland ser man mange Krigergrave, baade paa Kirkegaardene, paa Markerne og ved Vejene, thi mange tapre Soldater, som faldt i Krigen, ere begravede her, og paa deres Grave er der rejst Mindestene. Der findes baade danske og tyske Grave. De første ere behængte med røde og hvide Baand, medens de sidste ere pyntede med de tyske Farver. Sønderjyderne besøge ofte de danske Grave, og de sønderjydske Piger lægge deres Kranse og Blomster paa dem, ligesom man i Fredericia smykker Landsoldaten og Kæmpegraven d. 6te Juli. — Der var en Gang, at Tyskerne forbød at hænge Kranse og Baand paa de danske Krigergrave; da sørgede Sønderjyderne, thi de elskede de Helte, som kæmpede og døde for Sønderjyllands dyrebare Jord.

Sønderjyderne tale Dansk, og de elske det danske Sprog, thi det har deres Fædre talt før dem, og det var det Sprog, som deres Moder talte til dem, da de endnu var smaa. Men Tyskerne vil tvinge dem til at tale Tysk. I Skolen lære Børnene kun Tysk og maa ikke tale Dansk. Heller ikke paa Legepladsen maa de bruge det danske Sprog; hvis de gøre det, blive de straffede af den tyske Skolelærer.

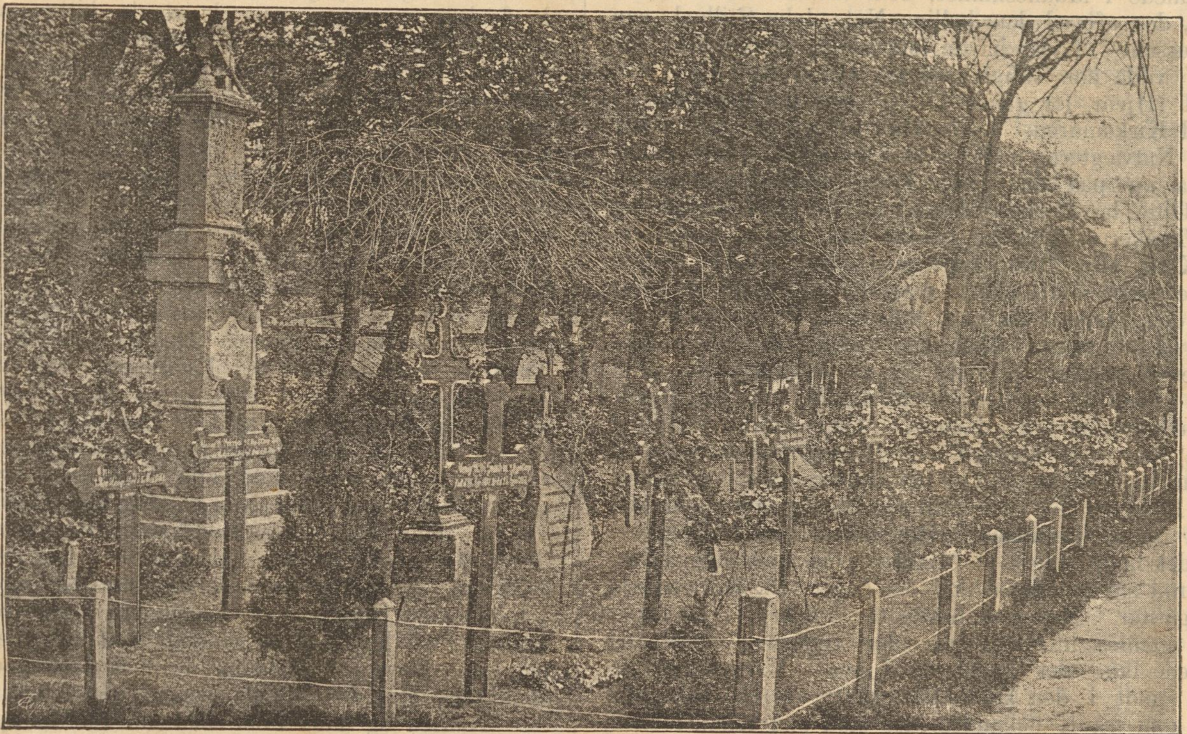

Krigergraven paa Flensborg Kirkegaard.

Undertiden spørger Læreren et af Børnene, om det er en Dansker eller Tysker, og dersom Barnet svarer: »Jeg er en Dansker,« saa bliver han vred og straffer det, indtil det siger: »Jeg er en Tysker.« Men i Hjemmet, inde i Stuen, der tale Sønderjyderne Dansk, der synge de danske Sange, og tænke paa deres gamle Fædreland, paa den danske Konge og paa alle deres Brødre og Søstre i Danmark.

Naar de unge Mænd i Sønderjylland skulle være prøjsiske Soldater, blive de sendte langt bort fra deres Hjemstavn og alle deres Landsmænd, ned i Tyskand, for at de skulle lære at tale Tysk og lære at blive Tyskere. Soldatertjenesten varer tre Aar, og de blive ofte behandlede haardt, saa det er en streng Tid for mange. Det er derfor med Sorg, at Forældrene se deres Sønner drage bort for at trække i den tyske Uniform og sværge til den tyske Fane, men de have den Trøst, at de ved, at deres Sønner aldrig blive Tyskere.

Tyskerne regere haardt og strengt i Sønderjylland, og de danske Sønderjyder maa ofte lide Forfølgelse og Uret; thi alt, hvad der er dansk, skal udryddes. De længes derfor inderligt efter at blive forenede med Danmark igen; men de tabe aldrig Modet, thi det er et stærkt og dygtigt Folk, som ikke vil lade sig undertvinge af Tyskerne, og de har det sikre Haab, at den Tid vil komme, da Sønderjylland atter er et dansk Land.

Vi, som leve her hjemme i Danmark, og have det saa godt; vi, som have Lov til at tale Dansk og elske vort Flag og vore Minder, vi glemme ofte at tænke paa Sønderjyderne, deres Trængsel og den Haan, de daglig maa lide af Tyskerne. Men det er ikke rigtigt af os, thi Sønderjyderne ere vore Brødre og Søstre, og ligesom de ere glade, hver Gang der kommer Danske ned for at besøge dem, saaledes blive de bedrøvede, naar vi glemme dem, og de føle sig ene og forladte i Kampen.

Lad os derfor aldrig glemme de trofaste Sønderjyder, men altid huske paa, at det i Grunden er for os de kæmpe; lad os haabe, ligesom de haabe, at der engang vil oprinde en Glædesdag, da vort gamle Flag ikke længere skal holdes skjult i Sønderjylland, men frit og stolt kan vaje over Landet som i gamle Dage.

E. E.

Natvægterens Julegave.

(Frit efter »Hephata« ved Hilda Krüger.)

I den lille By straalede endnu alle Husenes Vinduer klart fra de mange Julelys; men de mange glade Barnestemmer vare allerede forstummede, man hørte ikke mere Børnene synge og tale. De fleste smaa laa velforvarede i deres varme Senge, hvor de i Drømme levede den dejlige Jul om igen. Klokken var mellem 10 og 11. Paa Pladserne og Gaderne var der ganske stille. Al Færdsel var hørt op, og Folk sade lunt og godt i deres hyggelige Hjem. Fuldmaanen havde allerede staaet længe paa Himlen. Den var staaet klar op bag det gamle Raadhus' Taarne. Nu stod den bag Kirkens høje Kuppel; men tunge, mørke Sneskyer trak højere og højere op paa Himlen og vilde snart skjule den. Der var allerede falden en Del Sne, og den stærke Frost havde gjort den haard og fast. Paa Torvet var der en Brønd. Stenene omkring den vare bedækkede med Is, og fra Tuden hang der en stor Istap. Et Stenbillede af en gammel katolsk Biskop smykkede Brønden. Han var helt bedækket med Sne, og Korset i hans højre Haand straalede i Maaneskinnet, som om det var af Sølv. Den eneste, der afbrød den hellige Nats dybe Stilhed, var Peter Asmussen. Nylig havde han raabt, at Klokken var 10, og nu vilde han tillige med sin Hund søge Ly i det gamle Asyl (Hjem for gamle Folk), som laa der henne i Krogen ved Kirkemuren. Dette Hus tilhørte Byen, og her boede altid Natvægterne. Peter stod et Øjeblik ved Brønden og saa op paa den gamle Herre med Bispehuen og Korset. Ofte havde han derved ganske besynderlige og mærkelige Tanker. I Aften tænkte han: »Han har hverken haft Kone eller Børn, han maa være glad.« Peters Kone havde været syg i mange Aar, før hun døde, og hans Børn vare dels døde i en ung Alder, og dels havde de gjort ham megen Sorg. Men den gamle Mand blev ikke staaende længe ved Brønden; thi det var meget koldt. Han kom straks i Tanker om den varme Kaffe, som han havde sat paa Kakkelovnen i en Kande. Den skulde styrke og varme ham efter den kolde Tur. Hurtig travede han nu af Sted hen imod Huset. Da lød Lokomotivets gennemtrængende Fløjten i den dybe Stilhed; thi ogsaa til den lille By gik der nu en Jærnbane. Det var det sidste Tog den Aften, og det holdt kun i to Minutter ved Stationen. Natvægteren brød sig imidlertid ikke om Toget; thi han ventede ingen Julegæster. Men han havde taget fejl.

I den gamles lille Stue var der rigtignok mørkt, og man mærkede ikke der noget til Julen. Varmen gjorde dog meget godt i den kolde Vinternat, og en behagelig Duft, som kom fra Kaffekanden, der stod paa Kakkelovnen, slog den indtrædende i Møde. Han fandt sig let til Rette ved Maanens svage Skin, som kom ind ad de lave Vinduer. Det var derfor ikke nødvendigt at tænde Lys, da han dog snart maatte gaa ud igen for at raabe, at Klokken var slaaet elleve. Han skænkede sig straks en Kop varm Kaffe, lænede sig mod den gamle Kakkelovn og begyndte at drikke den. Da hørte han hurtige Skridt paa den frosne Sne, der bankedes frygtsomt og ligesom af en Barnehaand paa Døren. Hvad er det?

Peter aabner Døren, og foran ham staar der to Børn med hinanden i Hænderne, en større Pige og en noget yngre Dreng. Han ser dem tydeligt, thi Maanen skinner klart paa dem. Pigen bærer en stor Bylt, der ligger inden i et Tørklæde: »God Aften, Bedstefader, og glædelig Jul,« sagde den lille Pige. »Du kender os vel ikke? Vi ere jo fra Eppingen, (en By i Tyskland). Ved du da slet ikke, at Moder er død, og vi ingen Fader have mere?« Idet hun sagde disse Ord, begyndte bægge Børnene at græde højt. »Du godeste Gud i Himlen!« udraabte den gamle, »I ere da vel ikke Magdalenes Børn? Eders Moder er død, sige I. Hvorfra skulde jeg dog vide det, kære Børn? Hvad skal der nu blive af eder? men kom nu indenfor. Nej, hvor ere I stakkels smaa Unger dog forfrosne i denne kolde Nat, og det er tilmed i en hellig Julenat.« Hulkende traadte Børnene ind i Stuen, og den lille snaksomme Pige gav sig til at tale: »Ja, Bedstefader, Moder er begravet for tre Dage siden, hun laa længe syg, og hun sagde til os: »Børn, naar jeg er død, skulle I rejse til Bedstefader, han kan ikke forstøde eder, I have jo ellers ingen i Verden, thi I have ikke længere nogen Fader.« »Ved du da ikke nok, Bedstefader, at vor stakkels Fader sidder i Tugthuset?«

(Sluttes.)

Lidt om Dr. Fridtjof Nansens første Grønlandsrejse.

(Sluttet.)

Da Fridtjof Nansen og hans Ledsagere havde hvilet sig ud et Par Dage i deres Telt, sejlede de atter af Sted mod Nord. Efter nogle Dages Rejse bleve de en Dag meget overraskede ved at se et fremmed Telt inde paa Kysten. De vare meget nysgærrige efter at se, hvad det var. Og da de kom nærmere, saa de nogle bitte smaa Mennesker udenfor Teltet. Det var Eskimoere, som ellers boede længere mod Syd, men som i Sommertiden vare paa Rejse Nord paa i deres Kajakker. Eskimoerne vare meget venlige og begyndte straks at fortælle Nansen og hans Kammerater noget; men disse forstode intet deraf. De begyndte da at tale sammen med Tegn og Gebærder, men det gik heller ikke godt. Nansen kom nu ind i deres Telt. Det bestod af et Rum, hvori der boede 4 à 5 Familier sammen, omtrent 30 Personer, Mænd, Kvinder og Børn. De gik allesammen helt nøgne imellem hverandre inde i Teltet. Hver Mand havde to Koner; kun de fattigste havde ikke Raad til at have mere end en Kone. Der var en væmmelig Lugt af Tran og Sælhundekød, og Eskimoerne selv vare forfærdelig snavsede og med langt, sort, uredt Haar. De vadskede sig aldrig, saa der sad et tykt Lag Snavs i deres Ansigt. Naar de sad i Teltet, plejede de at more sig med at fange Lus, som de derpaa spiste med stor Velbehag. Skønt det var meget ubehageligt, blev Nansen dog hos Eskimoerne et Par Dage. Han saa deres Redskaber, der bestod af Ben og Træ; han spiste af deres Mad og sov hos dem om Natten i Teltet. Ved Afrejsen forærede han dem nogle Blikkasser, i hvilke der havde været henkogte Fødevarer. Saadanne blanke Ting havde disse stakkels vilde Mennesker aldrig før set, og de bleve saa glade for dem, at de hoppede og sprang omkring. Paa den Maade viste de deres Taknemmelighed.

Nansen og hans Folk bød nu Farvel og roede videre mod Nord. Det var deres Hensigt at komme op til Nordpolen, hvis det var muligt. Men det lykkedes ikke for dem; thi den tætte Is i Havet forhindrede dem deri. Den 11te August standsede Baaden, og nu var deres Sørejse endt. De tog da Sagerne af Baaden og læssede dem paa Slæderne, som de havde med hjemme fra. Baaden vendte de om med Kølen i Vejret og lod den blive liggende paa Kysten, og der ligger den endnu.

De skulde nu drage til Fods tværs igennem Landet til Vestkysten. Slæderne maatte de selv trække hele Tiden. Overalt laa der Sne og Is i stor Højde, og i Isen var der dybe Revner. Undertiden vare disse Revner bedækkede med et tyndt Lag Sne; det var farligt, thi saa kunde de ikke se dem, og de kunde derfor let styrte ned i dem. Derfor bandt de et Tov om Livet paa hverandre. Dersom en af dem da faldt i en Revne, kunde de andre trække ham op. Det skete ogsaa flere Gange, og Tovet var dem saaledes til stor Nytte. — Paa nogle Steder var Isen og Sneen saa glat som et Spejl. De fandt da paa at sætte Sejl paa Slæderne, der ved Hjælp af Vinden førtes hurtig af Sted, medens Nansen og hans Ledsagere løb bag efter paa deres Skier. — Paa hele deres Rejse igennem Landet sov de om Dagen og vandrede frem ad om Natten; thi om Natten var Sneen haard og glat af Frosten, hvorimod den blev blød af Solvarmen

om Dagen. Om Natten frøs det nemlig 5 à 6 Grader, skønt det var Sommer.

Det var ogsaa stundom saa daarligt Vejr med Sne og Storm, at de maatte blive i Teltet flere Døgn. Saaledes blev Teltet en Gang fuldstændig begravet i Sneen, som samlede sig i flere Alens Højde, og de maatte da opholde sig derinde i 8 Dage. Ofte maatte de undvære Mad, thi den frøs fast i Klumper. Paa hele deres Rejse havde de ingen Vand. De fyldte da en Flaske med Sne og gemte den paa deres bare Legeme. Varmen fra Legemet smeltede da omsider Sneen til Vand, som de derpaa drak. Under den lange Rejse bleve de aldrig vaskede; det kunde de ikke taale, thi saa revnede Huden alle Vegne.

Det var nu i Midten af September Maaned, og Kulden begyndte at blive meget streng. Nu frøs det 18 à 20 Grader om Natten, og der var tyk Rim paa den indvendige Side af Soveposerne. Sommetider frøs Ørerne og Næsen stive; de maatte saa gnide dem med Sne, ellers kunde de let gaa af. —

I 2 Maaneder havde de været paa Vandring over Landet, og de haabede derfor, at de snart vare ved Vestkysten. Det blæste godt, og de satte Sejlene paa Slæderne, satte sig ogsaa op, og det gik af Sted i fuld Fart. Efter en Stunds Forløb opdagede Dietrichson, at de havde tabt Nansen og Balto. De vare faldne af Slæden, og de kom ikke før om Aftenen, meget flove over deres Uheld. Til deres store Glæde kunde de nu se Vestkysten, men Isen var værre end nogensinde før, saa det gik langsomt. De tabte dog ikke Modet, men skyndte sig fremad. De vilde jo saa gerne naa Kysten og derfra Syd paa til den lille By Godthaab for saa at komme med Skib i dette Efteraar fra Grønland til Danmark eller Norge. Om Vinteren gaar der nemlig ingen Skibe fra Grønland. Dersom de ikke naaede det sidste Skib fra Grønland, maatte de blive der hele Vinteren. Det vilde de nødig, og derfor skyndte de sig af Sted. De vandrede nu langs Vestkysten, Syd paa ad Godthaab til. Da kom de til en bred og dyb Fjord, den skulde de over; men nu havde de ingen Baad. Hvad skulde de saa gøre? De vare dog ikke raadvilde. De havde nogle Sukkerrør, og af disse tilligemed noget Sejldug (tykt Lærred) lavede de en Baad. Den var naturligvis meget skrøbelig og utæt og derfor farlig at sejle i. De gik alligevel i Baaden og kom ogsaa med stort Besvær over Fjorden; men da de kom til Land, var Baaden omtrent fuld af Vand og lige ved at synke. — Derefter fortsatte de deres Vandring til Godthaab. En Mængde Grønlændere vare ude at møde dem, thi de vilde se de modige og udholdende Mænd, som havde foretaget den lange og farefulde Rejse. — Nansen spurgte straks, om alle Skibene vare gaaede fra Grønland. Og stor var deres Sorg, da de fik at vide, at det sidste Skib allerede var sejlet for nogle Dage siden. Det var rigtignok meget kedeligt. Deres Familie, Venner og Bekendte ventede paa dem hjemme; naar Nansen og hans Medrejsende ikke kom hjem, troede man naturligvis, at de vare døde oppe i Grønland. — og hvad skulde de nu bestille hele den lange Vinter i Grønland? Men der var intet at gøre; de maatte blive, hvor de vare og vente til Foraaret.

Grønlænderne vare særdeles venlige imod dem. Nansen boede hele Vinteren hos Lægen i Godthaab, og de øvrige boede omkring i Byen. — De benyttede den lange Vinter til at lære at sejle i Kajak og at lære Grønlændernes Sprog. De gik tillige ofte paa Jagt og sejlede paa Fiskeri.

Da Vinteren var forbi, begyndte de at tænke paa Hjemrejsen, og den 26de April forlode de Godthaab med Dampskibet »Hvidbjørnen«. — Den 21de Maj 1889 kom de til Kristiania. Her var en stor Menneskemængde til Stede, som raabte Hurra for Grønlænderne. Da Nansen spurgte Balto, om han syntes, det var smukt at se alle disse Mennesker, sagde Balto: »Jeg vilde ønske, at de allesammen vare Rensdyr, som jeg kunde tage med hjem til Lapland.«

Hvad ved man nu om Grønland? Hvad har Nansen og andre Opdagelsesrejsende lært paa deres Rejser i Grønland?

Man ved, at Grønland for lange lange Tider siden har været et varmt og frugtbart Land. Der har været en Tid i Grønland, da Varmen var 20 à 25 Grader. Da voksede dér de samme Planter, som der vokser i de varme Lande nu. Den Gang voksede der i Grønland Palmer, Laurbærtræer, Figentræer, Vinranker, Valnødder, Bregner, Bøgetræer, Birketræer, Popler og Naaletræer.

Og nu er Landet fuldstændig forandret, uden Plantevækst, men bedækket med Is og Sne. Dette og mange andre Ting har Grønlandsfarerne skaffet os at vide paa deres besværlige Rejser i det langt afsidesliggende Land.

Nytaarsløjer.

Da jeg var Barn, havde vi forskellige Løjer for hver Nytaarsaften, og noget af det, som især maatte forsøges, var at slaa Potter paa Døren til Folkestuen, hvor saa mange Folk vare samlede den Aften for at nyde en festlig Nadver. Vi valgte da ogsaa helst det Øjeblik, da Risengrøden stod dampende paa Bordet, og Folkene vare i Færd med at stikke Skeerne i Fadet. Uden for Folkestuen var Bryggerset, hvor der var Stengulv og en stor indmuret Grubekjedel, som netop stod lige ved Døren til Folkestuen. Da det gjaldt om ikke at blive opdaget, listede vi os ganske sagte ned i Bryggerset, og den mindste af os blev hjulpet op i Grubekjedlen, som næsten blev dækket af et stort Laag. Naar vi da alle vare gaaede bort, saa tog min Søster forsigtig Lergryden og kastede den ned paa Stengulvet, saa at den gik i Tusinde Stykker med stort Rabalder. Hun dukkede sig saa hurtigt ned igen i Grubekjedlen, og naar alle Folkene kom styrtende ud, var der ingen at opdage.

Naar vi senere satte os til Bords i Spisestuen for at spise vor Grød, saa vidste vi alle, at der var puttet en Mandel i Fadet, og vi maatte alle passe paa at ønske noget, som vi rigtig gerne vilde, der skulde gaa i Opfyldelse i det nye Aar; thi den, som fik Mandlen, var ganske vis paa at faa sit Ønske opfyldt. Det skete derfor undertiden, at naar vore Tallerkener vare tømte, uden at nogen havde faaet Mandlen, saa nødte vi os til at spise en lille Portion mere for at se, om vi dog ikke skulde have mere Held med os anden Gang. Jeg kan netop huske et Aar, hvor vi forgæves anstrengte os, og saa tilsidst tog Fader ganske stiltiende Mandlen op af sin Vestelomme og viste os den. Han havde straks faaet den og ganske rolig gemt den, men vi bleve jo lidt lange i Ansigtet ved at se den i god Behold.

Saa, naar Klokken blev 10 eller 11, fik vi en Kurv med Æg ind i Spisestuen, og hver af os fik et stort Glas halv fyldt med Vand. Saa tog man hver et Æg og skilte meget forsigtig, saaledes at Hviden hældtes ned i Vandglasset, og det skulde foregaa i dyb Tavshed; thi vi troede, at dersom der blev sagt et Ord, imens det skete, saa duede det ikke ret. Glassene bleve saa satte hen i Vinduet bag ved Rullegardinerne, saa at ingen saa dem; thi naar Klokken slog 12, skulde Æggehviderne danne sig i forskellige Figurer og Ting, hvoraf man kunde se, hvad der skulde hænde enhver af os i det nye Aar. Om Morgenen gjaldt det da at udtyde Tegnene rigtig; thi der var baade Skibe og Bjærge, Bygninger med Taarne, Skøjteløbere og mange andre mærkelige Ting.

Æggeblommerne pidskede vi med Sukker og spiste, medens Viserne paa Uret mere og mere nærmede sig Tolvtallet. Naar de endelig kom i Nærheden af dette, stillede vi os i Række to og to med hinanden i Hænderne, og saa aabnede vi Døren for at modtage det nye Aar paa passende Maade. Idet Klokken slog det første Slag, hoppede vi over Dørtærskelen

fra det gamle Aar og ind i det nye og ønskede hverandre, at det maatte blive et godt og indholdsrigt Aar. Men først naar det igen var sluttet, vidste man jo, om alle disse Ønsker vare blevne opfyldte. Saa tog man Afsked med det som med det foregaaende og ønskede atter hinanden »glædeligt Nytaar!«

2.

Abens Hævn.

En Herre, som besøgte et Menageri (udtales: Menasjeri) i en tysk By, rakte en lille Stok hen til Jærnstængerne i et Bur, hvor der stod en stor Abe, en Bavian. Han drillede længe Bavianen med denne Stok, som han holdt i højre Haand. Paa samme Haand havde han en Handske, der kun var trukket halvt paa. Aben sad længe rolig og taalte hans Drillerier og saa paa Manden og Stokken. Men da Manden kom for nær med Haanden, sprang Aben hurtig som et Lyn frem og greb — ikke efter Stokken, men efter — Haanden. Hvis den havde faaet fat paa Haanden, saa havde den sikkert revet baade Haanden og Armen af. Heldigvis erholdt den kun Handsken og Stokken; men den var saa rasende, at den rev begge Dele i tusinde smaa Stykker. En anden Abe hævnede sig paa en meget listig Maade. Den levede i Kapstaden i Sydafrika og var tæmmet; derfor gik den ogsaa løs omkring. En Officer, der ofte mødte den, narrede den tit og morede sig over den. Men en Dag havde Officeren sin fineste Uniform paa; han skulde nemlig til Parade (Eftersyn) paa Eksercerpladsen, og saa fik Aben Øje paa ham, da han kom spadserende. Øjeblikkelig besluttede den at hævne sig. Den sprang hen til et Sted paa Vejen, hvor Officeren skulde forbi, og kastede alt Dyndet op paa ham, saa at han blev skrækkelig snavset. Aben morede sig ogsaa derved; thi hver Dag, naar den saa Officeren, lo den og gjorde Nar ad ham. Det var ligesom den vilde sige: »Du skal ikke drille mig, thi jeg er klogere end Du!«

Nikolai.

Spørgsmaal og Svar.

Hvad forstaar man ved Agrarbevægelsen?

Agrar er et fremmed Ord; det stammer fra det latinske Sprog, og det betyder Landmand. Agrarisk = alt, som vedkommer Landbrugerne (Bønder, Forpagtere, Godsejere). Man taler om agrariske Love = Landbolove, eller Love, som især angaa alle de Folk, der leve af Agerdyrkning og Husdyravl. — I flere Aar er det gaaet daarligt for Landmændene. Især var 1893 et daarligt Aar. De fleste Landmænd høstede kun lidt Korn. Blandt Kreaturerne udbrød der en smitsom Sygdom (Mund- og Klovesyge). De kunde derfor ikke sælge deres Køer, Svin og Faar til England og Tyskland, som de foregaaende Aar. Mange Landmænd maatte laane Penge og gøre Gæld. For at hjælpe og støtte hverandre i Nøden, dannede omtrent alle Landmænd i Danmark en Forening — Agrarforeningen. De ville nu arbejde paa at faa gode Love (Landbolove, agrariske Love). Landmændene haabe saa, at de en anden Gang bedre kunne overvinde daarlige Høstaar og andre Uheld.

Hvad er Anarkister for Mennesker?

Anarkist er ogsaa et fremmed Ord; det kommer af det græske Ord Anarki, der betyder Lovløshed, Voldsherredømme. I et Land, hvor man ikke bryder sig om Lovene, hersker der Anarki. Anarkisterne, som saa ofte omtales i Aviserne, ere altsaa Mennesker, der ikke ville lyde Loven. Anarkisterne ere Forbrydere, som gøre alt for at omstyrte det bestaaende Samfund, forstyrre Fred og Orden i Landet. De ville hverken have eller adlyde Øvrigheden. Derfor dræbe de uskyldige Mennesker for at fremkalde Skræk. I Frankrig var der jo for nylig en Anarkist, Vaillant, der kastede en Bombe (en Metalkasse, fyldt med Sprængstoffer) ned i det franske Deputeretkammer (Rigsdag). En Mængde Mennesker bleve haardt saarede, og nu vil Vaillant nok blive henrettet til Straf for sin Misgærning.

Meddelelser fra Døvstummeinstitutterne.

Fredag den 22de December afholdtes der Juletræ paa Døvstummeskolen i Nyborg. Først drak alle Børnene Chokolade i Skolens lille Arbejdssal, derefter begav de sig op i Kirkesalen, hvor to store Juletræer straalede dem i Møde, behængte med mange dejlige Sager. Efter Afsyngelsen af Salmen: »Et Barn er født i Bethlehem«, begyndte man at plukke af Træerne og at uddele en Kasse Appelsiner, som en Købmand havde foræret til Børnene.

Foruden mange Godter fik hvert Barn to nyttige Julegaver, f. Eks. Tørklæder, Sløjfer, Arbejdstasker, Kraver, Humbug o. s. v. Disse Ting havde Skolens Lærerinder syet til Børnene.

Efter at Juletræerne vare plukkede, dansede og morede man sig endnu et Par Timer. Tre af Konfirmanderne fra i Sommer deltoge i den smukke Fest.

— Torsdag den 28de December døde en af Eleverne i Nyborg, Peter Hansen, ved et Ulykkestilfælde, idet han blev overkørt af Toget. Han var hjemme hos sine Forældre i Ferien. Faderen er Ledvogter ved Jærnbanen, og Drengen havde den Dag hjulpet med at lukke Leddet. Han stod saa bagefter og rodede i Sandet, som om han søgte efter noget, og han saa ikke Toget, da det kom brusende. Der var heller ingen Fare i det Øjeblik, thi han stod et Stykke fra Skinnerne; men lige som Toget kom, blev han saa forskrækket, at han gik et Skridt frem, og han blev da ramt af Lokomotivet i Panden. Da Faderen tog ham op, var han bevidstløs; han blev straks kørt til Odense med Toget, men døde der. Han var en god lille Dreng, som alle Lærerne og Eleverne holdt meget af, og de ville alle savne ham meget.

Da flere af Foreningens Medlemmer have meddelt, at de ikke have modtaget alle tre før Jul udkomne Numre af „Effata“, bede vi dem henvende sig med deres Klage til Postvæsenet. Ved at tilskrive os ville de faa de manglende Numre tilsendte.

For Fremtiden vil Bladet udkomme saa tidligt i Maaneden, at ethvert Medlem kan have det senest den 20de.

„EFFATA“

udgaar 1 Gang hver Maaned sædvanlig i 4-sidet og 2-spaltet Format. Enhver konfirmeret Døvstum erholder Bladet frit tilsendt for 1 Kr. om Aaret. For Foreningens hørende Medlemmer er Betalingen 2 Kr. om Aaret. Pengene kunne indsendes til Institutterne i Fredericia og Nyborg samt til Dr. med. Salomonsen (Nørregade 31, København K.), der er Foreningens Kasserer.

Redaktionsudvalget bestaar af:
Frk. Bøtcher, Inspektør Johansen og Cand. A. Jensen, Fredericia, Frk. Møller og Lærer A. Hansen, Nyborg.

Vilh. S. Hansens Bogtrykkeri, Fredericia.

Udgivet af „Foreningen til Gavn for Døvstumme, oplærte efter Talemetoden“.

Nr. 5. | Februar 1894. | 1. Aarg.

†

Harald Valdemar Dahlerup.

Den 2den Februar d. A. døde Pastor emer. *Harald Valdemar Dahlerup,* 78 Aar gammel.

Til eder, der ere udgaaede fra et Taleinstitut, til eder, som have lært mundtlig at udtale Eders Tanker og Ønsker paa samme Maade som hørende og talende Mennesker, til eder, der have lært at aflæse Talen fra andres Læber, henvende vi os herved for i korte Træk at gøre eder opmærksom paa, hvor megen Taknemmelighed I ere denne Mand skyldige.

Pastor emer. H. V. Dahlerup var født 1815 og blev altsaa en gammel Mand. I 1839 blev han theologisk Kandidat, og i Septbr. 1839 blev han ansat som Lærer ved det kgl. Døvstummeinstitut i København. Nu er Døvstummeinstituttet paa Citadelsvej i København en ældre Bygning; men den Gang, da Dahlerup blev ansat, var dette Institut for nylig bleven bygget. Ligefra hans Ansættelse stod det klart for ham, at *»der maatte lægges særdeles Vægt paa at lære Børnene at forstaa og bruge vort Skriftsprog.«* Tegnsproget og Fingeralfabetet tillagde han mindre Betydning.

Paa Døvstummeinstituttet i København undervistes der alene efter den *rene Tegnmetode.*

I Aaret 1845 blev det overdraget daværende Cand. theol. Dahlerup at foretage en Udenlandsrejse for at studere Døvstummeundervisningen i andre Lande. Han rejste og var borte i 7 Maaneder, og besøgte blandt andre Anstalter Taleskolen i Weissenfels. Her var den Gang en Forstander, der hed Hill, der især har haft stor Betydning for Talemetoden. Da han kom hjem, stod det klart for ham, at den eneste rette Undervisningsmetode, der burde anvendes overfor det store Flertal af Døvstumme var *Talemetoden.* Han begyndte saa at lære nogle døvstumme Børn at tale og aflæse; men efter 3 Aars Forløb var man paa det kgl. Døvstummeinstitut i København ikke tilfreds med denne Undervisningsmetode og fordrede, at Dahlerup skulde ophøre med sit Forsøg paa at undervise efter Talemetoden. Dahlerup var overbevist om, at det var til Velsignelse for de Døvstumme, naar disse lærte at tale og aflæse; men nu skulde Forsøget opgives, og han blev beordret til *»at undervise de yngste Elever blandt Drengene i de første Begyndelsesgrunde efter Tegnmetoden samt i Skrivning og Regning.«*

Dahlerup troede fuldt og fast paa Talemetodens store Betydning for de Døvstumme. Han havde ikke noget at leve af, men ikke desto mindre tog han sin Afsked som Lærer ved det kgl. Døvstummeinstitut i København og arbejdede nu paa at faa oprettet en Privatskole, *»en Døvstummeskole, grundet paa Talemetoden«.* Han var uden Enhverv, men ikke desto mindre lykkedes det ham *ved hans Families Hjælp i pekuniær Henseende* at faa lejet »et meget stort og lyst Værelse paa første Sal i en gammel Bygning i Sølvgade (Nr. 119)«. Her var *den første Taleskole* i Danmark, og denne Skole begyndte sin Virksomhed d. 1ste Marts 1850.

Dahlerup var ikke lang Tid Bestyrer af denne Skole. Allerede samme Aar blev han Feltpræst, og afdøde Professor *Duurloo* blev hans Eftermand. Da Duurloo blev Forstander for Idiotanstalten paa Gl. Bakkehus, overtog afdøde Professor *Johan Keller* Pladsen som Forstander, og under hans energiske Ledelse og ved hans store Kærlighed til Talemetoden voksede den lille Skole lidt efter lidt og blev tilsidst et Institut paa henved 150 Børn. I Aaret 1891 blev den private Skole overtaget af Staten og overflyttet til Nyborg.

Afdøde Pastor emer. H. V. Dahlerup var saaledes her i Landet den første Forstander for et Taleinstitut og den første Døvstummelærer, der underviste efter Talemetoden.

Alle de Døvstumme, som ere blevne eller nu blive underviste efter Talemetoden, bør derfor være denne Mand taknemmelige for, hvad han har gjort for dem, og bringe ham en Tak for hans velsignelsesrige Virksomhed.

Ogsaa vi her paa Institutterne i Fredericia og Nyborg føle, hvad vi ere ham skyldige. Paa hans Baare lagde vi Kranse, ledsagede af Skrivelser, der fremhævede den dybe Sorg, hvormed Budskabet om hans Bortgang var blevet modtaget paa begge Institutterne, idet vi alle saa med Ærbødighed, Taknemmelighed og Højagtelse op til ham, som var den første her i Landet, der optog Tanken om Døvstummes Oplærelse efter Lydmetoden.

Velsignet være hans Minde!

Salige ere de, som høre Guds Ord og bevare det.

(Se Evangeliet til 3die Søndag i Fasten)

Der fortælles i Evangeliet til denne Søndag, at Jesus udførte en Kærlighedsgærning med et Menneske, som ikke kunde tale, ved at helbrede ham for hans Stumhed. Herrens Fjender beskyldte ham nu for, at han gjorde sine Undergærninger ved Djævelens Hjælp. Med hellig Alvor og Myndighed, men tillige med Mildhed og Kærlighed viste da

Herren sine Fjender, hvor syndig og falsk en saadan Beskyldning var. Han sagde dem, at en god Gerning, som den, han havde gjort, umulig kunde være udført ved Djævelens Hjælp, da det gode og det onde, Guds Rige og Djævelens Rige, bestandig ere i Kamp og Strid med hinanden. Og dernæst lagde han dem alvorlig paa Hjerte, at i denne Kamp mellem det gode og det onde maa ethvert Menneske tage sit bestemte Parti, enten for Jesus eller imod Jesus. Til Slutning fortæller Evangeliet, at da Herren havde sagt disse Ting, opløftede en Kvinde af Folket Røsten og sagde til ham: »Saligt er det Liv, som bar dig, og de Bryster, som du diede.« Men dertil svarede Herren: »*Ja salige ere de, som høre Guds Ord og bevare det.*«

Vi forstaa saa godt, at denne Kvinde af Folket maatte prise vor Herres Jesu Kristi Moder salig. Maaske hun allerede i nogen Tid havde haft Lejlighed til at være i Frelserens Nærhed, høre hans Prædiken og se, hvorledes han gjorde vel imod alle. I hvert Tilfælde havde hun ved denne Lejlighed set hans Barmhjertighed mod de lidende og ulykkelige samt hørt hans alvorsfulde og dog saa kærlige Tale til dem, der anklagede ham for at staa i Pagt med Djævelen. Hun var derved kommen til at beundre Frelseren; ja, Troen og Kærligheden til ham var maaske vakt i hendes Hjerte. Men derved kom hun ogsaa til at tænke paa, hvor lykkelig, ja salig den Kvinde maatte være, som havde født Frelseren til Verden. Hun har forstaaet, at i Jesus »skulde alle Jordens Slægter velsignes«. Dermed har hun ogsaa følt, at den Kvinde, som var Frelserens Moder, maatte være »den velsignede blandt alle Kvinder«.

Vi prise ogsaa Herrens Moder salig; vi forstaa ogsaa, hvilken Velsignelse og Lykke det har været for hende at føde Verdens Frelser. Hendes Navn vil aldrig glemmes; thi hver Gang vi bekende vor kristne Tro, nævne vi ogsaa hendes Navn. Naar vi sige: »Vi tro paa Jesus Kristus, Guds enbaarne Søn, vor Herre«, tilføje vi jo ogsaa, at han er »født af Jomfru Maria«. Vi se mange Gange i Kirkerne og i kristne Huse Billeder af Jomfru Maria med Jesusbarnet paa Armen. Dette minder os om, at kristne Mennesker føle Trang til at vise Herrens Moder Ærefrygt og Taknemmelighed. Dog maa vi ikke mene, at hun som Herrens Moder var saa forskellig fra alle andre kristne Mennesker. Vel er der ikke mange i Kristi Kirke paa Jorden, som have faaet saa stor en Anseelse og Ære som hun. Men den Lykke og Salighed, hun har opnaaet, har vor Frelser bestemt for alle kristne, baade smaa og store. Dette minder Herren os om i Evangeliet, naar han siger til den Kvinde, som priste Herrens Moder salig: »Ja, salige ere de, som høre Guds Ord og bevare det.«

Det, som det altsaa gælder om, naar vi skulle blive lykkelige og glade Mennesker her paa Jorden og engang faa det salige Liv i Guds Himmel, er, at vi lære *at høre og bevare Guds Ord*. Det har vor Frelser ogsaa lært os ved en anden Lejlighed. Han opholdt sig engang 40 Dage i en Ørken, og fik i den Tid ingen Føde. Derfor var han ogsaa ved Slutningen af den Tid plaget af en stærk Sult. Fristeren vilde nu forføre ham til at hjælpe sig selv ved at gøre Stene til Brød. Men dertil svarede Jesus: »Mennesket lever ikke alene af Brød, men af ethvert Ord, som udgaar af Guds Mund.« Vor Frelser har herved lært os, at vi *i alle Livets Forhold* kunne have Nytte og Glæde af Guds Ord, ja at Guds Ord er lige saa nødvendigt for vort aandelige Liv, som Brødet er nødvendigt for vort jordiske Liv. Derfor har Vorherre ogsaa befalet, at hans Ord skal prædikes for alle Mennesker. Derfor lærte vi allerede som Børn Guds Ord at kende ved Religionsundervisningen i Skolen og ved Forberedelsen til Konfirmationen. Derfor have vi ogsaa vore Gudstjenester om Søndagen, hvor Guds Ord lyder til os baade fra Alter og Prædikestol. Og det, det gælder om for ethvert Menneske, er rigtig at komme til at høre Guds Ord og dernæst at bevare det i Hjertet. Guds Ord holder nemlig vor Samvittighed vaagen. Det lærer os, hvad vi skulle tro og gøre for at kunne leve som Guds Børn i Verden og engang faa det evige Liv; det minder os om, at vi skulle forsage al Synd og Ugudelighed, og at vi bør leve i Daabens hellige Pagt. Guds Ord forstaar alene at bevare og ydmyge i Livets Lykke og at give et Menneskehjerte den rette Trøst, naar vi ere bedrøvede og bange. Intet andet end Guds hellige Ord vil kunne styrke os i Fristelser og trøste os i Dødens Stund. Vi bør derfor flittig høre Guds Ord og bevare det i vore Hjærter. Men hvis vi ikke kunne høre eller forstaa Guds Ord som prædikes i vore Kirker, da kunne vi selv læse Guds Ord, som findes i *de hellige Skrifter*. Og det vil altid være til Velsignelse for os. Vi kunne ogsaa hver Søndag finde i vor Salmebog det Stykke af Guds Ord, som er bestemt til hver enkelt Søndag og Festdag; thi til disse Dage har vor Salmebog baade en Bøn og et Stykke af de hellige Evangelier samt af Apostlenes Breve. Have vi derfor svært ved at følge med Ordets Prædiken i Kirken, kunne vi selv læse Guds Ord om Søndagen i vore Hjem. Vi kunne ogsaa ved Hjælp af Andagtsbøger, som indeholde Prædikener til Søndagene og Helligdagene eller kristelige Læsestykker til hver enkelt Dag, komme til at kende og forstaa Guds Ord. Vel kan der ogsaa iblandt det, vi læse, være Ting, som vi have svært ved at forstaa. Men selv om vi ikke altid kunne forstaa Guds Ord, kunne vi dog *bevare det i vore Hjerter*. Dette kunne vi ogsaa lære af Herrens Moder. Der staar nemlig fortalt om hende, at hun forstod ikke det Ord, Jesus talte, da han var 12 Aar gammel: »Vidste I ikke, at jeg bør være i min Faders Gerning;« men dog bevarede hun det i sit Hjerte. Dernæst kunne vi ogsaa efter Frelserens Anvisning gøre én Ting, som nok skal hjælpe os til at forstaa Guds Ord, nemlig *bede vor himmelske Fader at give os sin Helligaand i vore Hjerter*. Guds Aand vil nemlig give os Lys og Klarhed over de Ting, som høre til Guds Rige. Jo mere den Helligaand faar Lov til at oplyse og forklare Guds Ord for os, desto bedre ville vi erfare, at Guds Ord er »vor Hjælp i Nød, vor Trøst i Liv og Død.«

N. V. Ravn,
residerende Kapellan i Nyborg.

Moens Klint.

Jeg havde saa ofte hørt, at Møens Klint var et af de mærkeligste og smukkeste Steder i Danmark, at jeg fik Lyst til at se, om det virkelig var sandt, og i Sommerferien 1890

fik jeg Lejlighed til at gøre en lille Tur til Møen, som jeg i Dag vil fortælle om.

Jeg tog med Dampskibet fra København til Stege, hvor jeg traf sammen med 2 gode Venner, som ogsaa vilde se Klinten; men før vi toge af Sted, besøgte jeg en Mand i Stege for at se til hans 3 smaa Piger, der vare Elever paa Fredericia Døvstummeinstitut. Børnene bleve baade glade og forbavsede ved at se mig, og da deres Fader hørte, at jeg vilde til Klinten, var han saa elskværdig at tilbyde mig og mine Venner at køre os dertil. Der er omtrent 2 Mil fra Stege til Møens Klint, og Vejen gik saa jævnt opad, at vi næsten ikke mærkede det. Vi saa smukke Landsbyer og frugtbare Marker med bugnende Korn, da vi kørte hen ad Vejen, men forgæves spejdede vi efter Klinten, som vi havde forestillet os som en høj Bakke, der ragede op over det øvrige Land. Tilsidst saa vi en stor, dejlig Bøgeskov lige for os, og Manden sagde, at den voksede paa Klinten, og at vi snart vilde faa denne at se. Vi kørte lige til Begyndelsen af Skoven og toge ind i en Bondegaard, der tillige var Hotel, og efter at have spist lidt Mad, begave vi os ind i Skoven for at se den mærkelige Klint. Vi havde ikke gaaet længe, før det lysnede i Skoven, og snart saa vi Østersøens mægtige Flade ligge udbredt for vore Blikke, og vi opdagede, at vi stode højt, højt oppe paa en stejl Skrænt, der omtrent gik lodret ned mod Havet. Det var med lidt Gysen, vi saa nedad, hvor Bølgerne rullede mod Foden af Klinten, og Havet syntes os saa nær, at vi let kunde kaste en Sten der ud i, men da vi prøvede det, lykkedes det os dog ikke; thi Stenen kom ikke stort mere end Halvvejen. Afstanden bedrog os, fordi vi stode saa højt oppe. Saaledes, som det gik os, er det gaaet mange Rejsende, som have besøgt Møens Klint; ogsaa de have prøvet at kaste noget ud i Vandet, men undertiden er der hændt Ulykker derved. Saaledes saa vi paa et fremspringende Punkt et Kors, og da vi spurgte om Grunden dertil, fortalte andre Folk, at en ung Mand nogle Dage i Forvejen var styrtet ned af Klinten paa det Sted og havde slaaet sig ihjel. Han vilde af al sin Magt kaste en Flaske fra det Sted, hvor han stod, ud i Havet, men han fik derved Overbalance og styrtede paa Hovedet ned til stor Forfærdelse og Sorg for hans Rejseselskab. Ogsaa andre Steder langs Klinten saa vi Kors, der fortalte os, at Folk vare styrtede ned, naar de uforsigtig havde vovet sig altfor nær til Kanten.

Klinten er omtrent 400 Fod høj og bestaar af Kridt, hvis hvide Flader ses lige fra Toppen og ned til Foden ved Havet. Flere Steder har Bølgerne i Tidens Løb udhulet Klinten for neden, og store Stykker ere da faldne ned, hvorved der er dannet mange forunderlige Former, saa at Klinten har faaet et vildt og sønderrevet Udseende, der gør et dybt og mægtigt Indtryk paa Beskueren. Overfladen af Kridtmasserne er dækket med Ler og Muldjord, der danner en ypperlig Jordbund for den friske og kraftige Bøgeskov, der overalt beklæder Klintens Top. Mange Steder ser man Træerne hælde deres Kroner ud over den stejle Skrænt, medens Storm og Regn har bortrevet en Del af Underlaget, saa at de strække deres nøgne Rødder ud og forgæves søge et Støttepunkt for at afværge det Fald, der forestaar dem. I en Strækning af ca. $^1/_2$ Mil gaar man saaledes langs Kanten, og det ene smukke Syn afløser det andet og kappes med hinanden i Ynde og storartet Naturskønhed. Smaabække risle ned ad Skrænterne og danne Furer i Kridtmassen, medens Klinten enkelte Steder, f. Eks. ved Maglevandsfaldet, skraaner saa meget, at man ved Hjælp af Trapper og bugtede Stier kan naa ned til Foden af Klinten. De mest bekendte Punkter af Klinten er Dronningestolen og Sommerspiret, der rage op som en spids, enlig Top, samt Taleren, en bred, lodret Kridtvæg, der kaldes saaledes, fordi den giver Ekko tilbage, naar man raaber over imod den. Et Sted syntes vi, at Klinten skraanede helt ned til Vandet, og vi vilde da forsøge en Nedstigning der. Efter meget Besvær kom vi omtrent helt ned, men pludselig saa vi, at Klinten faldt brat af i omtrent 20 Fods Afstand fra Strandbredden, og der var da ikke andet at gøre end at klatre op igen, idet vi holdt os fast ved de enkelte store Sten og Smaabuske, der voksede hist og her i Kløften. Da vi endelig kom op, kastede vi os i Græsset, udmattede af

Anstrængelserne og ærgerlige over Fejltagelsen, og vi lovede os selv, at vi derefter kun vilde benytte de bestemte Nedgange; men vi vare dog glade ved at være slupne fra Vovestykket med hele Lemmer. Vi gik nu tilbage over Store Klint, som denne Del kaldes, til den nordlige Halvdel af Klinten, som er lavere og kaldes Lille Klint. Denne er mest bedækket med Buske, og Kridtet er ikke saa fremtrædende der, men der findes ogsaa her mange smukke Partier, især i den Del, som tilhører Herregaarden »Liselund«, hvis store, smukke Have er en af de skønneste og mest bekendte i hele Danmark. Herfra tiltraadte vi Tilbagerejsen, og vi vare enige om, at vi havde set et af de skønneste Steder i vort Fædreland, og at vi trygt kunde tilraade enhver: Tag til Møens Klint, og De vil ikke fortryde det!

H. P. F. Bruun.

Natvægterens Julegave.

Frit efter »Hephata« ved Hilda Krüger.

(Sluttet.)

Den gamle Bedstefader stønnede og sank ned paa en Stol. Med rystende Hænder rev han en Tændstik, men kunde næppe tænde Lampen. Jo, der stod Børnene lyslevende for ham. Den lille Pige saa op paa ham med sine store blaa Øjne. Bylten havde hun ladet falde, fordi hun havde foldet Hænderne som til Bøn; hun lignede i denne Stilling sin afdøde Moder. Drengen var mørkøjet, begge saa tynde og magre ud; men Kulden havde farvet deres Kinder røde.

»Ak, kære Børn« — sagde Bedstefaderen — »hvad skal jeg ensomme gamle Mand, dog gøre med eder? Ja nu maa jeg gaa, Taarnuret har nylig slaaet elleve. Tag nu eders Tøj af, der staar Kaffe paa Kakkelovnen, drik en Kop Kaffe, saa at I kunne blive varme; om en halv Time skal jeg komme tilbage til eder.«

»Vi ere ogsaa meget sultne, Bedstefader,« vovede Drengen at sige. Men den gamle Mand hørte det ikke, han traskede af Sted, idet han bestandig gik og klagede og talte for sig selv. Han stod igen stille foran Billedet ved Brønden og saa op paa Korset, som Biskoppen holdt i Haanden, rystede paa Hovedet og sagde, som om han vilde klage sig for ham: »Gud give, at Magdalene ikke havde giftet sig med det slette Menneske!« Har jeg dog ikke advaret hende nok og bedt hende: »Gør det ikke, gør det dog ikke, det vil bringe dig i Elendighed.« Men hun gjorde det alligevel. Nu har han knust hendes Hjerte og sidder selv i Tugthuset. Og Børnene — Herre Gud, Børnene!« Dermed skyndte den gamle Mand sig videre for saa hurtig som vel muligt at gaa sin Runde. Det var snart Midnat, da han igen kom hjem. Nej, der laa bægge Børnene og sov fast i den store Lænestol, der stod ved Kakkelovnen. Kaffen havde de drukket, derefter havde Varmen og Trætheden overvældet dem. Den lille Pige havde taget Drengen i sine Arme, hans Hoved laa paa hendes Skulder. Det matte Lys fra den flimrende Lampe skinnede paa dem. Aandedrættet var sagte og let, en yndig Fred hvilede over deres smaa søde Barneansigter. Den gamle blev rørt ved dette Syn, det forekom ham, som om han følte, at disse Børns Engle saa Faderens Ansigt i Himlen. Han tog et Tæppe fra sin egen Seng og bredte over de sovende. Endnu stod han en Tid for at betragte dem, indtil Taarerne kom ham i Øjnene. Da gik han atter ud i den stille maaneklare Julenat. Da han havde raabt, at Klokken var tre, turde Peter Asmussen lægge sig til Sengs for at sove nogle Timer. Søvnen vilde imidlertid ikke indfinde sig. Ak Magdalene! Hun havde været hans sidste Barn, alle de andre vare døde. Denne Datter skulde have været hans Alderdoms Trøst og Glæde. Da gav hun sit Hjerte til en fremmed Mand, der med sine smukke Ord og sit glatte Ansigt havde forstaaet at bedrage hende. Hverken Bønner eller Advarsler hjalp, de giftede sig og droge hen til en afsidesliggende By." Manden brugte Pengene i Værtshuset og begik til sidst en Forbrydelse, som bragte ham i Tugthuset.

Alt dette havde Peter Asmussen meget godt vidst, men at hans Datter Magdalene var død i Elendighed, hørte han først af hendes Børn. Der laa nu den gamle Mand og kæmpede en haard Kamp, han kunde ikke sove. Det var hans højeste Ønske at komme ind i en Stiftelse eller et Asyl, som var der i Byen for gamle værdige Haandværkere og Borgere.

Dertil behøvede han en Sum Penge paanogle Hundrede Kroner. Hvis han naaede dette, var han vel forvaret; thi de havde der en dejlig varm Stue tillige med et Soveværelse, og hver Middag fik de en kraftig Suppe. Nu havde Peter næsten samlet denne Sum Penge sammen; kun et Aar til saa kunde han faa en Friplads i Stiftelsen. Men nu — tog han de to Børn til sig, da var alt forbi. Hvem kunde fortænke ham i at overgive dem til Fattigvæsenet? Men ak! det var jo Magdalenes uskyldige Børn, og hun havde selv overgivet dem til ham. Saaledes tænkte han frem og tilbage. Imidlertid faldt den gamle i Søvn. Henad Morgenstunden havde han en Drøm. Han syntes, at han var død og stod foran Himmeriges Port, den var fast tillukket og skinnede som poleret Staal. Peter bankede paa, men der var ingen, der aabnede, han gav sig da til at bede — raabe og skrige. Endelig hørte han bag Døren en Stemme, som sagde: »Er det dig, Fader?« Det var Magdalenes Røst. »Ja, det er mig. Kan du ikke lade mig komme indenfor, jeg fryser herude, saa at mine Tænder klapre.« »Det tør jeg ikke, kære Fader, det maa kun Frelseren.« »Gaa i Forbøn for mig hos ham, Magdalene.« »Hvad skal jeg da sige til ham?« »Sig til ham, at jeg har taget bægge dine Børn til mig, og han har jo selv sagt: »Hvem der annammer et Barn i mit Navn, han annammer mig.« Saa snart Peter havde sagt disse Ord, bleve Himmeriges Porte lukkede op, og et Væld, en Rigdom af Lys og Sange, alle Julesange, strømmede ham i Møde. Men hvad er dog det? Er det Drøm eller Virkelighed? Den gamle Mand gned sine Øjne; i den lille Stue er der virkelig allerede ganske lyst, ja meget lysere end ellers, og der bliver ogsaa sunget. Det lyder saa fint og smukt derhenne fra Kakkelovnskrogen. Peter rejser sig op i Sengen og ser sig omkring i Stuen. Bægge Børnene staa bag ved Bordet og synge. Paa Bordet brænde seks brogede Julelys; i Midten ligger en gammel Bibel, til højre og venstre en Appelsin. Den gamle bliver ganske underlig tilmode. Børnene have beredt ham Julegaver, thi det er jo den hellige Julenat. Fra Taarnet høres de store Klokker; dybt og stærkt lyder det ud i den tidlige Morgenstund. Børnene vedblive at synge det ene Vers efter det andet lige indtil det sidste:

»I Dag Gud lukker op sit skønne Paradis,
Ham være lovet, Ære og Pris.«

Derefter gik de med straalende Ansigter hen til Bedstefaderens Seng. Skiftevis fortalte de ham den store Glæde, at de havde beredt ham en glad Julеaften. Biblen havde været deres Moders, i den havde hun læst meget i den sidste Tid. Appelsinerne og Lysene havde en Naboerske givet dem med paa Rejsen, for at de dog ogsaa skulde holde Jul. Men de havde allerede paa Vejen aftalt med hinanden, at de vilde give Bedstefaderen dem som Foræring. Og medens han nu havde sovet saa længe, havde de gjort alt til Rette. Kaffen er ogsaa allerede færdig, tilføjede den lille Pige, nu sender du os da ikke igen bort Bedstefader, bade de bægge. Den gamle Mand var saa betagen af Drøm og Virkelighed, at han næppe vidste, om han var i Himlen eller paa Jorden. Men det stod klart for ham, at han ikke kunde vise disse Børn bort. Han fremstammede nogle Ord uden rigtig Sammenhæng, om Himmeriges Port og om det skønne Paradis — om at banke paa og lukke op, indtil han til sidst sagde: »Ak, kære Børn, i Dag er vor Frelser født, han maa jo lukke Døren op, og naar han gør det, da hjælper han vel ogsaa mig, naar jeg nu lukker min Dør op for eder.« »Ja, Bedstefader, vi skal nok hjælpe dig« sagde Drengen, »jeg

hugger Pindebrænde og bærer Vand, og lille Line kan koge Kaffe og stoppe Strømper, du skulde bare se.« Paa denne Maade gav den kære Gud Natvægteren Peter Asmussen mærkelige Julegaver.

Geden.

Da jeg var lille, havde jeg Køretøj — og naar jeg om Eftermiddagen kørte ud med mine to prægtige Geder, der trak min ikke mindre prægtige lille Vogn, som jeg plejede at pynte med et Dannebrogsflag — ja da tror jeg, at ikke mange Fyrster eller Rigmænd kunde føle sig lykkeligere eller stoltere end jeg. Jeg elskede mine to Geder — de vare morsomme og saa rare, og da jeg blev sendt i Latinskole, var der ikke meget der hjemme, jeg længtes saa meget efter, som mine Geder — end ikke »Unkas«, vor store Hund, som jeg ogsaa holdt meget af.

Du kender jo godt Gedens Udseende, men da jeg nok tør paastaa, at jeg kender dens Natur og Historie bedre end du, fordi Geden altid har været mig saa kær, skal jeg fortælle dig lidt om det nyttige Husdyr. —

Geden har været Menneskets Husdyr, saa langt Historien gaar tilbage. De gamle Ægyptere, dem du læser om i det gamle Testamente, have afbildet den paa deres Mindesmærker — og for Jøderne havde den en meget stor Betydning. Den omtales ofte i Mosebøgerne som et »ren« Dyr (ɔ: et Dyr hvis Kød man maatte spise). Ved Forsoningsofrene dræbtes sædvanligvis en Gedebuk. Du har maaske hørt Tale om »Syndebuk« (ɔ: Et Menneske som er Offer eller Genstand for sine Medmenneskers Haan og Spot); dette Ord skal stamme herfra. Under de store Folkevandringer har Geden ledsaget de forskellige Folkeslag og er saaledes under mange forskellige Livsforhold undergaaet ikke saa faa Forandringer i Udseende og Levevilkaar. Den lever vild paa Teneriffa og enkelte Steder i Syd-Amerika — men den findes tam hos en Mængde Folkeslag. Her i Danmark har Geden været Husdyr i umindelige Tider. Den omtales endog i Mytologien eller Gudelæren. Der fortælles heri om en Ged, Hejdrun, af hvis Yver der malkedes Mjød, som de faldne Kæmper fik at drikke, naar de sade ved Odins Bord; vi vide ogsaa om Geden, at den i tidligere Tid har været almindeligere som Husdyr end nu. I et gammelt Skrift fra Begyndelsen af det 16. Aarhundrede læse vi saaledes, at der paa Korsør Ladegaard var 250 Geder, men kun 80 Faar, og paa Grevskabet Bregentved paa Sjælland havde man i 1494 en Gedeflok paa 118 Geder, medens der kun var 50 Faar. Altsaa synes Geden den Gang at have været almindeligere end Faaret. Nu er det omvendte jo Tilfældet.

Geden blev imidlertid senere stærkt forfulgt. Man mente, at den gjorde Skade paa Hegn og paa den opvoksende Skov. Kong Christian den 1ste forbød saaledes at holde Geder paa Fyen, og Kong Christian den 3die forbød at holde Geder, med mindre de vare indelukkede. Kong Frederik den 2den iværksatte ogsaa en Udryddelseskrig mod Gederne, der efterhaanden bleve sjældnere og sjældnere. Ja, 1847 skrev en Mand endog: »Geder findes ikke længer i Danmark«.

Nu skal du faa lidt at vide om Gedernes Natur og Anbringelse. Faa Dyr ere saa kloge som Geden; den er meget lærvillig, men undertiden ogsaa meget stædig, og saa er der noget af en Eva-Natur ved den, i det den altid er urolig og nysgerrig — ja i den Grad nysgerrig, at den vil slikke og lugte til alt. Mange Steder i Udlandet anvender man Geden paa samme Maade som Hunden her, saaledes til at vogte Faarehjorde, hvortil den godt egner sig. Her hos os er den jo Børnenes Ven, og jeg er vist ikke den eneste, der har været lykkelig over at eje et Gedekøretøj.

Man maa haabe, at Geden atter maa blive et almindeligt Husdyr her i Danmark. Den er godt paa Vej dertil. Geden er meget nøjsom. Den giver megen Mælk og dens Kød kan spises. Hvis derfor en af mine døvstumme Læsere paa Landet gærne vil have sin daglige Mælk, men ikke har Raad til at holde en Ko, da vil jeg raade ham til at købe en eller to Geder. Han vil have baade Nytte og Fornøjelse af sine Husdyr.

A. Jensen.

Fastelavn.

Der havde været stor Travlhed i Huset. Moder bagte Kager og lavede Gæstekammeret i Stand. Pigerne vaskede Gulve og Trapper, fejede og børstede Kakkelovne. Hans Kusk striglede de brune, saa blanke, at man kunde spejle sig i dem, og vadskede Vognen saa ren, at den skinnede. Børnene havde faaet Lov til at sidde inde i Faders Studerekammer; men de maatte være stille, thi han vilde studere sin Prædiken.

Man ventede Bedstefader, derfor skulde alt være saa smukt og fint.

Nu var han kommen. Han omfavnede og kyssede Fader og Moder og alle Børnene, trykkede Pigernes Hænder og klappede Trofast, som hylende af Glæde sprang op ad ham. Saa gik de ind. Bedstefader bar selv en lille Haandkuffert, som han hemmelighedsfuldt stillede ved sin Seng.

Da Aftensbordet var forbi, blev Lampen i Dagligstuen tændt, og der blev sat en rød Skærm over den. Ilden brændte lystigt i Kakkelovnen. Der var lunt og hyggeligt i Stuen, og det var, som der blev lunere og hyggeligere, fordi Bedstefader sad der i Lænestolen. Han røg af en Pibe, og foran ham stod en Kop Te. Han talte med Fader og Moder, der sad paa hver Side af ham. Hvor saa han mild og kærlig ud, som han sad der med Fløjelskalotten over de snehvide Haar, med de ungdomsfriske Øjne — i fint sort Tøj og smukt, hvidt Tørklæde om Halsen. Børnene syntes, det var den smukkeste Mand, de havde set, endnu smukkere end Fader og Moder.

Der blev talt om Ting, som Børnene ikke forstod, men de ventede taalmodig; thi de haabede paa en af Bedstefaders Historier.

Lidt efter sagde Bedstefader: »Naa, I skulle vist i Seng, lille Smaabørn, saa skal Bedstefader komme ind og bede Aftenbøn med jer.« »Ja— a«, sagde Børnene lidt efter skuffede, »men vi vilde saa gærne have en Historie først.« »Nu maa I ikke plage Bedstefader,« sagde Moder, »han er træt og skal ogsaa snart i Seng. Sig nu pænt Godnat!« »Nej, sagde Bedstefader, have de ventet en Historie, skulle de ogsaa faa den. Jeg skal fortælle eder, hvorledes man holdt Fastelavn i min Barndom.«

Nu tog Bedstefader en Slurk af Koppen, røg nogle Gange stærkt af Piben og begyndte at fortælle: »Det var, da jeg var 10 Aar gammel. Det var Fastelavn, og Landsbyens Karle vilde »stikke til Straamanden«. Nede ved Smedien, ud for Gadekæret var hængt en Tønde op imellem et Par Træer. Op af Tønden stak en Straamand, der var udpyntet som en Soldat. Karlene kaldte den »Napoleon«. De fleste af Byens Karle vare til Stede. Paa Trøjerne sad brogede Sløjfer, og i Hatten havde de en stor Dusk eller Fjer. De lignede Generaler. Hver Karl red paa sin Faders eller Husbonds Hest. Hestene vare striglede smukt og vare meget livlige. I Haanden havde hver Rytter et Træspyd. Nu begyndte Musikken at spille, og den første Karl red frem i Galop og stak til Straamanden for at løfte ham op af Tønden. De andre red hurtigt efter. Men Straamanden sad godt fast, og ingen fik ham ned første Gang. De bleve derfor længe ved. Hestene vare bange for Tønden og sloge i Vejret. Undertiden faldt en Rytter af. Det var flovt. De andre lo af ham. Den, som løftede Straamanden op, blev kaldt Konge. Da de vare færdige, red de Byen rundt.

Først kom Musikken, derpaa Kongen, bagefter kom de andre, to og to. I alle Gaardene stod der dækkede Borde med mange gode Retter paa, og Rytterne red ind, hvor de vilde, spiste og drak. Om Aftenen var der Bal i Kroen, og her dansede de til Klokken var 6 om Morgenen. Saaledes morede de sig hele Fastelavnsugen igennem; men tilsidst vare de ogsaa forsvirede og trætte. Men nu: »Snip, Snap, Snude, er Historien ude! God Nat, Smaabørn, og glem nu ikke at piske Bedstefader op i Morgen!« Om Natten sov Børnene uroligt. De følte hvert Øjeblik, om Fastelavnsriset var der, og da Klokken slog 3 (om Natten), kunde den mindste ikke længere styre sin Utaalmodighed, men gik sagte hen til Moderens Seng og hviskede: »Mo'er, lille Mo'er, maa vi nu piske Bedstefader op?« »Min søde Dreng, der er længe til; sov Du kun roligt, Moder skal nok vække dig.« Beroliget gik han i Seng og sov sødt til Klokken 8, da Moderen vækkede dem alle fire.

De ældste vare først færdige og sneg sig sagte op til Gæstekammeret med Fastelavnsriset i Haanden. »Hu! Døren knirker. Bare Bedstefader ikke vaagner. Nej, han ligger saa stille og sover.«

Børnene begyndte at slaa paa Dynen. »Hvad er det? Hvem er det? Nej, er det jer, Smaabørn? Nu har I rigtignok fortjent en Bolle hver.« Bedstefader tog Haandkufferten frem, og se: der var dejlige friske Boller i den. Nu hørte man smaa, forsigtige Fjed, og underlig nok faldt Bedstefader straks i Søvn, ja snorkede endogsaa lidt. Det var de to smaa. Glædestraalende slog de paa Dynen og Bedstefaderen vaagnede op og blev igen forbavset. Nu fik de smaa hver en Bolle. I det samme kom Moder med Kaffen, og Børnene gik bort, medens Bedstefader stod op. Om Formiddagen lod Bedstefader Børnene »bide til Bolle«. Han bandt nemlig en Snor op igennem en Krog i Loftet og satte en Bolle i den ene Ende. Selv holdt han i den anden Ende af Snoren, og Børnene skulde springe op og bide et Stykke af Bollen. Det var en langsom og svær Maade at faa Bolle paa. Nej, saa var det nemmere ved Middagsbordet. Der fik hver en stor varm Bolle med Smør i og dejlig Mælk. Ah! hvor det smagte! (Slutt. s.)

Hvor mange Skridt gør et Postbud ved Nytaar?

Nytaarsaften og Nytaarsdag har Postbudene en stor Mængde Breve at besørge. Især har de travlt i de store Byer, hvor de maa løbe fra Hus til Hus, Trappe op og Trappe ned. — For nu at faa at vide, hvor mange Skridt en saadan Mand maa gøre i de to Dage, gav en Urmager i en By i Tyskland ham en »Skridtmaaler« (et Ur, hvor Viseren springer frem til et nyt Tal, hver Gang man gør et Skridt). Det viste sig, at Budet havde gaaet 158,900 Skridt i de to Døgn fra den 31te December om Morgenen Kl. 10 til den 2den Januar ved samme Tid, eller han havde gaaet omtrent 17 Mil.

Efter »Hephata«.

Meddelelser fra Døvstummeinstitutterne.

I Tilslutning til den tidligere udsendte Aarsberetning for Skoleaaret 1891—92 har det kgl. Døvstummeinstitut i København udsendt Beretning for Aaret 1892—93. Det fremgaar deraf, at Børneantallet i det forløbne Skoleaar var 68, nemlig 38 Drenge og 30 Piger. Disse Børn, fordelte i 7 Klasser, giver altsaa omtrent 10 Elever gennemsnitlig i hver.

Ved Instituttet virker foruden Forstanderen 8 fastansatte Lærere ved den intellektuelle Undervisning, 1 Tegnelærer og 1 Gymnastiklærer.

Desuden 2 Lærerinder, hvis Tid hovedsagelig optages af Undervisning i Haandarbejde og Tilsyn med Børnene, som alle bo paa Instituttet.

3 Haandværkslærere, nemlig 1 Skomagermester, 1 Snedkermester og 1 Skræddermester, undervise Børnene i Haandværk.

Skolefagene have været følgende: Dansk, Religion, Bibelhistorie, Fædrelandshistorie, Naturhistorie, Geografi, Regning og Skrivning foruden Haandgerning, Tegning og Gymnastik.

Udenfor Skoletiden besørge Drengene alt Havearbejde og Pigerne en Del Husgerning.

Eksamen afholdtes den 10de Juli og Konfirmation med Altergang (ogsaa for ældre, konfirmerede Elever) den 11te og 12te s. M.

Hvert Barns Bespisning og Pleje beløb sig gennemsnitlig til 53,46 Øre daglig.

Paa Instituttet i Fredericia fejredes Fastelavnsmandag paa sædvanlig Maade. Efter at der i Spisesalen var drukket Kaffe med Fastelavnsboller til af Børnene samt Forstanderen og Lærerpersonalet, gik alle over i Gymnastiksalen, hvor en Tønde var ophængt i Tove fra Bjælkerne. Alle Børnene, store og smaa, gik nu en for en løs paa Tønden, bevæbnede med Knipler, og Slagene faldt saa kraftige og vedholdende at der snart begyndte at drysse Nødder, Dadler, Figner og andre Herligheder ud til Opmuntring. Til dem, som slog særlig heldige Slag, f. Eks. et Baand af Tønden, blev der uddelt Boller, Brystsukker eller Appelsiner. Den heldige, som blev »Kattekonge«, var en af Eleverne i 3die Klasse A., Carl Nielsen, og derefter blev Indholdet af Tønden saa fordelt mellem alle. Omtrent Kl. 1 gik de større Børn hjem til deres Plejeforældre, og om Eftermiddagen fortsatte de smaa Børn med Løjer og Leg og bed til Bolle o. s. v. paa Arbejdssalen, saa Dagen var særdeles vellykket.

En Dilettantforestilling til Fordel for »Foreningen til Gavn for Døvstumme, oplærte efter Talemetoden«, blev den 10. og 11. Februar opført paa Frederiksklubbens Teater i Fredericia. Den vellykkede Forestilling, som gentages den 18., skulle vi nærmere omtale i næste Nummer, da Pladsen her ikke tillader det.

Da flere af Foreningens Medlemmer have meddelt, at de ikke have modtaget alle tre før Jul udkomne Numre af „Effata", bede vi dem henvende sig med deres Klage til Postvæsenet. Ved at tilskrive os ville de faa de manglende Numre tilsendte.

For Fremtiden vil Bladet udkomme saa tidligt i Maaneden, at ethvert Medlem kan have det senest den 20de.

De fleste konfirmerede Elever fra Fredericia og Nyborg have nu tegnet sig som Abonnenter paa »Effata«. De, som endnu ikke have tegnet sig, men gærne ville vedblive at holde Bladet, maa henvende sig til Lærerpersonalet ved Institutterne i Fredericia eller Nyborg.

„EFFATA"

udgaar 1 Gang hver Maaned sædvanlig i 4-sidet og 2-spaltet Format. Enhver konfirmeret Døvstum erholder Bladet frit tilsendt for 1 Kr. om Aaret. For Foreningens hørende Medlemmer er Betalingen 2 Kr. om Aaret. Pengene kunne indsendes til Institutterne i Fredericia og Nyborg samt til Dr. med. Salomonsen (Nørregade 31, København K.), der er Foreningens Kasserer.

Redaktionsudvalget bestaar af:

Frk. Bøtcher, Inspektør Johansen og Cand. A. Jensen, Fredericia, Frk. Møller og Lærer A. Hansen, Nyborg.

Vilh. S. Hansens Bogtrykkeri, Fredericia.

Udgivet af „Foreningen til Gavn for Døvstumme, oplærte efter Talemetoden".

Nr. 6. | **Marts 1894.** | **1. Aarg.**

Paaskeprædiken.

(Se Evangeliet Mark. 16, 1—7.)

For nogen Tid siden læste vi i Bladene om en døvstum Dreng, som legede ved Jærnbaneskinnerne, da Toget pludselig kom brusende, rev ham om og knuste ham. Vi kom vel derved alle til at tænke paa, hvor *stærk* dog *Døden* er, at den saaledes kan tage Barnet bort fra Forældrene og knuse det friske, unge Barnehjerte. Og vi kom vel til at tænke, at *Døden er lumsk,* siden den saa uventet og hurtig kan rive et Menneske bort. Men paa denne dejlige Paaskedag, ville vi tænke paa *Livets Herre, Jesus Kristus,* og glæde os over det, som han i Paaskeevangeliet lærer os, at *Livet,* som kommer fra ham, dog er langt *stærkere* end Døden.

Selv om den lille døvstumme Dreng tidlig blev overrasket af Døden ude ved Jærnbaneskinnerne, saa var dog Jesus kommen til ham længe før. Jesu Ord vare allerede komne til Drengen paa hans Daabsdag og havde lovet ham det evige Liv. Saaledes ere *Jesu Ord ogsaa komne førend Døden* til enhver af os. Jesus har ogsaa i den hellige Daab sagt til dig og mig: »Forsager du Djævelen, og tror du paa Gud Fader og Gud Søn og Gud den Helligaand?« og da der blev svaret Ja paa disse Spørgsmaal, saa gav han os ogsaa Lov til af hele vort Hjerte at stole paa, at den Helligaand skulde bringe os Syndernes Forladelse og Kødets Opstandelse og gøre vort Liv til et *evigt* Liv for Jesu Kristi Skyld. Paa lignende Maade havde Jesus givet Apostlene *sit* Ord, før Døden kom til ham selv, idet han i Forvejen havde sagt til sine Venner, at han skulde opstaa paa den tredje Dag, og at han vilde gaa forud for dem til Galilæa, hvor de atter skulde se ham. Det var jo de samme Ord, som Paaskeenglen gentog for Kvinderne ude ved Graven: »*Gaar bort, siger hans Disciple og Peter, at han gaar forud for Eder til Galilæa, dér skulle I se ham, som han haver sagt Eder*«.

Hverken Apostlene eller Kvinderne havde forstaaet disse Ord rigtig. De forstode slet ikke *den Gang,* hvad det var at opstaa fra de døde. Men disse Trøsteord ligesom saa mange andre af hans kærlige Ord lærte dem at *elske ham.* De elskede ham saa højt, at de slet ikke kunde faa ham ud af deres

Tanker, da han var død og begraven. De savnede ham alle Vegne og følte Trang til at vise Kærlighed imod ham. Det var jo netop af den Grund, at Kvinderne toge de vellugtende Salver og gik ud til Graven tidlig Paaskemorgen for at salve ham. Kvinderne vilde slet ikke have mødt Englen eller faaet noget at vide af ham om Jesu Opstandelse, dersom ikke deres *Kærlighed* til Jesus havde ført dem ud til Graven.

I have vel ogsaa mærket, at *Jesu Ord kunne vække og bevare Kærligheden i eders Hjerter,* baade Kærlighed til ham selv, der for vor Skyld vilde lide Korsets Død, og Kærlighed til vore Medmennesker, som vi jo skulle elske lige saa meget, som vi elske os selv. I have vel ogsaa Jesu Ord skrevet i eders Hjerter: »Derpaa skulle alle kende, om I ere mine Disciple, at I have indbyrdes Kærlighed.« Det første Tegn i os paa, at Livet er stærkere end Døden, er dette, at Kærligheden ikke hører op mod dem, som dø. Naar Døden truer, giver Kærligheden os Lyst til at pleje og trøste de syge, og om Døden vinder Sejr, bevares Kærligheden gennem Sorg og Savn og Længsel efter de døde. Ja selv om Graven skjuler vore kære afdøde, saa driver Kærligheden os til at smykke deres Grave og lade dem leve i vore Tanker og tage dem med i vore Bønner til Gud.

Vor *Kærlighed* kan dog lige saa lidt vinde Sejr over Døden, som Kvindernes kunde det den første Paaskemorgen. De følte godt selv, at de vare svage; derfor talte de om, hvorledes de skulde bære sig ad med at vælte Stenen bort fra Graven. Men saa *gik Solen* op, og da saa de, at *Stenen var væltet bort.* Den almægtige Gud Fader, som hver Dag lader Solen staa op og bortjage Nattens Mørke og vække alle Skabninger op af Søvne og kalde dem frem til nyt Liv, *han* har ogsaa Englene til sin Tjeneste, og det var hans Engel, som havde væltet Stenen bort fra Graven. Dersom den Fader, der mistede sin Dreng ved, at Toget overkørte ham, kunde gøre ham levende igen, tro I saa ikke, at hans Kærlighed vilde have drevet ham til at gøre det? Men nu havde Jesus ved sit Ord i Daabens Pagt lært baade Faderen og Barnet, at vi have en almægtig Fader i Himlen. Sorgens tunge Byrde, der laa som en tung Sten paa den jordiske Faders Hjerte, kunde han ikke selv vælte bort. Men Jesus har sagt: »Kaster al eders Sorg paa Gud; thi han har Omsorg for eder.« Dersom I tro dette, saa ville I ogsaa kunne forstaa, hvorledes en stakkels, bedrøvet Mand, som har mistet sit Barn, kan blive af med sin tunge Hjertesorg ved i Bønnen at kaste den paa Gud Fader. Og I kunne tro, at Guds gode Engle ville ogsaa hjælpe eder. De ville indgive eder fromme og gode Tanker, naar I bede, saa at I skulle erfare, at ved Guds Hjælp kunne mange tunge Sorger væltes bort fra et Menneskehjerte.

Den samme Sol, som hver Dag lyser for os, har lyst for Kvinderne paa den første Paaskemorgen, den har lyst over Englen og over den tomme Grav, ja den har lyst over den opstandne Frelser selv, saa hans Venner kunde se ham og kende ham igen. Men *Jesu Ord* lyse lige saa trofast for vort Hjerte og vore Tanker paa Vejen til Himlen, som Solen lyser for os her nede paa Jorden. Det er hans levende og kraftige Ord, der kan faa Menneskehjerterne til at søge *efter Jesus af Nazareth, den korsfæstede,* som bar deres Synder, og som alene kan give dem Syndsforladelse og Fred med Gud. Og til alle dem, som lede efter *ham,* lyder endnu i Dag Englens Budskab til Kvinderne ved Graven. Det er et Ord, som Jesu gode Aand har bevaret i Apostlenes Hjerter og ladet nedskrive ved hans troende Venner. Det skal i Dag lyde til os som et *Ord fra Livets Herre,* dersom vi ere bange og bedrøvede ved Tanken om Døden: *»Forfærdes ikke! I lede efter Jesus af Nazareth, den korsfæstede; han er opstanden, han er ikke her, det er kun Stedet, hvor de lagde ham.«*

Saaledes havde Gud Fader *gjort langt mere,* end Kvinderne havde haabet; thi Gud Fader havde gjort *Jesu Ord til Sandhed.* De Ord, som Jesus havde sagt før sin Opstandelse, bleve gentagne af Englen, da den forsikrede Kvinderne, at baade de og Apostlene atter *skulde se Jesus, lyslevende, ja som Livets Fyrste* paa Bjærget i Galilæa, *efter som han havde sagt dem.*

Det var som Livets Herre, at Jesus mødte dem paa Bjærget i Galilæa, hvor han gav dem Befaling om den Daab hvorved han vilde indplante *sit Liv* i syndige Menneskers Hjerter, den Daab, som I ogsaa ere døbte med, og som ogsaa i Følge Daabens Pagt lover *eder* »Kødets Opstandelse og det evige Liv.«

Hvad blev saa Trøsten for den Fader, der mistede sit Barn, hvis han kastede sin Sorg paa Gud i Bønnen? Det blev *dette Paaskeevangelium,* hvormed Gud Fader svarede ham ved Hjælp af Jesu Ord. Disse Jesu Ord kunde forsikre den bedrøvede Mand om, at hans Barn vel var skilt fra *ham* ved Døden, men *ikke* fra *Jesus.* Døden havde maattet tjene til, at den kære Dreng fik Jesus lyslevende *at se,* saadan som ingen af os endnu har set ham. Jesu Ord kunde ogsaa forvisse den bedrøvede om, at *Dødens Adskillelse kun* skulde vare *en lille Tid;* thi Jesus, som er Livets Herre, han *samler* sine Venner. Ja ligesom han samlede sin første Vennekreds paa Bjærget i Galilæa, saaledes vil han *samle* alle sine Venner, store og smaa, fra alle Tider og alle Slægter i *de helliges Samfund i Himlen.* De skulle allesammen *se ham* og *møde* hverandre og *dele Glæden* med hverandre.

Derfor ere vi ligesaa lykkelig stillede som hine første Kristne med Hensyn til at komme til at *se* Jesus som *Livets Herre* og faa *Trøst* og *Sejr* over Døden, uagtet vi ingen Paaskeengel se; thi vi have *Jesu Ord,* ligesaa godt som hine Disciple, og derfor kan ingen tage *eders Paaskeglæde* fra eder, naar I tro *Pagtens Ord, eftersom han haver sagt eder!*

Amen.

Gamborg Præstegaard, d. 25. Februar 1894.

Christen Møller.

Prolog

ved Dilettantforestillingen til Fordel for de døvstumme, oplærte efter Talemetoden, d. 10. og 11. Februar 1894.
Af Dr. med. Chr. Langgaard.

At give Tanken Udtryk, Form og Liv,
At løse hver en mild og kraftig Stemning
Ud af de Baand, der spærre som en Dæmning
Mod frie Strømløb, mod en Almagts Bliv, —
At tolke, hvad i Sjælens Favn der boer,
At udfri Fangerne, til Dybet lænked, —
Det evne vi, hvem Talens Magt blev skænket,
Vi, som formaa at løse dem i Ord.

Men disse smaa, hvem Hørelsen gik tabt,
Hvem Tungen bandtes paa, hvem Livets Kilde
Med al sin Brusen risler tavs og stille
Forbi, — som syntes ej for dem den skabt, —
Ja, disse smaa, hvis Sjæleliv blev lagt
I Lænker, og hvis stumme Tanker længes
At flyve fra det Bur, hvori de stænges, —
Fik de ej Løsenet, ej Ordets Magt?

Jo — lyt! Se hist en Flok af djærve smaa,
Med Livets Kraft paa Kind og Læbe prentet, —
I Blikket Aandens Ildglimt frem er hentet,
Og Livsmod gennem Smilet lyse maa.
Her Aandens Frøkorn frem af Dybet gror
Og vise snart, hvad de bag Skallen rumme, —
Ja — lyt og undres! Tankerne, de stumme,
Sig vikle ud af Taagen og faa — Ord!

Dog — for at denne Flok, hvem Talens Magt
Ved mange Aars ihærdig Flid blev givet,
Skal kunne frit bevæge sig i Livet,
Maa der af os et Offer blive bragt,
Et Offer, som et Glædens Stempel fik
Vist for enhver, der holder af sin Næste
Og sine Øjne mildt paa dem kan fæste,
Der hjemsøgt blev, hvor Vuggens Gænger gik.

Den Hjælp, vi skal dem yde, er ej stor!
Naar de fra Skolen ud i Livet spredes
Og ej af Skolens milde Omhu ledes,
Bør vi herude følge deres Spor,
En Haand dem række, kærligt støtte dem
Og tale til dem, saa de kan forstaa det!
Lidt ærlig Villie blot, og vi formaa det!
Til Lys og Lykke vil de vinde frem!

Hav Tak enhver, som her i Kvæld er mødt,
En lille Skærv til denne Sag at yde!
Til Takke tag med, hvad vi kunne byde
Af Skæmt og Alvor! — Gaar ej alt saa støt
Som vi det ønske, — en Kritik for skarp
Jeg haaber ej faar Lyd i disse Sale! —
Vis nu til Gengæld, I kan ogsaa tale —
Og ryste Huset ved Jert Bifaldsklap!

Hellige Beck.

(Frit efter »Vort Forsvar« ved Ludvig Polke.)

En gammel Mand, som nu bor i Nærheden af Lemvig, har fortalt en Lærer følgende lille Historie, som han kunde huske fra den Tid, han var Soldat.

Mod Slutningen af Krigen 1848—50 havde Tyskerne lejret sig uden om Byen Frederiksstad i Slesvig og skød paa den. Inde i Byen og i Skanserne tæt ved denne laa de danske Soldater under Oberst Hans Helgesens Kommando. I en Skanse, som var omtrent 600 Alen fra Byen, laa den 2den Oktober 1850 70 danske Soldater. De havde været der i 3—4 Døgn, og da de i de første Dage havde spist al deres Mad, vare de meget sultne. Deres Kaptajn begyndte at tale om, at nogle af dem vist maatte gaa ind til Byen for at hente noget Brød; men der var ingen af dem, som turde gøre dette, da de vare bange for at blive skudt af Tyskerne paa Vejen.

Medens de saaledes sade og vare bekymrede, rejste pludselig en af dem sig op. Det var en ung Mand, som hed Beck, og som havde hjemme i Aarhusegnen. Kammeraterne kaldte ham »hellige Beck«; men det var et Øgenavn, de havde givet ham, fordi han altid var saa gudfrygtig og aldrig vilde være med, naar de andre morede sig. Han fornærmede ellers ingen, og naar de andre spottede ham, var han altid rolig og passede sig selv.

Han stod nu lidt og saa ned i Jorden. Derpaa sagde han stille: »Jeg maa nok helst gaa ind til Byen og hente Brød; thi ellers sulte vi vist ihjel i Nat«. Kammeraterne satte store Øjne op og sagde, at han skulde blive, da han sikkert ellers vilde blive skudt paa Vejen af Tyskerne.

Beck brød sig dog ikke om, hvad de sagde, men gik lidt til Side fra dem, kastede sig paa Knæ, foldede sine Hænder og bad til Gud. Lidt efter stod han op igen og gik lige ad Landevejen ind til Byen. Landevejen var det farligste Sted, fordi Tyskerne kunde se ham her hele Tiden. Kammeraterne raabte efter ham, at han skulde komme tilbage; men han gik rolig videre.

Tyskerne skøde frygtelig efter ham, og Kammeraterne kunde se, hvorledes Geværkuglerne fløj baade foran ham og bag ham. Der faldt flere Hundrede Geværskud fra Tyskerne, men ingen af Kuglerne ramte ham. Han kom uskadt ind til Byen.

Nogen Tid efter kunde Soldaterne i Skansen se ham komme tilbage med fire store Rugbrød under Armen. Han gik lige saa rolig nu som før; men nu var der kun nogle faa Tyskere, som skøde efter ham, de fleste saa forbavsede paa ham uden at skyde.

Da han kom ud i Skansen, gav han Kammeraterne Brødene, som de delte og spiste.

Efter denne Dag var der ingen af Kammeraterne, som spottede ham mere, fordi han var gudfrygtig: de agtede ham alle og glemte aldrig, hvad der var sket den 2den Oktober 1850.

Et Besøg i Höganäs Kulgruber.

Den sydlige Del af vort Naboland Sverrig ligner meget Danmark. Kommer man fra Helsingør over til Helsingborg, kan man ikke paa Omgivelserne se, at man er kommen til et fremmed Land; men rejser man 2—3 Mil længere mod Nord, træffer man paa Skaanes nordvestlige Odde et lille Klippelandskab, der hedder Kullen. Det højeste Punkt er kun 600 Fod, altsaa ikke meget højere end Himmelbjærget; men medens dette kun er en Bakke af Jord, bestaar Kullen udelukkende af Sten (Granit).

En Mils Vej Syd for Kullen træffer man ogsaa et Bevis paa, at man nærmer sig et Bjærgland. Det er Kulgruberne ved den lille Fabriksby Höganäs. Allerede et godt Stykke, før man naar Byen, kan man se de høje, gule Skorstene. Her er nemlig store Teglværker og Lervarefabrikker. Leret hentes op fra dybe Gruber i Jorden, hvorfra man tillige faar de Kul, der bruges til Lerets Brænding. Fremmede kunne for en Betaling af et Par Kroner faa Lov til at bese Gruberne, og det er meget morsomt at aflægge et Besøg dernede i Jorden.

Sidste Sommerferie var jeg med i et lille Selskab, der tilbragte nogle Dage paa Kullen, og vi benyttede da Lejligheden til at komme ned i Höganäs Kulgruber. Nedgangen til Gruberne — Skakten, som den kaldes — ligger lidt udenfor Byen omgivet af flade Kornmarker, saa man har vanskeligt ved at tænke sig, at man staar ved et »Bjærgværk«.

Vi traf en Formand for Arbejderne, og han lovede at være vor Fører. Inde i en lille Hytte fik vi nogle Lærredsklæder udenpaa vore egne, for at disse ikke skulde blive tilsmudsede. Føreren forsynede sig med nogle Grubelamper, der lignede smaa Blik-Tepotter med en Væge, der stak ud af Tuden, og nu skulde vi ned gennem Skakten. Over denne hang en Bro i Jærnkæder; den saa ud som en af de Broer, hvorpaa man gaar ud paa en Dampfærge, og den blev hejset op og ned ved Hjælp af en Dampmaskine. Et saadant Hejseværk kaldes en Elevator.

Da vi vare komne ud paa Broen, gav Føreren et Tegn, og saa fore vi ned i Jorden. Hurtigere og hurtigere gik det, og snart blev det bælgmørkt for vore Øjne. Jeg syntes, det varede meget længe, før vi naaede Bunden. Endelig standsede vi med et Ryk, og saa befandt vi os i en Hule 300 Fod under Jordens Overflade. Midt i Hulen brændte der et stort Baal, hvorom der laa lejret en Del samtalende og rygende Grubearbejdere. De havde netop fri den Dag. Der var dejlig køligt dernede; vi kom oppe fra en varm Solskinsdag, og dér var kun 11—12 Grader. Føreren fortalte, at der var ens varmt baade Sommer og Vinter.

I Begyndelsen kunde vi næsten intet se; men da vi fik Lamperne tændte ved Baalet, hjalp det. Vor Fører gik først med os ind i Hestestalden, som han kaldte det, og der var virkelig en Stald — hugget ud i Skifersten — med Baase og Krybber som oppe paa Jorden. Her stod henved en Snes smaa Heste, og hver havde sit Navn malet paa Spiltovet. En af dem — den hed Bella — blev spændt for en lille lav Vogn, som gik paa Skinner. Føreren kaldte paa en Dreng, der skulde være vor Kusk; han havde en lille Lampe hængende paa Kasketten og var lige saa sort i Ansigtet som en Skorstensfejerdreng.

Vi satte os op. Det kneb med at faa Plads til Benene, saa smal var Vognen. Føreren stod bag paa, medens Drengen tog Plads foran; han havde hverken Tømme eller Pisk; han raabte blot: Hyp Bella! og saa gik det i Trav gennem lange Gange ind under Jorden. Der var saa snævert, at Hestens Øren naaede Loftet, og vi kunde naa Væggen paa begge Sider med Hænderne. Undertiden forekom det os lidt uhyggeligt. »Tænk, hvis det nu styrtede sammen!« sagde vi til hinanden; men der var ingen Fare. Gangene vare huggede og sprængte ind i Skifersten.

Medens vi kørte, fortalte Føreren os, at Bella ikke havde været oppe paa Jorden i 12 Aar; men saa var den bleven syg for en otte Dages Tid siden og var da bleven hejset op i Elevatoren. Da den kom op paa Jorden, var den imidlertid helt fortumlet; den turde slet ikke gaa, men stod bare og stampede paa samme Sted; den havde helt glemt, hvorledes der saa ud deroppe.

Vi standsede ved en Arbejdsplads, og Føreren viste os, hvorledes Arbejderne huggede Leret og Kullene, som laa i flere Lag over hinanden, løse med spidse Hakker. Vi prøvede ogsaa at hugge Kul af og toge nogle Stykker med til Minde om Turen. Fra alle Arbejdspladser er der Skinner hen til Skakten, og derfra er der igen en Trækbane ind til Fabrikkerne.

Da vi kom tilbage til Hulen, og Bella var spændt fra, gik den af sig selv ind i Stalden og stillede sig i sin Baas.

Vi gik hen til Elevatoren og kiggede op; højt, højt oppe kunde vi se et lille rundt Stykke blaa Himmel. Saa raabte Føreren et højt »Hallo« op gennem Skakten, og Elevatoren gik til Vejrs med os.

Vi aandede ligesom lettere, da vi kom op paa Jorden igen; men Sollyset blændede vore Øjne. Føreren pegede paa en Bondegaard et godt Stykke borte og sagde, at den havde vi kørt henunder. Da vi vare komne af med vore Lærredsklæder, havde faaet Kulstøvet vadsket af Ansigt og Hænder og saa ud over det smilende, sollyse Landskab, kunde vi ikke fatte, at vi havde kørt rundt i skumle Gange dybt nede i Jorden under Marker og Bygninger.

Chr. V. Kisling.

Fastelavn.

(Sluttet.)

Om Eftermiddagen gik de alle ud i Gaarden. Det var dejligt, klart Frostvejr med Solskin. Henne mellem to Lindetræer havde Hans hængt en Tønde op, og han hviskede til Børnene, at der var Rosiner, Svesker, ja endog Appelsiner, som Bedstefader havde givet ham, i Tønden. Bedstefader, Fader og Moder, Børnene, Pigerne, Hans og Røgteren, hver tog nu en Stav og slog haardt paa Tønden efter hinanden. Den var stærk, og der maatte mange Slag til, før den gik itu. Stine Stuepige slog det første Baand af, og Bedstefader og Børnene raabte Hurra for hende. Hun blev helt flov ved denne Æresbevisning; men hun blev glad igen, da hun fik to Rosiner og en Sveske, som vare dumpede ud. Tilsidst slog den mindste et godt Slag, saa hele Tønden gik itu, og alle Svesker og Rosiner trillede ud. Pigerne samlede det op og uddelte det; men Fader tog den lille paa Skuldrene og bar ham rundt. Han var »Kattekonge«. De raabte alle Hurra for ham, og Bedstefader tog sin Hat dybt af. Nu gik Fader ind, men Bedstefader var utrættelig. Han fik stillet en Huggeblok op og lagde ovenpaa en gammel Krukke. Nu blev et af Børnene bundet for Øjnene og drejet rundt, saa han ikke vidste i hvilken Retning, han skulde gaa. Han fik saa en Stok i Haanden og skulde slaa Krukken itu. Han maatte kun slaa en Gang og ikke føle sig for. Det maatte de alle prøve. Folkene med. Det var meget morsomt, da Sofie Kokkepige slog paa Hans's Træsko, og Hans nær havde slaaet Trofast ihjel. Tilsidst fik Røgteren Held til at slaa Krukken itu, og Bedstefader gav ham *1 Mark; men de andre* gave ham hver en Appelsin. Nu gik de ind i Dagligstuen, hvor Ilden lyste ud fra Kakkelovnen, lyste paa Moder, der sad ved Klaveret og sang:

»I Verdens Larm
Staar jeg frygtsom og arm.
I Hjemmets Ro
Vil jeg bygge og bo.
Gud Herre! Beskærm Du vor Bolig.

Lad Vindene suse,
Lad Vandene bruse.
Om vor Arnes Lue
Kun Fred er at skue.
Gud Herre! Beskærm Du vor Bolig.

Skal Skæbnen os føre
Fra dette Hjems Døre,
I Tankernes Evne
Vi holde dog Stevne.
Gud Herre! Beskærm Du vor Bolig.

Vil hjem Du os kalde,
Du samle os alle,
At sammen vi skue
Din Herligheds Lue.
Gud Herre! bered os en Bolig.«

De stode længe stille i Mørkningen, da sagde Bedstefader: »Ja kære Børn, tak Gud for eders gode Hjem. Saa længe I ere der, kunne I være rolige. Men naar I blive store, saa skulle I ud i Verden. Da maa I tænke paa Hjemmet, naar Fristelserne komme, huske, at I ikke maa bedrøve Fader og Moder. Men I skulle ikke være bange, der er meget smukt og herligt at se ude i den store Verden. Jeg har selv faret vide om og glædet mig ved at se høje Bjærge, mægtige Floder, Byer, langt større end København. Jeg var saaledes en Gang i Rom ved Fastelavnstid og saa deres Fastelavnsløjer, Karneval, som de kalde det. Medens vi her som Regel have Is og Sne, skinnede der en varm Sol fra den dejligste blaa Himmel. Mandeltræerne blomstrede. Orangetræerne gulnedes mere og mere. Jeg gik op og ned ad Corso (Byens Hovedgade). Brogede Tæpper hang ud af alle Vinduer og ned fra Balkonerne. Her stode overalt fornemme Folk. Senatoren stod i Purpur paa Fløjels Trone. Lige over for holdt den pavelige Schweitzer-Garde Vagt. Folk myldrede frem og tilbage i brogede Karnevalsdragter og kastede smaa røde og hvide Kalkkugler og Blomster paa hinanden. Smukke Køretøjer kørte op og ned ad Gaden. Pludselig blev Mængden trængt til Side, og en Flok halvvilde

Heste løbe om Kap ned ad Gaden. Om Aftenen vare Gaderne stærkt oplyste, og alle Mennesker havde et eller flere tændte Lys i Haanden. Man søgte nu at blæse hverandres Lys ud, og der blev tidt et helt Slagsmaal. Saaledes gik det med Lystighed en hel Uge igennem; men saa kom ogsaa den lange Fastetid, hvor der slet ingen Fornøjelser var, og hvor ingen Katholikker maatte spise Kød. Ja, sluttede Bedstefader, naar I en Gang blive store, kunne I maaske selv faa det at se«.

Da Børnene kom i Seng, sagde den ældste dybsindig: »Ja, det er nu morsomt at holde Fastelavn, men det maa alligevel være morsommere i Rom. Jeg vilde købe mig en stor Blæsebælg, og blæse alle Lysene ud!« »Jeg tror nu, vor Bedstefader er den rareste af alle,« sagde den anden. »Ja men jeg blev lige godt Kattekonge«, sagde den mindste, og saa sov de ind.

Vilh. Larsen.

Alpejægeren.

Mellem Schweiz og Italien ligger der en høj Bjærgkæde, som hedder Alperne. Højt oppe paa Toppene af disse Bjærge leve Gemserne. At gaa paa Jagt efter disse frygtsomme Dyr er manges største Fornøjelse. For mange Aar siden levede der i Schweiz en gammel, modig Gemsejæger, som hed Bernard. Han vidste bestemt, hvor alle de vilde Gemser havde deres Hjem og Bolig. Han kendte ogsaa enhver Klippe og enhver Afgrund i mange Miles Omkreds, saa han kunde nok finde Vej overalt mellem Bjærgene.

En Gang befandt han sig flere Mile hjemme fra oppe mellem de høje Bjærge. I flere Timer havde han forfulgt en Flok Gemser. Stadig flygtede de for ham og sprang fra Klippe til Klippe. Han vedblev alligevel at forfølge dem. Det var næsten Aften, Solen begyndte allerede at gaa ned, og han havde endnu ingen af dem skudt. Endelig lykkedes det ham at komme dem saa nær, at han kunde skyde en prægtig stor Gemse. Mørket tog nu hurtigt til, og snart var det fuldstændig mørkt inde mellem Bjærgene. Blæsten blev stærkere og stærkere, og den suste uhyggeligt over de øde Klipper. Jægeren kastede nu det tunge Vildt paa Skulderen og vandrede hjem ad. Han gik hurtig over Klipperne, men snart var det saa mørkt, at han aldeles ikke kunde se, og han havde endnu flere Mil til sit Hjem. Han vidste, at han skulde over en smal Bro, en Træstamme, som laa over en dyb Afgrund, før han kunde komme hjem. Men det var meget vanskeligt at finde Træstammen, og det var endnu vanskeligere at gaa over den i Mørket. Han havde en lille Lygte med sig og gik derfor bag en Klippeblok, hvor der var Læ, og tændte den. Han bar Lygten i en Snor, og lod den lyse foran sine Fødder. Skridt for Skridt gik han fremad med stor Forsigtighed. Endelig naaede han Kløften og saa Træstammen, som laa tværs over den dybe Afgrund. Det gyste i ham, da han saa ned i den dybe Kløft og tænkte paa, at han skulde gaa over den smalle Bro. Men saa foldede han Hænderne og bad en Bøn til Gud. Derefter bandt han Gemsen paa sin Ryg, og med Lygten hængende foran sig begyndte han trøstig at vandre over Afgrunden. Han kom ogsaa lykkelig over paa den anden Side; men saa kom der et Vindstød, som slukkede Lygten. Rundt om ham var det bælgmørkt, saa han hverken kunde se frem eller tilbage. Det var ham umuligt at tænde Lygten paany. Stormen tog mere og mere til, og han begyndte at fryse stærkt. Han var ængstelig for, at han aldrig skulde komme hjem mere, men maatte blive mellem Bjærgene og dø af Kulde. Han bad atter Gud om Hjælp og Trøst i sin Nød. Da han igen løftede sit Hoved, saa han, at det begyndte at blive lyst paa Bjærgtoppene. Det var Dagen, der atter brød frem. Natten var gaaet hurtig, uden at han havde tænkt derpaa. Snart skinnede Solen ogsaa ned til ham. Glad gik han rask hjem til sin By, hvor hans Familie ængstelig havde ventet paa ham.

(Efter Kristel. Folkeblad.)

Fra Hospitalet.

Paa et Sygehus, hvor der var mange syge, laa der ogsaa en lille Dreng, som flere af Patienterne holdt meget af. Især var der en ældre Mand, som ofte gav ham Kager og Godter, og som legede med ham, naar han var saa rask, at han kunde taale det. Det Værelse, hvori Drengen laa, maatte man igennem for at komme ind i den gamle Mands Stue. En Morgen fortalte Sygeplejersken ham, at den gamle Mand, som laa syg i Stuen ved Siden af, var død om Natten. »Aah«, sagde Drengen, »han var saa god imod mig, og gav mig ofte Kager og Æbler, jeg er vis paa, at Jesus selv har hentet ham hjem til sig i Himlen. Men, ved du, hvad jeg kommer til at tænke paa — dersom Jesus har været der inde i Nat, saa er han jo gaaet igennem dette Værelse, og jeg kan ikke forstaa, at han saa ikke ogsaa tog mig med sig, for han ved jo alle Ting, og saa ved han ogsaa, at jeg længes saa meget efter at komme til ham! Det er vist, fordi jeg er saa lille, at han ikke har set mig, men nu næste Nat vil jeg lægge Armene oven paa Dynen, for at han bedre kan se mig, hvis han kommer igen!«

Næste Morgen, da Sygeplejersken kom ind til den lille Dreng, saa hun at hans smaa Arme laa oven paa Dynen, og hun listede sig stille hen for at se, om han sov endnu. Da hun kom helt hen til Sengen, saa hun nok, at han aldrig mere vilde vaagne. Han sov den sidste Søvn. Han var død! Frelseren havde hørt hans Bøn og opfyldt hans Ønske. Han havde selv hentet ham om Natten hjem til sin lyse Himmel.

Blandede Meddelelser.

I sidste Efteraar bleve flere af Institutttets Lærere og Lærerinder enige om at spille Komedie til Fordel for »Foreningen til Gavn for døvstumme, oplærte efter Talemetoden«. Flere unge Herrer og Damer fra Byen lovede at medvirke, og det blev besluttet at spille: »De Forlovede« og »En Kone, der springer ud af Vinduet«. — Efter at der i Løbet af Vinteren var afholdt forskellige Prøver, fandt den sidste Prøve (Generalprøven) Sted Fredag den 9de Februar. Til den havde kun Børn Adgang. Alle Instituttets Elever vare til Stede. Det var en Fornøjelse, som alle de smaa morede sig. Især vare de døvstumme glade ved at se deres egne Lærere og Lærerinder paa Scenen. I flere Dage derefter talte de kun om, hvorledes Lærerne havde set ud, og hvad de havde foretaget sig.

Lørdag den 10de og Søndag den 11te Februar, fandt de egentlige Forestillinger Sted. Først fremsagdes foranstaaende Prolog, som Instituttets Læge havde skrevet. Derefter gik Tæppet op for »En Kone, der springer ud af Vinduet«. Rollerne i dette Stykke udførtes af 2 unge Damer fra Byen, Frk. Bøtcher samt 2 af Garnisonens yngre Officerer. I det sidste Stykke »De Forlovede« medvirkede ligeledes en af Byens unge Piger, ellers udførtes næsten alle Rollerne af Instituttets Lærere og Lærerinder. Da ikke faa havde været forhindret i at komme i Teatret den 10de og 11te, bleve de spillende opfordrede til at gentage Forestillingen. De spillede derfor atter Søndagen den 18de Februar. Tilskuerne morede sig udmærket, og de gave ofte deres Bifald til kende ved at klappe i Hænderne.

Forhenværende Elev paa Døvstummeinstituttet i Fredericia. Chr. Christensen fra Rodsted, meddeler os, at han ved en Husflidsudstilling i Arden sidste Sommer fik 1ste Præmie. Formanden for Husflidsforeningen overrakte ham et Diplom, en smuk Bog samt 7 Kr. Til Diplomet har han selv lavet en Ramme, og det hænger nu hjemme i hans Faders Stue.

Døvstummeforeningen af 1866 har optaget Professorinde Keller som Æresmedlem.

Efter »Journal for døve« optage vi følgende Meddelelser:

I Berlin er der nu oprettet en Børnehave (en Skole for ganske smaa Børn) for døvstumme. De sysselsættes med Leg ude og inde. Lærerinden maa ikke gøre Tegn til dem, men skal tale til dem, og lære dem at se paa Munden.

— Ved Døvstummeskolen i Paris uddeles der en Gang hver Maaned en Pengeunderstøttelse til døvstumme Mænd og Kvinder, som ere uden Arbejde. Det franske Blad, som fortæller det, mener imidlertid, at man ofte kun understøtter Dagdrivere, saadanne døvstumme, som ikke gide arbejde; men som synes, at det er lettere og behageligere at strejfe omkring og leve af andres Penge. De virkelig nødlidende komme sjælden og faa Hjælp. Disse Dagdrivere skade ikke blot sig selv, men de skade ogsaa de flittige og arbejdsomme døvstummes gode Navn og Rygte.

— De døvstummes Antal i England er taget af i de sidste 40 Aar. I 1851 havde England 18 Millioner Indbyggere, hvoraf 10,365 vare døvstumme. I Aaret 1891 var Folkemængden vokset til 29 Millioner, og deraf var 14,102 døve. I Aaret 1851 var der altsaa 1 døv for hver 1730 hørende; medens der i 1891 var 1 døv for hver 2053 hørende.

— I Indien findes der 189,861 døvfødte Personer, 74,289 aandssvage og 458,868 blinde. Omtrent ingen af disse faa Undervisning.

Spørgsmaal og Svar.

Hvad er et Andelsmejeri?

Smørret er en af Danmarks vigtigste Udførselsartikler. Især sælge vore Landmænd meget Smør til England. Men Englænderne ville kun købe godt Smør. De mindre Bondergaarde kunde ikke lave saa godt Smør som de store Herregaarde, fordi Bønderne ikke havde Raad til at købe de kostbare Maskiner (Centrifuger), som nu bruges i Mejerierne. Englænderne vilde derfor kun købe Smør fra Herregaardene. Saa begyndte man at bygge Mejerier rundt om paa Landet. Enkelte Mejerister byggede et Mejeri og købte gode Maskiner. Beboerne i de omkringliggende Landsbyer lovede dem at sælge deres Mælk til dem. Af Mælken lavede de saa Smør og Ost. Disse Mejerier kaldes Fællesmejerier, fordi mange ere fælles om at levere Mælk til dem. Et Fællesmejeri ejes altid af en enkelt Mand. — I de senere Aar have Landboerne i en eller flere Landsbyer imidlertid forenet sig, og selv bygget og indrettet saadanne Mejerier. De ansætte saa en Mejeribestyrer, som de give en fast aarlig Løn. Naar Aaret er sluttet, aflægger han Regnskab, og alle Foreningens Medlemmer (eller Andelshavere) dele Aarets Udbytte eller Fortjeneste. Disse Mejerier kaldes Andelsmejerier. Et Andelsmejeri ejes af Andelshaverne eller af alle Foreningens Medlemmer.

Meddelelser fra Døvstummeinstitutterne.

Den kgl. Døvstummeskole i Nyborg har udsendt sin Beretning for 1891—93. Foruden Forstanderen er der ved Skolen ansat en Inspektør, 3 Lærere og 4 Lærerinder, samt 3 Timelærerinder. — Skoleaaret 1892—93 sluttede med et Elevantal af 94. Efter Lægens Beretning har Sundhedstilstanden mellem Eleverne været meget god. Skolens Regnskab udviser, at hver Elev har kostet aarlig 652 Kr.

To Lærerinder fra Statsskolen for døvstumme i Throndhjem, Frkn. Brinchmann og Swensen, opholde sig for Tiden ved Fredericia Institut. De ere komne hertil fra Nyborg, hvor de have opholdt sig i 8 Dage.

Opfordring
til tidligere Elever.

I Sommer — vistnok i Slutningen af Juli — bliver der Udstilling af Haandgerningsarbejder i Randers.

Alle maa udstille der, og Arbejderne behøve ikke at være nye, men kunne godt være lavede tidligere.

Det skulde glæde mig at se mange smukke Ting fra tidligere Elever for at vise andre Mennesker, hvor smukt de døvstumme kunne arbejde.

I et senere Nummer af »Effata« skal jeg meddele, hvor og hvornaar Arbejderne skulle indmeldes og indsendes.

Vil nogen af eder have Oplysninger med Hensyn til Haandgerning, da skriv blot til mig.

Løwert.

De fleste konfirmerede Elever fra Fredericia og Nyborg have nu tegnet sig som Abonnenter paa »Effata«. De, som endnu ikke have tegnet sig, men gærne ville vedblive at holde Bladet, maa henvende sig til Lærerpersonalet ved Institutterne i Fredericia eller Nyborg.

„EFFATA"

udgaar 1 Gang hver Maaned sædvanlig i 4-sidet og 2-spaltet Format. Enhver konfirmeret døvstum erholder Bladet frit tilsendt for 1 Kr. om Aaret. For Foreningens hørende Medlemmer er Betalingen 2 Kr. om Aaret. Pengene kunne indsendes til Institutterne i Fredericia og Nyborg samt til Dr. med. Salomonsen (Nørregade 31, København K.), der er Foreningens Kasserer.

Redaktionsudvalget bestaar af:

Frk. Bøtcher, Inspektør Johansen og Cand. A. Jensen, Fredericia, Frk. Møller og Lærer A. Hansen, Nyborg.

Vilh. S. Hansens Bogtrykkeri, Fredericia.

Udgivet af „Foreningen til Gavn for Døvstumme, opførte efter Talemetoden".

Nr. 7. | **April 1894.** | **1. Aarg.**

Den gode Hyrde.

(Joh. 10. Kap., 11.—16. Vers.)

Vor Frelser siger i dette hellige Evangelium: *»Jeg er den gode Hyrde; den gode Hyrde sætter sit Liv til for Faarene.«*

Ude paa Hederne eller i Ørkenen vandrer Hyrden en meget lang Tid af Aaret med sin Hjord fra Sted til Sted. Han skal sørge for Græsning til Faarene, og naar Græsset er afgnavet, maa han drive Faarene hen til et andet Sted, hvor de kunne finde Føde. Til rette Tid maa han føre Hjorden til Bækken; tidlig og sent maa han sørge for de Skabninger, han har at vogte. Om Dagen og ogsaa om Natten maa han drage Omsorg for, at vilde Dyr ikke angribe Hjorden og adsplitte Faarene. Han skal kende alle sine Faar. Dag for Dag maa han efterse, at alle Faarene ere til Stede, han maa ikke miste et eneste lille Lam. Er der et Faar, som bliver sygt, maa han passe og pleje det, og komme Hjordens Fjender, maa han kæmpe med dem. Skulde han blive overvunden, da maa han dø for Hjordens Skyld. *Saaledes ere en Hyrdes Pligter, men kun den, som elsker sine Faar, bliver den gode Hyrde.*

Jesus siger endvidere: »Jeg er ikke som Lejesvenden og den, som ikke er Hyrde, hvilken Faarene ikke høre til. Lejesvenden ser Ulven komme og forlader Faarene og flyr, og Ulven røver dem og adspreder Faarene.«

Lejesvenden flyr, fordi han er Lejesvend og ikke har Kærlighed til Faarene. Naar du, kære Læser, alene arbejder for Lønnens Skyld, da er du ogsaa en Lejetjener. Enhver skal elske det Arbejde, han er sat til at udføre her i Verden. Arbejdet skal skaffe Arbejderen Glæde og Tilfredshed.

Lejetjeneren forsømmer sine Pligter, han er ikke pligttro. Den Hyrde, som er Lejetjener, sørger ikke for, at Hjorden faar Føde og Drikke i rette Tid, han plejer ikke de syge Faar, han tæller ikke Faarene, han er lige glad, om alle ere til Stede, eller om nogle ere forsvundne. Han er ikke tidlig og sildig paa Færde for at beskytte Hjorden, men han lægger sig hen for at sove og lader Faarene passe sig selv. Naar Ulven kommer, bliver han bange og løber bort; *han har ingen Kærlighed til Hjorden, han har ingen Kærlighed til hvert enkelt Faar.*

Hvor kan du ikke, kære Læser, være glad, fordi Jesus har sagt, at han er den gode Hyrde, og han siger ogsaa, at du er et af Faarene, som han er Hyrde for.

Der staar i Ps 145, 15, 16 om Gud Fader: »Alles Øjne vogte paa Dig, og Du giver dem deres Spise i sin Tid. Du oplader Din Haand, og alt det, som lever, mætter Du med Velbehag.« Ligesom Gud Fader kender Sønnen, saaledes kender og han Faderen. Da Jesus er den gode Hyrde, og du er et af hans Faar, saa vogter hans Øjne ogsaa paa dig, han vil ogsaa give dig Spise til sin Tid, han vil ogsaa oplade sin Haand, og alle sine Faar vil han mætte med Velbehag. Frelseren er den gode Hyrde, du, kære Læser, skal søge at efterligne. Du maa ikke blive som Lejesvenden, denne er doven og forsømmelig, han har ikke Kærlighed til Gud eller til sin Næste eller til Guds Skabninger. Lejetjeneren fortjener Straf, og i 2. Thess. 3, 10 staar der jo ogsaa: »Dersom du ikke vil arbejde, skal du heller ikke have Føde«.

Hvor kan du ikke, kære Læser, være glad, fordi Jesus siger i dette Evangelium: »Jeg kender mine, og kendes af mine«. Her udtaler Frelseren, at han kender *alle*, hvert eneste Faar i Hjorden. Han kender altsaa ogsaa dig, kære Læser, han har Kærlighed til dig og har Omsorg for dig. Den gode Hyrde passer Hjorden godt, du har derfor ikke Lov til et eneste Øjeblik at være udenfor Frelserens Beskyttelse. Din Herre og Frelser er altid hos dig, Nat og Dag, Morgen og Aften. Han vil gerne give dig Spise til sin Tid, han vil hjælpe i Sorg og Nød, i Ulykke og Sygdom. Han vil bære dig paa sine Arme, ligesom den gode Hyrde bærer det syge Lam bort, for at det kan blive passet og plejet med Kærlighed. Der falder ikke en Spurv til Jorden uden Gud Faders Vilje, paa samme Maade sørger vor Herre og Frelser ogsaa for dig. Du er ikke gemt og glemt af vor Frelser, bange og bedrøvet behøver du ikke at være, *den gode Hyrde vaager over dig, den gode Hyrde sørger for dig, den gode Hyrde beskytter dig mod al Fare.*

Hvor kan du ikke, kære Læser, være glad, fordi Frelseren siger: »Jeg er den gode Hyrde, som sætter mit Liv til for Faarene«.

»Langfredag var en bitter Dag, men skøn var Paaskemorgen«, staar der i Salmen. Det var paa Korset paa Golgata, at den gode Hyrde satte sit Liv til for Faarene. Paa Korset genløste han dig, fortabte og fordømte Menneske.

Paa Korset erhvervede han dig fra alle Synder, fra Døden og Djævelens Magt, ikke som Lejesvenden med Guld eller Sølv, men med sit hellige og dyrebare Blod og med sin uskyldige Lidelse og Død. Han var den gode Hyrde, som med sit Liv forsvarede Hjorden mod Fjendens Anfald og Angreb. Han kæmpede mod Synden og overvandt denne; thi vor Frelser havde ikke gjort Synd, og der blev ikke fundet Svig i hans Mund. Han kæmpede mod Djævelens Magt og han overvandt Fristeren, Menneskenes værste Fjende. Han overvandt Døden, som kom ind i Verden, fordi Menneskene syndede.

Det var paa Korset, at Frelseren satte sit Liv til for Faarene, men Graven kunde ikke holde ham fast. Paaskemorgen opstod han, den gode Hyrde. Han lever, og i al Evighed er han Hyrde for Hjorden. Han er din Frelser, han er den eneste, som kan frelse dig; thi saa elskede Gud Verden, at han hengav sin Søn den enbaarne, at hver den, som tror, ikke skal fortabes, men have det evige Liv.

Georg Jørgensen.

Lidt om Tordenvejr.

(Af N. Jensen.)

Tag et Stykke Papir og hold det paa en varm Kakkelovn, gnid det stærkt med begge Hænder, medens det ligger paa Kakkelovnen. Hvis du nu holder det nær ved Bordet, hvorpaa du har lagt noget tørt Sand, saa trækker det Sandskornene til sig. Du kan se, at de springe fra Bordet op til Papiret og hænge fast paa det. Papiret er blevet elektrisk.

Tag ligeledes en Stang Lak og gnid den stærkt med en ulden Klud, saa bliver den ogsaa elektrisk eller fyldt med Elektricitet; hvis du holder den i Nærheden af smaa Stykker Papir, saa springe disse hen til den, eller den tiltrækker Papirstumperne. Den kan ogsaa tiltrække andre lette Ting, f. Eks. Kugler af Hyldens Marv (Hyldemarvskugler). Lakstangen indeholder altsaa Elektricitet, naar du har gnedet den med en ulden Klud. Du kan ikke se Elektriciteten, den er usynlig, men du kan se, at den trækker de smaa Ting hen til Lakket.

Du gnider Lakstangen en Aften i Mørket, derpaa holder du Spidsen af en Finger henimod Enden af den. Naar Fingeren kommer nær til Lakket, saa ser du en lille Gnist, og man hører et lille Knald. Gnisten springer fra Lakket ind i Fingeren.

Mange Ting indeholder Elektricitet. Skyerne ere ogsaa undertiden elektriske. En Sky, som er fyldt med Elektricitet, kaldes en Tordensky. Du har ofte set en Tordensky om Sommeren. Naar en Sky, som indeholder Elektricitet, kommer i Nærheden af en anden Sky, saa ser man en stor Gnist, som kaldes et Lyn, og man hører et Knald eller et Bulder, som kaldes Torden. Lynet springer fra den ene Sky ind i den anden, ligesom Gnisten kan springe fra Lakstangen ind i Fingeren. Vinden driver Skyerne paa Himlen. Den kan ogsaa drive Tordenskyen, man siger, at Tordenskyen trækker. Dersom Tordenskyen trækker og kommer nær over et Træ, saa springer Lynet fra Skyen ned i Træet, eller slaar ned i Træet. Det kan slaa Træet i Stykker; thi det er meget stærkt; det kan ogsaa tænde det. Undertiden slaar Lynet ned i et Hus og tænder det. Du har vist ofte læst i Aviser, at et Hus er brændt ved Lynnedslag, d. v. s. Lynet har slaaet ned i Huset og har tændt det. Det kan ogsaa slaa ned paa Mennesker og Dyr og dræbe dem, derfor skal man være forsigtig i Tordenvejr. Naar Tordenen er nær ved, maa man ikke løbe, ride eller køre hurtig; thi Lynet slaar lettere ned, naar man bevæger sig stærkt. Man maa heller ikke staa under et Træ; thi det slaar ofte ned i Træerne. Man skal lukke Vinduerne og Dørene, og maa ikke opholde sig nær ved Kakkelovnen, da det ofte slaar ned i Skorstenen og løber gennem Kakkelovnen.

Hos os tænder det jo i Reglen kun om Sommeren og kun faa Gange, men i de varme Lande er der ofte stærke Tordenvejr eller Uvejr.

Før Tordenvejret er det lummert, d. v. s. Luften er meget varm og trykkende; men naar det er forbi, er Luften frisk og kølig. Tordenen ledsages som oftest af en stærk Regn, som man kalder en Tordenregn; man kalder den ogsaa en Tordenbyge, fordi den snart holder op (en Byge = en Regn, som kun varer kort).

Paa nogle Huse, f. Eks. Døvstummeinstitutterne i Nyborg og Fredericia, er der Lynafledere. Lynaflederen bestaar af en Metalstang ovenpaa Huset. Paa Toppen af Stangen er der en Spids, ligeledes af Metal. Fra Stangen gaar en Jærnkæde eller en Kobbertraad ned i Jorden. Hvis en Tordensky trækker op over et Hus, som er forsynet med en Lynafleder, saa slaar det ikke ned i Huset; men det rammer Lynaflederen og løber ned ad Jærnstangen eller Kobbertraaden, ned i Jorden uden at skade Bygningen.

Mennesket spaar, men Gud raader.

Det lille hvide Hus med de kalkede Mure, saa saa pynteligt ud i Solskinnet, som det laa der paa den høje Skrænt ved Søen. Det saa ud, som om det drømte i Morgenstunden om noget rigtig fornøjeligt i de fredelige og smilende Omgivelser. Der var ogsaa kun Glæde og Haab inden for dets Mure, thi om 3 Dage skulde den kønne unge Karl, som stod midt i Stuen, have Bryllup med Husets eneste Datter. Gæsterne vare alt budne, og der var stor Travlhed med at berede alt til Festen. Forældrene havde først ikke været rigtig tilfredse med, at den unge Mand ikke havde hverken Gaard eller Penge. Men da de kom til ret at kende ham og hans ærlige, retskafne Sind og saa, at han var dygtig og flink til sit Arbejde, da tænkte de, at Dygtighed alligevel var bedre end Penge. Naar Datteren saa en Gang arvede det lille Sted efter dem, saa kunde de unge Folk jo ogsaa nok leve af det, ligesom de selv havde gjort i saa mange Aar, og saa gave de deres Samtykke.

Nu var al Modgang ogsaa glemt, og snart skulde Klokken i den gamle ærværdige Kirke kime til Bryllup for de to glade unge Mennesker. Hun skulde om et Par Dage gaa op ad Kirkegulvet med Slør og Brudekrans paa, mens Orgelet spillede den gamle Bryllupssalme, som hun saa ofte havde hørt, naar hun var med i Brudeskaren. »Naa,« sagde den unge Mand, »saa er det bedst jeg kommer af Sted med Baaden for at fange nogle Fisk til Bryllupsgildet, og Søen vrimler jo af Gedder og Aborrer, saa det skal blive en let Sag.« Saa satte han Huen paa Hovedet og bød Farvel.

Hun blev længe staaende i Døren og saa efter ham, medens han skød den fladbundede Baad i Vandet og sprang ud i den.

Hurtig gled denne hen over den spejlblanke Flade, som farvedes rød af Solen, der hævede sig mere og mere paa Himlen. »Det var nok paa Tiden, jeg kom af Sted«, tænkte han, og roede hen til Garnene, som vare satte ud ved den anden Ende af den lange Sø, der laa dybt nede mellem høje Lyngbakker.

Da han naaede sit Maal, blev han glad over at se, hvor Fiskene sprællede i Garnet, der var ganske fuldt. »Det vil nok knibe at trække det op i Baaden alene!« »Aahøj!« raabte han til en Dreng, som løb paa Strandbredden, »kom lidt ud og hjælp mig!« Han lagde lidt ind til Land, og tog Drengen med i Baaden og saa sejlede de sammen hen til Garnet, og drog af alle Kræfter. Netop som han vilde trække det op

over Baadkanten, gled hans Fod, og han faldt kovedkulds ned i Vandet, medens Baaden vendte sig og forhindrede ham i at komme løs fra Garnet, som holdt ham fast. Drengen blev først helt fortumlet, men svømmede derpaa til Land, og reddede Livet med stort Besvær. Men ovre i det lille Hus, blev der Uro og Bekymring, da den unge Mand blev saa længe borte.

Den unge Pige havde mange Gange været ude i Døren og skygget med Haanden for Øjnene for at se efter Baaden, da Middagsmaden var færdig, men den fik Lov at vente. Saa løb hun tilsidst over til Naboen, og fik ham til at sejle ud og søge efter hendes Brudgom. Det lykkedes ogsaa denne at finde ham, men det var kun hans Lig, han bragte med tilbage til det lille Hus, hvor Pigen ventede med Angst og Uro. Hun brast i Graad ved Gensynet og sagde hulkende: »Saa nær var vort Bryllup, men Døden dog nærmere!«

Det blev til hans Begravelse, at alt var beredt, og det blev ved den, at Kirkeklokken først lod sin Røst høre med Alvor og højtidelig Klang, og ikke med glad Kimen, som de havde drømt om. „2."

Peder Tordenskjold.

Højt oppe i Norge ligger den berømte gamle By Trondhjem ved den smukke Fjord af samme Navn. Som den i gamle Dage var berømt af sin ualmindelig store og smukke Domkirke, saa er den senere bleven endnu mere berømmelig ved den store Søhelt, som fødtes der den 28de Oktober 1690, og hvis Billede »Effata« i Dag bringer sine Læsere. Hans Liv var jo kort, da han døde i saa ung en Alder — kun 30 Aar gammel — men hans Navn vil aldrig dø, da han i de faa Aar fik udrettet større Ting end mange andre store Mænd i en meget længere Levetid.

Det var i det lille Træhus med Bislaget, som ses paa Billedet, at Faderen, Raadmand Johan Vessel, boede, da Sønnen blev født. Han havde mange Børn at opdrage og forsørge, da der var 12 Sønner og 6 Døtre. Drengene i det mindste vare meget vilde og ofte uartige. Den lille Peder voksede op her i dette Hjem og har daglig leget ude ved Vandet og Skibene, da Huset laa nær ved Fjorden, og det syntes han langt bedre om end at gaa i Skole. Han var ofte doven til Læsningen, og sine Klæder rev han altid itu, da han var meget modig og vild, og altid holdt meget af at slaas med de andre Drenge. Da han ikke var flittig i Skolen, tænkte hans Fader, at det ikke kunde nytte at lade ham studere. Til Straf satte han ham i Lære hos en Skrædder. Men Peder kunde ikke finde sig i at sidde stille og sy, og en skønne Dag flygtede han fra Skrædderen. Siden kom han hos en Barber, men det passede heller ikke for ham, og Forældrene begyndte at frygte for, at han skulde blive en rigtig Dagdriver.

Da han var 14 Aar, kom Kongen imidlertid til Norge, og det fik stor Betydning for hans senere Liv. Det var Frederik den 4de, som den Gang var Konge i Danmark og Norge. Peder Vessel var meget opfyldt af al den Stads og Herlighed med smukke Uniformer, fornemme Herrer o. s. v. Han gjorde Bekendtskab med nogle af Kongens Følge, og de fortalte ham meget om København, Hoffet og de dygtige Mænd, som tjente deres Fædreland, f. Eks. Niels Juel, som faa Aar senere vandt det store Slag i Køgebugt. Peder Vessel forstod, at det var noget han kunde have Lyst til, og da Kongen rejste hjem igen til Danmark, kom Peder Vessel ogsaa med et Skib til København. Han vilde være Sømand ligesom de 7 af hans Brødre; men han havde ikke tænkt paa, at det ikke var let at komme uden Penge til en fremmed By, hvor han ingen kendte. Han led derfor ofte Nød, indtil en Nordmand, som var Hofpræst hos Kongen, tog sig af ham, og gav ham Tjeneste hos sig.

Det, Peder Vessel ønskede, var jo imidlertid at blive Søofficer, og da han ofte saa Kadetterne holde deres Øvelser, tiltog Lysten. Han skrev tilsidst et Brev til Kongen og bad deri, om han maatte blive oplært sammen med de andre Kadetter. Han lovede saa at blive en tapper Officer, og kæmpe modigt imod Kongens og Landets Fjender. Kongen syntes godt om den raske Dreng, som han ofte havde set hos Hofpræsten, og gav ham den forønskede Tilladelse. Saa gjorde han først en Rejse til Vestindien og Afrika for at øve sig i Sømandsvæsenet og blev en meget flink Matros.

Han var gladest, naar det stormede mest, og Bølgerne gik højest, og var altid flink til sit Arbejde. Derfor kunde han næste Aar rejse til Ostindien som Styrmand, og hans Kaptajn var meget tilfreds med ham og sagde, at han var et meget dygtigt Menneske og vilde blive en stolt Sømand.

Derefter blev han udnævnt til Kadet 1709 og skulde møde i København. Undervejs strandede han og kom til at opholde sig flere Dage i Marstrand. Derved fik han Lejlighed til at undersøge Fjendens Stilling der, og skrev straks derom til Kongen. Krigen var nemlig udbrudt mellem Sverrig og Danmark, og denne gav Anledningen til, at Peder Vessel kom til at udmærke sig saa meget og vise sit Mod, sin Fædrelandskærlighed og Tapperhed, hvorved han blev saa hurtig berømt, som ingen anden Helt i Danmark.

(Fort.)

Om forskellige Kirkesamfund i Evropa.

(Af H. P. F. Bruun.)

Med Undtagelse af Tyrkerne, som ere Muhamedanere, og Jøderne, bekende alle Folk i Evropa sig til den kristne Religion. Skønt de alle ere Kristne, have de dog opfattet Kristi Lære paa forskellig Maade, og have derfor dannet forskellige Kirkesamfund eller Kirkeafdelinger. Disse kaldes den græsk-katolske, den romersk-katolske, den evangelisk-lutherske og den reformerte Kirkeafdeling.

Den græsk-katolske Kirkeafdeling findes i Rusland og Grækenland, samt i forskellige Dele af Tyrkiet. I Rusland er Kejseren den øverste Styrer eller Overhoved for Kirken, men han lader Kirkens Anliggender bestyre af en Forsamling af Biskopper, som kaldes »den hellige Synode«. Den græske Kirke anerkender Biskoppen i Konstantinopel som sin øverste Styrer. Den græsk-katolske Kirkelære ligner den romerske deri, at den tror, Menneskene kunne blive salige ved Tro og gode Gerninger, ved at tilbede Helgener, Billeder og Relikvier (= Helgenlevninger), ved at lære, at Brødet og Vinen i Nadveren forvandles til Jesu Legeme og Blod, og ved at sige, der findes 7 Sakramenter. Den adskiller sig

fra den romerske Kirke ved at lære, at den Helligaand ikke kommer fra Faderen og Sønnen, men kun fra Faderen. Den døber ogsaa paa en anden Maade, idet Børnene ved Daaben dyppes under Vandet fuldstændigt 3 Gange, og Nadveren uddeles saaledes, at Brødet brydes i Stykker og kommes i Vinen, saa at Folk paa en Gang modtage Brød og Vin. Alle Præster skulle være gifte, men naar deres Hustruer dø, maa de ikke gifte sig igen. Saa ophøre de at være Præster og blive Munke i Stedet for. Der findes mange Munke- og Nonneklostre, og Munkene ere i Almindelighed dovne og uvidende, og leve mest af Tiggeri. Ogsaa Præsterne ere uvidende, saa at nogle af dem ikke en Gang kunne læse Biblen eller Bønnerne, som bruges ved Gudstjenesten. Denne bestaar især i en Mængde Ceremonier (= religiøse Skikke) og Helgentilbedelse. Et Helgenbillede bliver opstillet i Kirken, og alle, der komme ind i Kirken, gaa hen foran Billedet, bøje sig for det og kysse det. Derefter bliver der sunget mange Sange, men kun sjældent bliver der prædiket. I de seneste Aar er man imidlertid begyndt paa mange Forbedringer. især i Rusland, og nu sørger man bedre for Folkets Oplysning end tidligere. Der oprettes mange Skoler, Seminarier og Akademier, hvor især den højere Gejstlighed uddannes. Ligeledes har man begyndt at oprette Missionsselskaber og Bibelselskaber, som udgive Bøger og Blade til Oplysning og Opbyggelse for det menige Folk; men endnu staa de græske Katolikker langt tilbage i Kundskaber og Oplysning for de andre Folk i Evropa.

Den romersk-katolske Kirkeafdeling.

I Almindelighed er det denne Afdeling, man tænker paa, naar man taler om Katolikkerne; thi de græsk-katolske leve mere stille og afsides, saa at de ikke komme saa meget i Berøring med de andre Folk i Evropa. Naar der derfor i det efterfølgende tales om Katolikker, menes hermed Romersk-Katolikker. Disse bo i det sydvestlige Evropa, i Italien, Spanien, Portugal, Frankrig, Belgien, Irland, Sydtyskland, Polen, Østrig og en Del af Svejts. Disse Katolikker anse Biskoppen i Rom for deres øverste Styrer. Han kaldes Paven, som betyder Folkenes Fader (= Papa). Da Kristendommen kom til Evropa, var Rom Verdens Hovedstad, og fra denne By blev Kristendommen udbredt til hele det vestlige og nordlige Evropa. Ansgar, som først prædikede Kristendommen i Danmark, var en Katolik, og de Danske vare Katolikker i omtrent 700 Aar, lige til Aaret 1536, da Reformationen blev indført Men efterhaanden som Kristendommen udbredtes, fik Paven mere og mere Magt, da han forlangte, at alle Biskopper, Præster og Munke alene skulde adlyde ham. I Tidens Løb lærte Paven mange Ting, som ikke staa i Bibelen, og Gejstligheden udbredte hans falske Lærdomme og Meninger for at vedligeholde Pavens Magt og Anseelse. Det blev ikke tilladt Folk at læse i Bibelen; de skulde kun tro, at alt, hvad Paven lærte, var sandt. Hvis nogen tvivlede eller talte imod Paven, blev han forfulgt og brændt som en Kætter eller falsk Lærer. Paa denne Maade beholdt Paven sin Magt i flere Hundrede Aar, men til sidst kom der en Mand, som forstod at oplyse Folk om, hvad der var Løgn, og hvad der var Sandhed, hvad der var Pavens Lærdomme, og hvad der var Guds Ord. Denne Mand var Morten Luther, men før jeg begynder at fortælle om ham, vil jeg nævne nogle af de falske Lærdomme og Vildfarelser, som Paven havde bildt Folk ind før Luthers Tid, og hvoraf endnu mange findes i den katolske Kirke.

Paven lærte:

1) at Apostlen Peter var den første Biskop i Rom, og at Paverne vare Peters Efterfølgere. Ligesom Peter var den vigtigste blandt Apostlene, mente Paven ogsaa, at den romerske Biskop skulde være mægtigere end alle andre.

Men det er en falsk Lærdom, fordi Peter har aldrig været Biskop i Rom, og han var ikke mægtigere end Paulus, som kaldes »Hedningernes Apostel«, og som opholdt sig i Rom i 2 Aar.

(Fortsættes.)

Meddelelser fra Døvstummeinstitutterne.

Den 8de April fejrede Instituttet i Fredericia paa sædvanlig Vis Hs. Maj. Kongens Fødselsdag.

Ved Gudstjenesten om Formiddagen i Instituttets Kirkesal nedbad Forstanderen efter Prædikenen i hjertelige Ord Herrens Velsignelse over Kongen, der nu i saa lang en Aarække havde været »en god Hyrde« for sit Folk, idet han ogsaa mindede om hans og den hele kgl. Familjes Velvilje og Interesse for de døvstumme, hvad de ved flere Lejligheder have bevist.

Da alle Børnene om Eftermiddagen samledes til Fest og beværtedes med Kaffe og Wienerbrød, udbragte Forstanderen et »Længe leve Kong Kristian den 9de«, der efterfulgtes af et nifoldigt rungende Hurra. Eftermiddagen tilbragtes derpaa med Leg og Ringspil i Haven lige til Aften.

Da flere af Foreningens Medlemmer have meddelt, at de ikke have modtaget alle hidtil udkomne Numre af „Effata", bede vi dem henvende sig med deres Klage til Postvæsenet. Ved at tilskrive os ville de faa de manglende Numre tilsendte.

For Fremtiden vil Bladet udkomme saa tidligt i Maaneden, at ethvert Medlem kan have det senest den 20de.

De fleste konfirmerede Elever fra Fredericia og Nyborg have nu tegnet sig som Abonnenter paa »Effata«. De, som endnu ikke have tegnet sig, men gærne ville vedblive at holde Bladet, maa henvende sig til Lærerpersonalet ved Institutterne i Fredericia eller Nyborg.

„EFFATA"

udgaar 1 Gang hver Maaned sædvanlig i 4-sidet og 2-spaltet Format. Enhver konfirmeret døvstum erholder Bladet frit tilsendt for 1 Kr. om Aaret. For Foreningens hørende Medlemmer er Betalingen 2 Kr. om Aaret. Pengene kunne indsendes til Institutterne i Fredericia og Nyborg samt til Dr. med. Salomonsen (Nørregade 31, København K.), der er Foreningens Kasserer.

Redaktionsudvalget bestaar af:
Frk. Bøtcher og Inspektør Johansen, Fredericia.
Frk. Møller og Lærer A. Hansen, Nyborg.

Vilh. S. Hansens Bogtrykkeri, Fredericia.

dets Omgivelse foretager sig. Et godt Eksempel har for det

Peder Tordenskjold.

Trykt i Vilh. S. Hansens Bogtrykkeri.

Udgivet af „Foreningen til Gavn for Døvstumme, oplærte efter Talemetoden".

Nr. 8. | **Maj 1894.** | **1. Aarg.**

Hjemmet og den døvstumme.

Døvstummeinstitutterne i vort Fædreland modtage Flertallet af deres Elever fra de mange smaa Hjem rundt om paa Landet. Det ligger derfor nær at spørge, hvad kan Hjemmet, hvad kunne Forældre og Søskende gøre for det lille døvstumme Barn?

Det døvstumme Barns Opdragelse er ganske vist ikke let; thi Manglen af Sproget lægger store og tilsyneladende uoverkommelige Hindringer i Vejen. Men paa den anden Side er Opgaven dog heller ikke saa vanskelig, at Forældre kunne forsvare at lade den ligge, og at lade Barnet skøtte sig selv, indtil Skolen kan tage fat. Hvor den rette Kærlighed til Barnet findes, vil man ogsaa nok vide at finde Veje for at lede og opdrage det. Døvstummelæreren kan som oftest paa de ny optagne Elever se, hvilke af dem, der komme fra gode Hjem, fra Hjem, hvor man har givet sig af med Barnet, og hvilke, der komme fra saadanne Hjem, hvor de stakkels Børn have maattet passe sig selv. Paa den Grund, Hjemmet har lagt, skal Skolen bygge videre, og det er derfor ingenlunde ligegyldigt, hvorledes Grunden er. Ingen Forældre, hvem Gud har givet et døvstumt Barn, kan med god Samvittighed slaa sig til Ro med, at de sørge godt for dets legemlige Velbefindende med Føde og Klæder, nej, ogsaa Sjælens Trang maa de søge at tilfredsstille.

Det er let forklarligt, at Forældrenes Hjerte hænger med størst Ømhed ved det svage Barn, især naar det er Hørelsen, der mangler. Alle ere jo saa rede til at beklage de Stakler. Men netop af den Grund er der ogsaa en Fare for, at Kærligheden og Medfølelsen kan gaa over til Svaghed, der giver efter for Barnet i et og alt, saa det til enhver Tid sætter sin Vilje igennem. Den Egensindighed og Pirrelighed, som ikke faa af vore smaa døvstumme Elever udvise, er netop vokset frem lidt efter lidt, fordi alle have søgt at tilfredsstille Barnets smaa Nykker. Det har aldrig lært at bøje sig for andre og for en andens Vilje. »Ja, han eller hun forstaar det ikke bedre«, og hermed slaar man sig til Ro, i Tillid til, at det retter sig altsammen, naar Barnet kommer i Skole. Men det er fejl. Vel kan det lille døvstumme Barn ikke opfatte Talen, men det kan meget godt af Faders og Moders Ansigt se, om det har gjort noget, der er urigtigt eller ej. Ligeledes formaa Forældrene let at optræde baade advarende og opmuntrende over for Barnet uden at benytte Talen. Hvor det er nødvendigt, bør de heller ingenlunde afholde sig fra at anvende lempelige Straffe. Ligesom Forældrene opdrage deres hørende Børn til Lydighed og Omgængelighed, saaledes bør de ogsaa alvorligt bestræbe sig for, at deres døvstumme Barn kan faa de samme gode Egenskaber.

Det døvstumme Barn modtager alle sine Indtryk igennem Synet, og det har derfor et meget skarpt Blik for alt, hvad dets Omgivelse foretager sig. Et godt Eksempel har for det døvstumme, som for det hørende Barn sin store Betydning. Det staar vel ikke i Forældrenes Magt at belære Barnet om den Gud, der har elsket alle Mennesker. Men ser Barnet, at Fader og Moder daglig folde Hænderne i Bøn, vil det ogsaa lidt efter lidt lære at vende Blikket op ad. Et kærligt Samliv mellem Fader og Moder, mellem Forældre og Børn, en omhyggelig og god Behandling af Dyrene, fremkalde ogsaa Tid efter anden gode og blide Følelser hos det døvstumme Barn.

Enhver véd, hvor stor en Glæde det er for smaa Børn at hjælpe til. Deres Ansigter kunne straale af Glæde, naar de faa Lov til at gøre ligesom Fader og Moder. Denne Lyst til at efterligne og til at være til Nytte findes lige saa fuldt hos det døvstumme Barn som hos det hørende. Hjemmet bør i passende Forhold til Barnets Alder og Kræfter tilfredsstille denne Trang. Tabet af Hørelsen gør, at Barnet let kommer til at føre en ensom og indesluttet Tilværelse, der kan have en Fordummelse til Følge. Tag derfor Barnet med ved Arbejdet. Lad det følge med i Huset, i Lo og Lade, i Mark og Have, og hvor Forældrene ellers have deres Gerning. Forældrene berede ikke alene deres døvstumme Barn en stor Glæde, men alle de Indtryk, Barnet lidt efter lidt modtager, bidrage Dag for Dag til en god og sund aandelig Udvikling. Ligeledes bør hørende Søskende altid i deres Lege tage deres døvstumme Broder eller Søster med, og Forældrene gøre en god Gerning ved at hjælpe Barnet til Rette, saa det ogsaa kan føle Glæde ved Legen.

Ikke faa Børn tabe Hørelsen i det 4—5 Aar, altsaa i en Alder, hvor de allerede have kunnet tale. Al Sang og Klang, al Lyd er nu bleven fremmed for dem, og lidt efter lidt lægge de ogsaa Talen til Side; thi de mærke hurtig, at de saa let kunne gøre sig forstaaelige ved et lille Tegn. Dag for Dag glemmes saa Sproget mere og mere, og Skolen har senere et stort Arbejde for atter at kalde det tilbage i Barnets Bevidsthed. Her er det Forældrenes Pligt aldrig at modtage et Tegn, hvor de véd, at Barnet kan udtrykke sig i Ord; thi alene derved bevare de Sproget for Barnet. Indtræder Tabet af Hørelsen i en saa sen Alder, at Barnet allerede har lært at læse, bør det hver Dag have Bøgerne frem og læse højt i dem, indtil Døvstummeskolen kan tage fat og fortsætte Undervisningen. Det gælder om ikke at opsætte, men straks at tage fat.

Hovedopgaven for Hjemmet som for Skolen er at opdrage de døvstumme saaledes, at de med nogenlunde Lethed kunne leve og færdes i Verden mellem hørende og talende Mennesker. Opdragelsen kan maaske forekomme mangen Fader og Moder besværlig og uoverkommelig, men have de det rette Hjertelag for Barnet, ville de dog ikke trættes, men stræbe efter at gøre det saa godt som muligt. Hvis de ikke selv maatte forstaa og indse, hvad der er til Barnets Gavn og Bedste, da yder Døvstummeinstituttet altid med Glæde Raad og Vejledning.

C. Johansen.

Hvad have vi at takke Gud for, naar vi holde Pinsefest?

Ap. G. 2, 1—4: Og der PinsefestensDag var kommen, vare de alle endrægtigen tilsammen. Og der kom pludselig en Lyd fra Himlen, som af et fremfarende vældigt Vejr, og opfyldte det ganske Hus, hvor de sade. Og der viste sig for dem Tunger som af Ild, der fordelte sig og satte sig paa hver af dem. Og de bleve alle opfyldte af den Helligaand, og begyndte at tale med andre Tungemaal, efter som Aanden gav dem at udsige.

Naar vi holde Jul, takke vi Gud for Jesu Fødsel. Da synge vi: et Barn er født i Bethlehem, thi glæder sig Jerusalem Hver Gang Langfredag kommer, takke vi Gud, fordi Jesus er død til Forsoning for vore Synder. Se det Guds Lam, som bærer al Verdens Synd. Det er Jesu store Kærlighed, at han har elsket os saa højt, at han vilde lide Døden for vor Skyld. Og naar Paaskedag kommer, takke vi Gud for Jesu Opstandelse fra de døde. Englen sagde til Kvinderne: han er ikke i Graven, han er opstanden og lever. Jesus vor Frelser lever, og han vil være med os alle Dage. Derfor sige vi Gud Tak. Og han er opfaren til Himlen og sidder ved Guds højre Haand, og han har al Magt i Himlen og paa Jorden. Jesus kan altid hjælpe os, han er en almægtig Frelser. – Men naar vi holde Pinsefest, takke vi Gud for den Helligaand.

Jesus havde lovet Disciplene at give dem den Helligaand. Han havde sagt, at de skulde blive i Jerusalem, til den Helligaand var udgydt over dem. Og det skete Pinsedag. Da vare alle Disciplene samlede, og da kom den Helligaand fra Himlen og fyldte Disciplenes Hjerter. Nu bleve de saa glade og stærke i Troen paa Jesus. Nu fik de Mod til at staa frem og prædike for Jøderne i Jerusalem om Jesus. Nu vare de glade, om ogsaa de bleve fængslede og hudstrøgne for Jesu Skyld. De elskede Jesus saa inderlig; de vare ikke bange for at lide noget for Jesu Skyld. Alt det virkede den Helligaand i Disciplenes Hjerter. Den Helligaand virker i vore Hjerter, at vi kunne elske Jesus inderlig, og at vi kunne være glade og stærke i Troen paa ham, og at vi have Lyst til at være Gud lydige og holde hans Bud. Derfor takke vi Gud paa Pinsefesten, fordi den Helligaand kom ned fra Himlen til at bo i Menneskehjerter.

Og paa Pinsedag blev den kristne Kirke stiftet. Den kristne Kirke er vor Herres Jesu Kristi Menighed eller Samfundet af alle Jesu troende Mennesker. Derfor bekende vi i den tredje Trosartikel: vi tro paa den Helligaand, den hellige, almindelige Kirke, de Helliges Samfund. Paa Pinsedag bleve 3000 døbte og optagne i Menigheden, men siden Pinsedag er den bestandig vokset. Jesus vil have alle Folk paa Jorden optagne i sin Menighed. Derfor rejse Missionærerne ud til Hedningerne for at prædike Evangelium for dem, saa de kunne komme til at tro paa Jesus og blive optagne i hans Menighed. Vi skulle takke Gud inderlig, fordi vi ere døbte og optagne i Jesu Menighed. Der have vi faaet det bedste, som vi have. Thi det bedste af alle Ting er at være Guds Børn, saa vi have Gud til Fader og Jesus til vor Frelser og Himlen til vort evige Hjem. Det skulle vi rigtig sige Gud Tak for, og alt det have vi faaet, da vi bleve optagne i Jesu Menighed, den kristne Kirke. Og der have vi Guds Ord, som formaner og trøster og vejleder os. Lad os elske Guds Ord og gemme det godt i vore Hjerter. Og der have vi Jesu hellige Nadvere. Lad os takke Gud Herren for hans Nadverbord og bede ham velsigne os, hver Gang vi ved hans Bord modtage hans hellige Legeme og Blod. Og der have vi lært at bede Fadervor i Jesu Navn. Gud vil gerne høre vore Bønner, naar vi bede af Hjertet i Troen i Jesu Navn. Alt dette have Hedningerne ikke, men vi bør takke Gud inderlig, fordi vi ere døbte og komne ind i Jesu Menighed og have faaet alt, hvad vi behøve til Frelse og evigt Liv.

Men lad mig da gøre dig et Spørgsmaal. Jeg tænker da, at du er et Menneske, som beder. Og du beder da vel hver Dag. Du maa ikke lade nogen Dag gaa uden Bøn. En Dag uden Bøn er en Dag uden Gud, og en Dag uden Gud er en Dag uden Velsignelse. Nu kommer jeg med mit Spørgsmaal: Beder du ogsaa Gud om at give dig den Helligaand? Den Bøn vil Gud altid gerne opfylde. Læs hvad der staar hos Lukas (11, 13). Jesus siger, at naar en Fader jo gerne vil give sine Børn gode Gaver, saa vil den himmelske Fader meget mere give dem den Helligaand, som bede ham derom. Vi trænge alle sammen saa meget til den Helligaand, for at vi kunne elske Gud inderlig, og for at vi kunne blive rene af Hjertet og faa det onde renset ud af vort Sind, og for at vi kunne blive stærke og glade i Troen og blive trofast hos vor Herre Jesus. Vi maa bede ligesom David bad: Gud, skab i mig et rent Hjerte, og forny en stadig Aand inden i mig. Men det kan alene den Helligaand virke. Derfor siger jeg dig: naar du inderlig ønsker at være from og god, som et Guds Barn skal være, saa bed inderlig Gud om at give dig den Helligaand. Bed derom fremfor noget andet, som du beder Gud give dig. Hold Pinsefest i Dag med Bøn til Gud, at han vil give dig den Helligaand, for at du i Sandhed kan blive et kært og fromt Guds Barn.

Og vil du høre en Formaning af mig. Det er en meget alvorlig Formaning og Advarsel; den er af Apostlen Paulus. Han skriver (Efes. 4, 30): Bedrøver ikke Guds Helligaand, med hvilken I ere beseglede til Forløsningens Dag. Bedrøv ikke Guds Helligaand. Du véd nok, at man kan bedrøve sine Forældre; naar man gør noget slemt, bedrøver man dem. Og man kan bedrøve sine Lærere. Men er det slemt at bedrøve sine Forældre eller Lærere, er det meget værre at bedrøve den Helligaand. Det er slemt, naar man maa sige: nu bliver Gud bedrøvet over mig, nu bedrøver jeg den Helligaand. Kan det da ske? Ja, det kan, men derfor vogt dig, at det ikke sker med dig. Agt vel paa det, naar du i dit Hjerte mærker, at den Helligaand kalder dig til Omvendelse. Hør godt hans hellige Røst inde i din Samvittighed, naar han siger saa alvorlig: Kom og vend om, kom dog til Gud, bort fra din Synd. Hvis du ikke agter derpaa og ikke vil komme, bedrøver du den Helligaand, og det er en stor Synd. Gaa ikke med stygge, onde og urene Tanker i dit Hjerte, saa at du har Lyst til det onde. Naar en lille Pige sætter en Plet paa sin rene hvide Kjole, bliver hendes Moder bedrøvet. Men naar Guds Børn sætter Syndens onde Pletter paa deres Sjæl, bliver

Gud bedrøvet, saa bedrøve de den Helligaand, og det er en stor Synd. Thi den Helligaand elsker os og vil gerne gøre os til rene, fromme, ydmyge, kærlige Guds Børn. Tænk dog paa, hvor du bedrøver ham ved enhver Syndens Plet, som du sætter paa din Sjæl.

Tag da denne Formaning om ikke at bedrøve Guds Helligaand. Og tag mit hjertelige Ønske til dig om en velsignet Pinsefest med Guds Fred og Glæden i den Helligaand. Det give Gud os alle ved vor Herre Jesus Kristus! Amen!

V. Getzsche.

Den røde og hvide Kokarde.

(Efter Försvarsvännen.)

En skønne Dag i Aaret 1863 blev jeg beordret til Medlem af en Krigsret. Sagen angik en Soldat, som var anklaget for Tyveri. Han hed Paul Andersen og var født i Jylland. Da den anklagede blev ført ind, saa jeg fra først af paa ham uden synderlig Deltagelse. Da Karlen kom frem for Skranken, rødmede han synligt, og hans Øjne skinnede, som om han bekæmpede sine Taarer.

»De er Paul Andersen, Nr. 257 af 20de Bataillons 3die Kompagni?«, spurgte Auditøren.

»Ja, Hr. Auditør!«

»De er 25 Aar og gift?«

»Ja!«

»Har De Børn?«

»En lille Dreng.«

»Hvor gammel er han?«

»Et halvt Aar.«

»De har arbejdet paa Jernstøberiet B . . .?«

»Ja!«

»Hvorlænge?«

»Tre Aar«

»Har de været straffet før?«

»Aldrig!«

»Ved De Noget om et Stykke Værktøj, som nylig blev savnet paa Støberiet?«

Den Anklagede tav.

»Politikammeret har sendt os en Afskrift af det Forhør, som blev holdt over Deres Fader, som ogsaa arbejder paa Støberiet. Man havde i Begyndelsen ham mistænkt. Er det sandt?«

»Ja!«

»Han har tidligere været straffet for Tyveri; men efter nærmere Undersøgelse er Mistanken falden paa Dem. Hvad har De at anføre hertil?«

»Intet, Hr. Auditør!«

»Erkender De Dem skyldig i dette Tyveri?«

Andersen tav et Minut. En heftig Strid syntes at foregaa i ham. Han saa ud, som om han vilde synke i Gulvet. Men det varede kun et Øjeblik, saa rettede han sig op i sin hele Højde og sagde med klar og tydelig Stemme:

»Ja, Hr. Auditør, jeg er skyldig i Tyveriet!«

Alle bleve forbavsede over denne aabne Bekendelse. Alligevel tænkte jeg dengang aldeles ikke paa andet end, at han maaske var glad over at have besejret sig selv og lettet sin Samvittighed. Efter endnu nogle Spørgsmaal blev Andersen ført bort. Medlemmerne af Krigsretten skreve deres Navne under Protokollen, og Alt var forbi. Nogle Dage efter blev Karlen for første Gang begaaet Tyveri dømt til 4 Dages Vand og Brød samt til at flyttes ned i de Meniges 2den Klasse, ɔ: han mistede sin hvide og røde National-Kokarde og fik i Stedet for en sort.

Ikke længe derefter udbrød Krigen. Bataillonen blev forlagt til Slesvig. Jeg havde hverken havt Tid eller Lejlighed til at tænke paa Paul Andersen, men havde hørt, at hans Opførsel havde været god, og at han, trods den sorte Kokarde, var agtet og afholdt af sine Kammerater. En eneste Gang kom jeg til at tale med ham. Det var paa Tilbagetoget fra Dannevirke. Vi vare anden Nat paa Marche og gjorde et Øjeblik Holdt for at optage Efternølerne, blandt hvilke jeg saa Andersen. Kaptajnen, som nylig var kommen til Kompagniet og ikke kendte noget til Mandskabet, tiltalte ham noget haardt, især da han saa hans sorte Kokarde. Da han havde fjernet sig, gik Andersen hen til mig og sagde med bange og sagte Stemme: »Undskyld, Hr. Løjtnant, men mine Fødder . . . .« Den stakkels Karl havde gaaet flere Mil i Sne og Is saa godt som barfodet. Jeg omtalte senere dette til Kaptajnen, som da sagde nogle venlige Ord til Andersen.

Krigen gik nu sin Gang. Ved Dybbøl faldt mange, baade Officerer og menige Soldater, for Prøjsernes Kugler. Blandt de faldne var ogsaa vor Kaptajn, og jeg fik Befalingen over Kompagniet efter ham.

En Morgen staa vi paa Forpost foran Skanserne. Prøjserne ere komne os ganske nær og fyre ivrigt med deres hurtigskydende Geværer.

Da suser en Granat hurtigt over mit Hoved. Vi høre et Knald og mærke, at den er sprunget. »Jeg tror, den traf,« sagde en sagte Stemme ved Siden af mig; 'det var Andersens. »Sæt dig ned, det er maaske ikke saa slemt.« — »Jo, Hr. Løjtnant, jeg er bange for — at det er Lungen,« svarede han, og den svage Stemme vakte en sørgelig Anelse hos mig. Kompagniets Sygebaare kom nu til os, og Karlen blev lagt paa den.

»Farvel, Hr. Løjtnant,« sagde han, »ak! det var haardt — om jeg skulde dø med den sorte Kokarde!«

»Vær rolig, saa snart vi blive afløste, skal jeg tale derom med Obersten.«

»Tak! Gud velsigne Dem!« hviskede han og blev derpaa bragt bort.

Da det dagedes, ophørte Prøjsernes Ild, og de raabte til os:

»Skyd ikke mere, Kammerater!«

Det var en herlig Dag. Lærkerne sang og syntes Intet at vide om de Ildkugler, som susede omkring dem. Bombarderingen blev heftigere end før; men i Skyttegravene havde vi det forholdsvis bedst, thi det var almindelig Vedtægt, at Posterne ikke skøde paa hinanden. Stundom fløj dog et Granatstykke fra Skansen tilbage paa os og borede sig ned i Jorden. Vore Folk sagde da altid: »En Fejltagelse!«

Tilsidst indfandt Skumringen sig, og vi bleve afløste. Da jeg havde aflagt min Beretning til Obersten, som roste Mandskabet, benyttede jeg Lejligheden til at lægge et godt Ord ind for Paul Andersen og bede om, at han maatte faa sin National-Kokarde tilbage. Dette blev bifaldet, og næste Dag stod det i Regimentsbefalingen.

Da Regimentet kort efter blev indkvarteret i Augustenborg, begav jeg mig til Lazarettet for at besøge den stakkels Paul. Hans blege Ansigt lyste ved Synet af mig, og Taarerne stode i hans trofaste Øjne, da han fik at vide, at jeg kom for hans Skyld. »Det er snart forbi!«, sagde han, og en mørk Alvor gled over hans Ansigtstræk.

»Du skal ikke dø, Paul!«, sagde jeg i saa glad en Tone, som det var mig muligt. »Jeg har et Lægemiddel til dig, jeg har din røde og hvide Kokarde. Du er igen flyttet op i de tapres Klasse.«

»Gud velsigne Dem derfor!«, udbrød han grædende af Glæde. Han trykkede Kokarden til sine Læber og kunde ikke høre op at se paa den. Greben af Vemod saa jeg paa ham og tænkte paa, hvor højt denne »enfoldige« Mand stod over mange andre mere hædrede og dannede. Tilsidst fattede han sig igen og sagde derpaa med et stjaalent Blik omkring sig til alle Sider:

»Hr. Løjtnant, jeg vil nu betro Dem en Ting, men den maa De ikke omtale til Nogen, i det mindste — ikke saalænge min Fader lever. Jeg har aldrig stjaalet!«

»Hvad?« udbrød jeg. »Du tilstod det jo selv min stakkels Ven!«

»Javist!« sukkede han tankefuld, »men Sagen er den, at

— min Fader havde taget Værktøjet. Han er engang tidligere dømt til Vand og Brød for samme Forbrydelse, og nu vilde han være kommen i Tugthuset. Han var en graahaaret Mand og jeg hans Søn og kunde redde ham — skulde jeg vel saa betænke mig? Jeg vidste ogsaa, at hvad jeg gjorde vilde gribe ham dybt og forbedre ham for bestandig, thi han var ikke noget daarligt Menneske og havde altid elsket mig; jeg gengældte blot hans Kærlighed og tog Skylden paa mig.«

»Min Gud!«, stammede jeg. »Staar det saadan til! Stakkels Paul — hvor meget har du ikke lidt under en ufortjent Skam!«

»Nej,« hviskede han, »nu er jo alting godt. Ak, havde jeg blot min Hustru her — og min lille Dreng!«

Jeg maatte vende mig bort, thi Taarerne styrtede mig ud af Øjnene, og jeg var nær ved at græde højt. En buldrende Regimentsmusik lød i dette Øjeblik fra Slotsgaarden. Jeg gik hen til Vinduet for at søge at fatte mig efter den dybe Rørelse, jeg følte. Da Musikken hørte op, og jeg igen nærmede mig Andersen, laa han stille hen. Øjet var bristet, Kokarden holdt han krampagtig trykket til sit Bryst.

Tordenskjold.

(Fortsættelse.)

Fra dette Tidspunkt kan man nøje følge Vessels Liv og Færd, da Krigshistorien fra nu af mere og mere opfyldes af hans modige Bedrifter. Selv hvor Lykken en enkelt Gang svigtede ham, viste hans Daad saa meget Mod og Tapperhed, at man hurtig begyndte at forstaa, at han vilde blive en af vort Fædrelands flinkeste Søhelte. — Den kommanderende General i Norge, Løvendahl, gav ham først et lille Skib, »Ormen«, at kommandere. Det havde kun 4 Kanoner, men han gjorde alligevel Fjenden megen Skade dermed overalt i Kattegat. Efter 4 Maaneders Forløb maatte han dog allerede forlade det og udnævntes til Løjtnant i Marinen. Han længtes imidlertid stadig efter at faa sit eget Fartøj at føre, og det lykkedes ham da ogsaa at faa »Ormen« igen, og i et Aar førte han den atter til Fjendens Skade og Fædrelandets Gavn. 1711 fik han et større Skib med 18 Kanoner. Det var bygget til ham og blev kaldt »Løvendahls Galej«, og alles Opmærksomhed var nu henvendt paa dette Fartøj og dets unge Fører.

Ligesom han havde mange Fjender og Misundere, der gerne vilde forhindre ham i at forfremmes for hurtigt, saaledes havde han ogsaa mange Velyndere, der glædede sig over hans Tapperhed. Blandt disse var Kongen, der fandt meget Behag i ham og hans aabne, ligefremme Væsen og Tale. Hans Fjender havde derfor ikke meget Held med sig. Engang fik de ham stillet for en Krigsret og haabede at faa ham dømt fra sit Embede. Men Vessel forsvarede sig saa godt, at Kongen udnævnte ham til Kaptajn i Flaaden den 28de December 1714.

I DYNEKILEN.

Vessel elskede til Gengæld ogsaa Kongen som en Søn sin Fader og ilede straks til ham for at meddele, naar der var hændet ham noget særligt af Medgang eller Modgang. Han gav engang et lille Bevis paa sin Hengivenhed for ham. Da han ved at gaa fra Borde tabte en kostbar Snusdaase, som Kongen havde foræret ham, ned i Vandet, sprang han straks ud for at redde den, skønt det var i den haardeste Vintertid. Uagtet han dykkede flere Gange efter den, lykkedes det ham dog ikke at finde den, men Kongen gav ham senere en anden, der var endnu mere kostbar, da han hørte Historien. 1715 udmærkede Vessel sig særdeles ved den glimrende Sejr, de Danske vandt ved Kolbergerhejde, og reddede Størstedelen af den svenske Flaade, som Danskerne havde erobret, fra at blive ødelagt af Svenskerne. Han fik et af de erobrede Skibe, »Hvide Ørn«, at føre og desuden en stor Sum Penge i Belønning. Det lykkedes ham dog først at faa mere betroede Stillinger i Marinen, efter at Kongen havde ophøjet ham i Adelsstanden. Thi Adelen holdt ikke af, at en, der var borgerlig født, som Vessel, blev forfremmet til højere Embeder. Dette indsaa Kongen, og den 24de Februar 1716 gav han ham derfor Adelsbrev med Navnet »Tordenskjold« og Vaabnet med gyldne Lynstraaler i blaa Bund (fordi han lynede med sine Vaaben i det svenske Rige), en hvid Ørn i Rødt (fordi »Hvide Ørn« var hans Skib), en blaa Løve med draget Sværd i Guldgrund (fordi den norske Løve skulde vise, at han var norsk) og to gyldne Kanoner (fordi han saa godt forstod at bruge disse Vaaben). Det var ved denne Lejlighed han udraabte de berømte Ord, at han skulde saaledes lyne og tordne for Svenskerne, at det skulde høres og føles i Danmark.

Han blev efter denne Udmærkelse ogsaa samme Aar Chef for (højstbefalende og Fører af) hele den norske Flaade i Nordsøen og Kattegat. Han kunde saaledes nu iværksætte større Foretagender, hvad der saa længe havde været hans inderlige Ønske.

Slag i Slag fulgte nu i Løbet af faa Aar den ene Kamp efter den anden, og daglig hørte man om nye Sejre og nye Udmærkelser.

Disse Slag ere saa bekendte, at vi her ikke nærmere skulle gaa ind paa at beskrive dem, især da en vidtløftig Skildring deraf ogsaa vilde optage for megen Plads.

Vi ville kun minde om, hvorledes han forstod at bruge baade List og Magt for at naa det Maal, han havde foresat

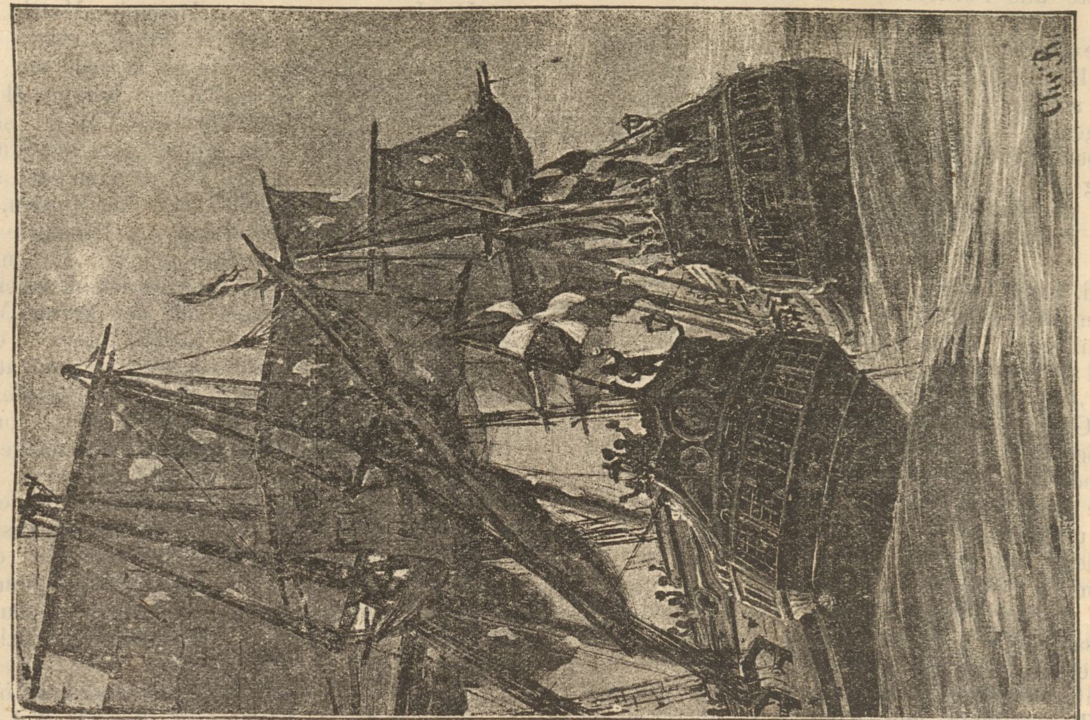

TORDENSKJOLD HILSER PAA SIN MODSTANDER EFTER KAMPEN.

TORDENSKJOLD HAR STUKKET DEN SVENSKE FLAADE I BRAND.

sig. Derom vidner nok som: Dynekilen, hvor han med 7 Fartøjer mod 44 erobrede 31 og ødelagde 13 (den 8de Juli 1716).

Marstrand med en af Sverrigs stærkeste Fæstninger, Karlssten, hvor han selv udspejdede Fjenden og derfor var i Stand til at benytte alle Forhold til sin Fordel (den 26de Juli 1719).

Kampen ved Gøtheborg, der vel ikke fik et heldigt Udfald (den 13. Maj 1717), men som senere efterfulgtes af hans sidste og største Bedrift.

Overrumplingen (= uventet Overfald) af Elfsborg (den 8de Oktober 1719), hvor han ved Nattetide overraskede Vagten, tog den til Fange, fornaglede Kanonerne og stak Ild paa alle de Skibe, han ikke kunde tage med sig, saa at de sprang i Luften, som det mest storartede Fyrværkeri.

Strømstad, hvor det var hans Hensigt at ødelægge den Fæstning, som den svenske Konge Karl den XII var i Færd med at anlægge. Dette lykkedes dog ikke, og han maatte nøjes med at tilføje Svenskerne et Tab af 15- à 1600 Mand (den 19de Juli 1716). Han blev i dette Søslag for første og eneste Gang selv saaret i Armen og Hoften. Foruden disse store Søslag, der ere nogle af de største, Historien kan opvise, leverede han en Mængde andre Træfninger, hvorved han erobrede en hel Del af Fjendens Skibe og gjorde en Masse andre ubrugelige.

Saaledes sejlede han engang paa en lille Hukkert, der skulde bringe ham fra Norge til København, og blev undervejs overfaldet af en stor svensk Fregat. Tordenskjold forsvarede sig dog saa tappert, at denne tilsidst, efter at han egenhændig havde skudt den fjendtlige Kaptajn, maatte lade ham slippe, skønt Fregatten havde en Besætning paa 60 Mand, medens Tordenskjold kun havde 22, hvoraf nogle kun vare Tjenere og Musikere. Efter den anstrengende Kamp var Tordenskjold meget træt og hvilede sig lidt i Kahytten, men imens løb Skibet samme Dags Aften paa Grund paa den svenske Kyst nær ved Kullen. For anden Gang paa samme Dag var han nær ved at falde i Svenskernes Vold, og det var kun med yderste Nød, at han undslap i en lille Baad, der var saa utæt, at den maatte stoppes med Klude. Han maatte hele Tiden øse det indtrængende Vand af Baaden med sin Hat, og tilsidst lykkedes det endelig at naa Sjællands yderste Odde. Det strandede Skib blev taget af Svenskerne og han mistede ved den Lejlighed sit Yndlingsdyr, sin sorte Bjørn, der trofast fulgte ham paa hans Skib overalt.

En af hans Tjenere blev antaget for Tordenskjold, indtil han blev ført for den svenske Konge, der var meget venlig imod ham, roste hans Tapperhed og gav ham fri. Kong Karl lovede ogsaa Tordenskjold at sende ham alle hans Ejendele igen, men det skete aldrig, da Karl den XII døde kort efter, og den sorte Bjørn blev dræbt i Lund og spist af Svenskerne. Vinteren 1717 udrustede Tordenskjold for sine egne Penge en Hukkert med 12 Kanoner og 50 Mand Besætning.

Vi skulle endnu kun fremsætte en Fortegnelse over de Forfremmelser, Tordenskjold nød i de faa Aar, da det deraf bedst kan ses, i hvor høj Grad han havde gjort sig fortjent af Fædrelandet, thi Kong Frederik den IV. var ellers meget sparsom med Naadesbevisninger og Udmærkelser.

Avancement (Forfremmelser) i 8 Aar:

11te Januar 1709 Kadet.
17de Juli 1711 Løjtnant.
14de Oktober 1712 Kaptajnløjtnant.
28de December 1714 Kaptajn.
24de Februar 1716 ophøjet i Adelstanden.
18de Juli 1716 Kommandør.
14de November 1716 Øverstkommanderende over Nordsøeskadren.
30te December 1718 Schoutbynacht.
17de August 1719 Viceadmiral.
Død den 12te November 1720.

Om hans sidste Dage skal »Effata« næste Gang endnu bringe nogle Linjer.

Om forskellige Kirkesamfund i Evropa.

(Af H. P. F. Bruun.)

(Fortsat.)

Da Jesus spurgte sine Desciple (Matth. 16, 15): Hvem sige I mig at være? svarede Peter straks: Du er Kristus, den levende Guds Søn. Jesus svarede da: Du er Petrus (= Klippemanden), og paa denne Klippe vil jeg bygge min Menighed, og Helvedes Porte (= Magt) skulle ikke faa Overhaand over den. Og jeg vil give dig Himmeriges Riges Nøgler, og hvad du binder paa Jorden, det skal være bundet i Himlen, og hvad du løser paa Jorden, det skal være løst i Himlen. Senere (Matth. 18, 18) sagde Jesus til alle Apostlene: Hvad som helst I binde paa Jorden, skal være bunden i Himlen, og hvad I løse paa Jorden, skal være løst i Himlen. Altsaa gav Jesus alle Apostlene den samme Magt som Peter, og vi kunne ikke tro, som Katolikkerne, at den store Magt alene skulde tilkomme Peters Person, men at Jesu Ord ere knyttede til Peters udtalte Tro, der skulde staa fast som Klippen. Saa længe Troen paa Kristus, som den levende Guds Søn bevares i Menigheden, saa længe skal Helvedes Magt heller ikke faa Overhaand over den. En af de berømteste Kirkelærere i de første Aarhundreder efter Kristus, ved Navn Irenæus, siger, at den første Biskop i Rom hed Linus, og andre af Kirkens Lærere indtil det femte Aarhundrede paastaa det samme, og at der kom en Biskop efter Linus, som hed Anakletus, medens den tredje Biskop, som skrev et Brev til Menigheden i Korinth, hed Klemens Romanus.

Paulus kaldes »Hedningernes Apostel«, og han fortæller os i Brevet til de Galater (2. Kap. 9. V.), at han paa et Apostelmøde i Jerusalem fik Lov til at prædike Evangeliet for Hedningerne, medens de andre Apostle prædikede for Jøderne, og i samme Kapitels 11te Vers siger han: »Da Petrus kom til Antiochia, modsagde jeg ham lige i Øjnene, efterdi han var at laste . . . fordi han hyklede og ikke vandrede lige efter Evangeliets Sandhed.« — Det synes saaledes, at Petrus ikke har været mægtigere end Paulus, eftersom den sidste kunde sætte ham i Rette.

Der findes endnu mange Punkter, hvor den katolske Lære adskiller sig fra Luthers Forkyndelse, men da Pladsen i dette Blad ikke tillader en udførlig Omtale af dem alle, maa jeg nøjes med i Korthed at omtale de største Uenigheder, for at man kan forstaa Anledningen til Luthers kraftige Angreb paa den katolske Kirke.

2) Paven kaldte sig — og kalder sig endnu — »Kristi Statholder« paa Jorden, saa at alle skulde adlyde ham, og ingen kunde blive salige, som ikke troede paa hans Ord og hans Magt. Derfor blandede Paven sig ogsaa i verdslige Anliggender, og de Konger og Kejsere, som ikke vilde adlyde ham, bleve satte i Ban tillige med deres Folk. Saa skulde al Gudstjeneste i Landet ophøre, ingen maatte døbes, ingen maatte nyde den hellige Nadver, ingen kunde faa Kirkens Velsignelse til sit Ægteskab, og ingen maatte begraves paa Kirkegaarden. Undersaatterne fik Lov til at gøre Oprør mod deres Herre, og al hans Magt og Myndighed skulde ophøre, indtil han havde ydmyget sig og bedt Paven om Forladelse.

Gud har ikke givet Paven en saadan verdslig Magt. Kristus sagde: »Mit Rige er ikke af denne Verden,« og han adlød den Øvrighed, som var i Landet, selv da han led Uret, blev spottet, haanet, foragtet og dømt til Døden. Fra 1309 til 1377 boede Paven ikke i Rom, og da han flyttede tilbage var der i 40 Aar (fra 1378—1418) to Paver og til sidst tre, som alle fordømte hverandre og sagde, at de hver for sig havde Ret, saa at Folk til sidst ikke vidste, hvem de skulde adlyde. Alle tre Paver bleve derfor afsatte af en Kirkeforsamling (= et Koncilium) i Konstanz 1414, og en af dem, Johan XXIII, blev overbevist om mange Laster og Forbrydelser.

3) Den katolske Kirke paastaar, at den hellige Skrift ikke er den eneste Vejleder til Sandheden, men at der ved

Siden af Bibelens Ord findes en mundtlig Overlevering (= Tradition), som er gaaet i Arv fra Slægt til Slægt fra Apostlenes Dage, saa at denne Overlevering er lige saa gyldig og ufejlbar som Skriftens Ord. Og navnlig mener Katolikkerne, at Paven kender denne Tradition, saa at hans Mening om Trossager er ufejlbar og alene gyldig, naar han udtaler den fra sin Bispestol i Egenskab af den øverste kirkelige Myndighed. Derfor er Katolikkerne ikke frit stillede med Hensyn til Forstaaelsen af Bibelen, og de maa kun læse saadanne Bibler, der ere forsynede med en bestemt vedtagen Forklaring. Paa denne Maade blive de menneskelige Forklaringer og Lærebegreber de vigtigste, og selv Skriftens Ord komme i anden Rekke.

Den lutherske Kirke anerkender ikke den mundtlige Overlevering som Rettesnor; den lærer derimod, at Guds Ord i den hellige Skrift er den øverste Autoritet (= Rettesnor) for Troen og Gudsdyrkelsen, og at man altsaa ikke kan tro en kirkelig Lære, undtagen den er i Overensstemmelse med det bevislige Guds Ord. Som Luther bl. a. sagde paa Rigsdagen i Worms 1521: »Hvis jeg ikke bliver overbevist med Ord af den hellige Skrift, at jeg har taget fejl, kan jeg ikke bøje mig eller tilbagekalde mine Ord; thi jeg tror ikke paa Paven eller Kirkeforsamlingerne alene, da de saa ofte have taget Fejl.«

4) Paulus siger i Romerbrevet 3die Kap. 28de Vers: Mennesket bliver retfærdiggjort ved Troen uden Lovens Gerninger (= ikke ved gode Gerninger), men Katolikkerne sige, at Menneskene blive retfærdige ved Tro og gode Gerninger, og de mene, at et Menneske kan faa Løn for sine gode Gerninger, og at nogle Mennesker — som de kalde Helgener — have udført flere gode Gerninger, end der behøves til Salighed. Den lutherske Kirke lærer ligesom Paulus, at Menneskene blive retfærdiggjorte af Naade uden egne Fortjenester (Romerbr. 3. 23–24) ved den Forløsning, som er i Kristus Jesus (= ved Troen paa hans Lidelse og Død for os). Vi bør ganske vist gøre gode Gerninger, thi de ere en Frugt af Troen, men vi kunne ikke fortjene nogen Salighed derved. Naar et Menneske omvender sig fra Synden og tror paa Gud, bør han vise det i Livet ved Kærlighed, Godhed, Hjælpsomhed og Overbærenhed mod andre. Han gør derved ikke mere, end han skal gøre, og han fortjener ingen Tak eller Belønning derfor, fordi det er Gud, som giver ham Kraft dertil. Mange af de Mænd og Kvinder, som Katolikkerne kalde Helgener, have sikkert været gode, gudfrygtige og kærlige Mennesker, og vi kunne se op til dem som gode Eksempler paa Tro, Gudsfrygt og Kærlighed, men derfor have de ikke fortjent deres Salighed og have altsaa intet at give andre, Lukas 17–10. Vi kunne derfor ikke stole paa deres Hjælp, de kunne ikke give os noget af deres Fortjeneste, og vi skulle derfor ikke bede til dem, som Katolikkerne gøre. Vor Bøn skal gaa op til Gud selv, til vor Herre Jesus Kristus, han er ikke stræng og haard, selv om vi ere store Syndere, hans Hjerte er altid mildt og kærligt, og ingen angerfuld Synder beder forgæves til ham om Syndernes Forladelse. Derfor siger Apostlen ogsaa til Menigheden i Filippi: (4. Kap. 6, 7 V.) Værer ikke bekymrede for noget, men lader i alle Ting eders Begæringer komme frem for Gud . . . . . (ikke for Helgenerne)

Vi kunne heller ikke tro — som Katolikkerne — at Helgenerne kunne gaa i Forbøn for os, thi saa skulde de være alvidende og allestedsnærværende ligesom Gud for at høre, hvad Menneskene bede dem om. Derimod kan et levende Menneske bede for andre, og det bør vi gøre, thi Gud har forjættet de troende Mennesker Bønhørelse.

5) Den katolske Kirke lærer, at det er en god og fortjenstfuld Gerning at gøre Valfarter eller Pilgrimsrejser til de Steder, hvor der findes Helgenlevninger eller Relikvier, og de vise disse Relikvier en saadan Ærbødighed og Ærefrygt, at det meget nærmer sig til Tilbedelse, skønt Herren har sagt: »Du skal tilbede Herren, din Gud, og tjene ham alene.« Ligeledes lærer den romerske Kirke, at Helgenernes gode Gerninger ere efterladte til Kirken som en Skat, saa at Paven og Gejstligheden kunne uddele deraf til de Mennesker, som trænge dertil. Ikke saa sjælden læse vi i Aviserne, at Paven uddeler Aflad eller Syndsforladelse til de Pilgrimme, som rejse til Rom, og paa Luthers Tid var det endnu lettere at faa Syndsforladelse, i det der rejste Munke omkring og solgte Aflad (Syndsforladelse) for rede Penge, baade for Synder, som vare begaaede, og for Synder, som Folk vilde begaa. Dette var et stort Misbrug, thi naar et Menneske ikke selv kan fortjene Syndernes Forladelse, kan han endnu mindre sælge den eller uddele den til andre, og derfor prædikede Luther ogsaa imod Afladshandelen. En anden Ting er det, at Præsten kan tilsige, forsikre eller bestyrke det kristne Menneske i Troen paa, at han i Daaben har faaet sine Synders Forladelse og vedbliver at være et Guds Barn, naar han lever efter Guds Ord.

6) Den katolske Kirke lærer ogsaa, at Folk ikke maa nyde baade Brød og Vin, naar de gaa til Alters. Præsten drikker Vinen, men Altergæsterne faa kun Brødet alene. Den katolske Kirke lærer, at Brødet og Vinen forvandles til Jesu Legeme og Blod, naar de blive indviede. I de første Aarhundreder efter Kristus blev baade Brødet og Vinen uddelt til Nadvergæsterne, og flere Paver befalede, at begge Dele skulde nydes ved Nadveren, men i Aaret 1215 blev det bestemt, at kun Brødet maatte uddeles til Lægfolk (= Folk, som ikke ere gejstlige). Naar Brødet og Vinen er indviet af Præsten, betragte Katolikkerne disse Ting, som om de virkelig vare Jesu Legeme og Blod, og de ere meget bange for at spilde noget deraf. Naar Præsten viser Menigheden det indviede Brød, som kaldes den hellige Hostie, ringer han med en Klokke, og Menigheden falder da paa Knæ, og viser den dybeste Æretrygt for det.

Da Jesus indstiftede den hellige Nadver, sagde han til sine Disciple: »Drikker alle heraf!« Paulus siger (1. Cor. 11, 28): »Hvert Menneske prøve sig selv, og saaledes æde han af Brødet og drikke af Kalken.«

Naar den katolske Kirke alligevel forbyder at nyde begge Dele, kunne vi ikke tro, at det er rigtigt, da det strider imod Bibelens Ord, og ligeledes kunne vi kun tro, at Brødet og Vinen bliver til et Sakrament, naar vi nyde det, medens Indstiftelsesordene blive udtalte.

7) Foruden disse Ting, som ere nævnte, findes der mange andre Lærdomme i den katolske Kirke, f. Eks. om Skærsilden (= en rensende Ild, som Sjælene skal igennem for at blive forbedrede), om de 7 Sakramenter, om Messeoffer, om Sjælemesser for afdøde, om Præstevielsen, om Jomfru Maria o. s. v., som den lutherske Kirke kalder for Vildfarelser, fordi vi ikke kunne tro paa disse Lærdommes Ret og Sandhed, da de ikke stemme overens med den hellige Skrift.

Men skønt der saaledes kan være Uenighed om mange Trosspørgsmaal, maa vi dog ikke glemme, at selv om Katolikkerne tage Fejl som Mennesker, kunne de dog være lige saa gode, fromme og gudfrygtige Kristne som Lutheranerne. Ogsaa Katolikkerne tro paa Jesus og elske ham som Guds Søn, ogsaa mange af dem ere ydmyge, bedende og troende Mennesker, men der bliver dog altid den store Forskel paa dem og os, at de tro selv at kunne hjælpe til at blive salige, medens vi vente alt, Tilgivelse og Syndernes Forladelse, alene af Guds store Naade og Barmhjertighed.

(Fortsættes)

Spørgsmaal og Svar.

Hvad er det „at gaa Fallit?“

En Købmand har mange Varer i sin Butik. Han køber Varerne af nogle Grosserere i København. Dersom han ikke kan betale dem straks, saa faar han Lov til at vente en Tid med Betalingen (= han faar Kredit). I Reglen faar han Lov til at vente med at betale i 3 Maaneder (= han faar 3 Maaneders Kredit). Grossererne, som han skylder Penge, kaldes hans Kreditorer, Køb-

manden kaldes Grossererens Debitor eller Skyldner. Debitor skylder Kreditor nogle Penge for Varer. De 3 Maaneder ere forbi, men Købmanden kan ikke betale sin Gæld til Grossererne, derfor tage disse hans Møbler, Varer, Klæder o. s. v. og sælge dem (= han gaar Fallit). Købmanden, som er gaaet Fallit, kaldes en falleret Købmand eller en Fallent. Men ikke blot Købmænd kunne gaa Fallit. Dersom jeg skylder mange Penge bort, og ikke kan betale min Gjæld, saa maa mine Kreditorer sælge alt, hvad jeg ejer, jeg gaar Fallit. I gamle Dage maatte Kreditorerne ogsaa sælge deres Skyldner, hans Hustru og Børn. I have læst Lignelsen om den gældbundne Tjener: Kongen var Kreditor, Tjeneren var Skyldner. Da Tjeneren ikke kunde betale sin Gjæld, skulde han gaa Fallit, derfor befalede Kongen at sælge hans Hustru og Børn og alt, hvad han ejede, for at Gælden kunde blive betalt.

Meddelelser fra Døvstummeinstitutterne.

De Elever, som ere udgaaede fra Døvstummeinstitutterne kunne sikkert huske, at naar der om Sommeren var Eksamen, saa kom der hvert Aar en pæn gammel Herre med graat Overskæg og med et venligt, elskværdigt Ansigt. Denne Mand var Kammerherre Wolfhagen, og han kom for at høre paa Børnene.

Han er død i April nede ved et tysk Badested, som hedder Wiesbaden, hvorhen han var rejst for sin Sundheds Skyld. Han blev 76 Aar gammel.

Kammerherre Wolfhagen er født i København, men da han blev Student, rejste han til Kiel for at studere ved det derværende Universitet. Han blev senere Embedsmand i Slesvig, først Herredsfoged og Amtmand og til sidst Minister for Slesvig.

Efter Krigen 1864, da Slesvig blev taget fra os, rejste Wolfhagen til København, hvor han siden da har boet. Han kom senere til at beklæde forskellige Stillinger og blev blandt andet Direktør for Statens Døvstummeinstitutter, og det var i denne Egenskab, han aarlig gæstede disse.

Han blev begravet den 5te Maj fra Holmens Kirke, som i den Anledning var blomstersmykket. Forstandere og Lærere fra Døvstummeinstitutterne fulgte ved Begravelsen, ligesom der var sendt Kranse baade fra Døvstummeinstitutet i Fredericia og Døvstummeskolen i Nyborg.

»Effata« kan i Dag meddele, at de Dilettantforestillinger, der afholdtes i Februar Maaned til Fordel for »Foreningen til Gavn for døvstumme, oplærte efter Talemetoden«, have indbragt denne 305 Kr. 19 Øre. Regnskabet, hvoraf dette Overskud fremgaar, er godhedsfuldt gennemgaaet af Hr. Købmand S. F. Sørensen.

Sammen med denne Meddelelse bringer Komiteen sin hjerteligste Tak til alle, der have bidraget til dette smukke Resultat.

I Pinseferien havde to af Fredericia-Instituttets Lærere Bryllup, d'Hrr. Bruun og Clausen.

Forstander Forchhammer fra Døvstummeskolen i Nyborg opholdt sig i April Maaned ved Instituttet i Slesvig.

I Pinsen havde Winthers Karrusel taget Ophold her i Fredericia. Pinselørdag vare alle Instituttets Elever indbudte til at køre frit et Par Timer, og Tirsdag efter Pinse gav Forstanderen dem ligeledes en Tur paa nogle Timer. Det var en Fornøjelse, som alle vore Elever glædede sig meget ved.

Landmandsforsamlingens Husflidsudstilling finder Sted fra den 26de Juni til den 1ste Juli i Randers. Anmeldte Genstande skulle være der inden den 10de Juni og adresseres til

„Sektionen for Produktudstillingen i Randers (Husflid)".

Da flere af Foreningens Medlemmer have meddelt, at de ikke have modtaget alle hidtil udkomne Numre af „Effata", bede vi dem henvende sig med deres Klage til Postvæsenet. Ved at tilskrive os ville de faa de manglende Numre tilsendte.

„Effata" er paa Grund af Pinsen bleven forsinket nogle Dage.

De fleste konfirmerede Elever fra Fredericia og Nyborg have nu tegnet sig som Abonnenter paa »Effata«. De, som endnu ikke have tegnet sig, men gærne ville vedblive at holde Bladet, maa henvende sig til Lærerpersonalet ved Institutterne i Fredericia eller Nyborg.

„EFFATA"

udgaar 1 Gang hver Maaned sædvanlig i 4-sidet og 2-spaltet Format. Enhver konfirmeret døvstum erholder Bladet frit tilsendt for 1 Kr. om Aaret. For Foreningens hørende Medlemmer er Betalingen 2 Kr. om Aaret. Pengene kunne indsendes til Institutterne i Fredericia og Nyborg samt til Dr. med. Salomonsen (Nørregade 31, København K.), der er Foreningens Kasserer.

Redaktionsudvalget bestaar af:
Frk. Bøtcher og Inspektør Johansen, Fredericia.
Frk. Møller og Lærer A. Hansen, Nyborg.

Vilh. S. Hansens Bogtrykkeri, Fredericia.

EFFATA

Udgivet af „Foreningen til Gavn for Døvstumme, oplærte efter Talemetoden“.

Nr. 9. | Juni 1894. | 1. Aarg.

Døvstummeskolens Forhold til Hjem og Hjemstavn.

Uddrag af Aarsberetningen fra den kgl. Døvstummeskole i Nyborg 1891—93, ved Skolens Forstander, G. Forchhammer.

Siden Skolens Oprettelse have vi følt det som en af vore vigtigste Opgaver at tilvejebringe et nærmere Forhold til Hjemmene, særlig de smaa Elevers. Det gælder om, at Forældre og Børn saa tidligt som muligt lære rigtigt at forstaa hinanden. Nogen Forstaaelse er der jo altid, særlig med Moderen, men det gælder om at gøre Forstaaelsen saa god og omfattende som muligt. Derfor blev der straks ved Begyndelsen af den første Sommerferie 1892 tilsendt de smaa Elevers Forældre en multipliceret »Vejledning til at tale med døvstumme Børn«; og ved den anden Sommerferies Begyndelse fortsatte vi paa samme Maade, idet vi sendte alle Forældrene et trykt Brev af lignende Indhold.

Et af de Punkter, vi lægge mest Vægt paa, er at de mindre Elever (i første, anden, tredje Klasse) hver Dag i Sommerferien læse et Stykke højt af Danskbogen for en af deres Forældre eller Søskende. Da Eleverne allerede fra smaa vænnes til at læse højt for Plejeforældrene, ville de ogsaa vide, hvorledes de skulle læse for Forældrene. Hvis Barnet ikke læser smukt op, maa Forældrene sige: »om igen« eller »luk Munden op« eller »tal langsomt«. Naar Barnet er færdig med at læse, maa en af de andre spørge, saaledes som Spørgsmaalene staar i Danskbogen. Og det vil være bedst, at den, hvem den døvstumme vanskeligst forstaar, særlig øver sig i at spørge. Vi antage ogsaa, at Forældre og Søskende iøvrigt efter Tid og Lejlighed ville tale saa meget som muligt med det døvstumme Barn. Saalænge Barnet er lille, maa man tale med det paa den samme simple Maade som Danskbogen viser. Naar den døvstumme ikke forstaar, hvad der bliver sagt, kommer det ofte af, at Sætningen er for lang eller indeholder Ord, som den døvstumme ikke kender; man maa da sige det samme om igen paa en simplere Maade.

Ligesom Skolen i Aar har faaet Brev fra de fleste Forældre efter Sommerferien, saaledes ville vi ogsaa gerne fremdeles med Tak modtage Breve hver Sommer om Børnenes Ferieophold.

I det førnævnte Brev, som vi inden Sommerferien skrev til Forældrene, have vi endvidere anmodet disse om at gaa op med det døvstumme Barn til Præsten og til Skolelæreren (dog ikke i København) og bede dem om velvillig at overhøre Barnet i Religionskundskab og lignende. Ligeledes er der til enhver af Præsterne bleven sendt et Brev herom fra Forstanderen med en Efterskrift fra Klasselæreren. De aller fleste af Børnene have ogsaa virkelig været oppe hos Præsten og Skolelæreren; og at de have været meget glade over Besøget, fremgaar baade af deres mundtlige Beretninger og af de Stile, som de alle efter Ferien have skrevet om »Besøget hos Præsten i Sommerferien«. Baade Forstander og Lærere maa derfor herved udtale vor dybe Taknemmelighed over al den Velvilje, der paa denne Maade er vist vore Elever, og vor Tak for de mange venlige og anerkendende Breve, som Skolen bagefter har faaet.

Naar vi have henvendt os særlig til Præsterne og Skolelærerne, da er det for det første, fordi vi betragte os som en Slags Vikarer for dem, eftersom enhver af vore Elever jo egentlig tilhører sit Hjemsteds Sogn og Skole; og vi have da følt en Trang til at fremlægge Aarets Arbejde for dem. Men vor Henvendelse er ogsaa begrundet i det Haab, at Præsterne og Skolelærerne — efter at have lært vore Elever at kende — mulig ville hjælpe Forældrene og os til at gøre det bekendt for Folk, hvorledes man kan tale med de døvstumme. Og vi haabe derved, at naar disse vore Elever efter Konfirmationen komme tilbage til deres Hjemstavn, de da der ville finde en Kreds af Mennesker, for hvem de kunne gøre sig forstaaelig, saa at de ikke komme til at føle sig altfor isolerede i Samfundet.

Math. Evang. 5, 45-48.

4. Søndag efter Trinitatis, 17. Juni.

Jesus siger: »vær er da fuldkomne, ligesom Eders Fader i Himlen er fuldkommen.«

Saaledes lyde Jesu Ord til os, og det kan synes underligt, at Jesus fordrer af os ufuldkomne og syndige Mennesker, at vi skulle være fuldkomne, ɔ: være hellige og rene som Gud vor Fader i Himlen. Han forlanger ikke af os, at vi skulle være uden Synd, thi det er umuligt, fordi vi ere fødte med Synd og aldrig blive uden Synd, saa længe vi leve her paa Jorden. Han forlanger ikke af os, at vi af os selv lade være med at overtræde hans Bud eller ikke gøre, hvad han vil, at vi skulle gøre, thi det er jo umuligt for os. Dersom vi af os selv, ved vore egne Kræfter kunde være fuldkomne, saa trængte vi jo ikke til nogen Frelser, saa kunde vi hjælpe os selv, saa kunde vi ved vor egen Kraft gøre Guds Vilje. Men Gud vil, at vi skulle stræbe efter det fuldkomne, stræbe efter at leve som hellige Mennesker, stræbe efter at opfylde Guds Bud. Thi Gud elsker os, og derfor vil han saa inderlig gerne, at vi skulle blive rigtig gode og dygtige Mennesker. Derfor har han givet os en Frelser, Jesus Kristus, som skal lære os det og give os Kraft til at leve som Guds kære

Børn. I Daaben ere vi blevne Guds kære Børn. Der have vi faaet den Helligaand, som skal lede os paa alle vore Veje og hjælpe os til at leve, som det sømmer sig for Guds Børn. Vi maa altid huske paa, at vi ere Guds Børn og derfor skulle vandre hans Veje. Vi maa aldrig glemme, at Jesus Kristus har givet os et Eksempel, at vi skulle efterfølge hans Fodspor. Han maa altid staa for os som den, der fører os, hvis Ord vi skulle høre paa, og hvis Vej vi skulle følge, ellers blive vi aldrig fuldkomne. Jesus kaldes derfor »Vejen«, og han giver ved Helligaanden Troen og Kærligheden i Hjerterne, saa vi komme til at elske ham, som elskede os først. Naar vi ved Helligaanden komme til at elske ham, saa faar Gud Lov til at raade i vore Hjerter, saa vi spørge: Hvad vil Jesus have, at vi skulle gøre. Naar et Menneske ikke elsker Jesus, fordi han elskede ham først, saa gør han ikke Guds Vilje, men gør kun, hvad han selv har Lyst til. Naar et Menneske elsker Jesus, saa faar han Lyst til at gøre Guds Vilje, fordi han altid beder Gud: Ske ikke min men din Vilje, saa stræber han efter det fuldkomne. Naar hans Lyst undertiden i Fristelsen sejrer over ham, saa fortryder han sin Synd, saa angrer han den, fordi han i sit Hjerte er bedrøvet over, at han ikke har fulgt Guds Bud. Naar et Menneske ikke elsker Jesus og ikke beder i hans Navn til Gud Fader om Hjælp i Fristelsen, saa bliver han ikke bedrøvet, naar han synder og ikke gør Guds Vilje. Derfor skulle vi altid se hen til Jesus og tænke paa ham og spørge om, hvad han gjorde, saa giver han os Kraft til at blive mere og mere fuldkomne. Ligesom Havet er blaat, fordi Himlen er blaa. Ligesom Havet ikke har den blaa Farve af sig selv, men af Himlen, saaledes er vort Hjerte kun godt og kærligt, naar vi modtage Jesu Kærlighed, som han saa gerne vil give os. Ligesom en Fader glæder sig, naar hans Barn bliver et godt Barn og gør gode Gerninger, saaledes glæder vor Fader i Himlen sig, naar vi, hans Børn, blive gode Børn og gøre gode Gerninger, som han ved sin Helligaand for Jesu Skyld giver os Kraft til at gøre. Naar vi i vort Hjerte have modtaget Guds Kærlighed, naar vi elske Jesus, kan og skal vi vise det ved ligesom han at elske vor Næste. Vi kunne nemlig kun give, hvad vi have i vort Hjerte. Have vi Kærlighed i vort Hjerte, kunne vi ogsaa give Kærlighed; have vi ikke Kærlighed i vort Hjerte, kunne vi heller ikke give Kærlighed. Det Menneske, som ikke har modtaget Guds Kærlighed, og ikke har aabnet sit Hjerte for den, siger: Elsk din Næste, had din Fjende, ɔ: de Mennesker, som have gjort dig ondt, og som du ikke kan lide. Men Jesus siger til Guds Børn: Elsker eders Fjender, ɔ: gør godt mod dine Fjender, brug enhver Lejlighed, du faar, til at vise, at du har tilgivet dem og gerne vil gøre dem godt. For at kunne gøre det, skulle vi, som vi før sagde, altid se hen til det fuldkomne Menneske, vor Frelser Jesus. Hvorledes viste han sin Kærlighed til alle Mennesker, ogsaa til sine Fjender? Jesus viste sin Kærlighed til alle Mennesker derved, at han forkyndte Evangeliet for alle, og sagde til dem, at de skulde omvende sig og tro Evangeliet; men han sagde ikke, at alle Mennesker vare lige gode. Han sagde ikke, at det var det samme, om vi vare troende eller vantro Mennesker. Han revsede Farisæerne, som ikke vilde tro paa ham og kaldte dem kalkede Grave. Og han siger, at vantro Mennesker, som ikke ville omvende sig, skulle blive fortabte og fordømte, naar han kommer igen for at dømme levende og døde.

Derved viste Jesus netop sin Kærlighed, at han vilde, at alle Mennesker skulde omvende sig, fordi han elskede dem og nødig vilde have, at de ikke skulde blive salige. Derfor var Jesus saa glad, naar en Synder omvendte sig, fordi han elskede ham, som da han sagde til Røveren paa Korset: »I Dag skal du være med mig i Paradis«. Jesus kunde sige det til ham, fordi Røveren havde aabnet sit Hjerte for Jesu Kærlighed og omvendt sig. Jesus bad for sine Fjender paa Korset: »Fader forlad dem, thi de vide ikke, hvad de gøre«, og i Lignelsen om den barmhjertige Samaritan har han vist os, hvorledes vi skulle elske vore Fjender ved at hjælpe dem, naar de ere i Nød og Trang.

Paa samme Maade skal vor Kærlighed til andre Mennesker vise sig i det milde Øje og det milde Sind. Vi skulle ikke fordømme vor Næste, vi véd jo ikke, om han kan omvende sig ved den Helligaands Naade, og vi haabe paa, at Jesus tilsidst kan faa Magt over hans haarde Hjerte. Vi skulle ikke fordømme et Menneske; thi vi kunne ikke se ind i Hjertet af et andet Menneske. Vi skulle altid huske paa, at vi alle skulle fremstilles for Kristi Domstol — at Dommen hører Herren til. Naar vi derimod se en aabenbar Synd, f. Eks. naar vi se, at et Menneske stjæler eller lyver eller bedrager, saa skulle og maa vi ikke sige eller tænke, at han kan være ligesaa god som den, der ikke stjæler eller lyver o. s. v.; thi Tyve og Røvere skulle ikke arve Guds Rige. Men vi skulle bede for ham, at han dog vil omvende sig, saa han holder op med at stjæle, lyve o s. v. Naar vi rigtig elske et andet Menneske, saa kunne vi ogsaa af Hjertet bede for ham, og vi véd, at en retfærdigs Bøn formaar meget. Abraham bad for de gudfrygtige Mennesker i Sodoma, og Herren hørte ham. Elias bad om, at det ikke maatte regne, og det regnede ikke i 3 Aar og 6 Maaneder. Vi kunne hjælpe et andet Menneske og vise vor Kærlighed til ham ved at bede for ham, ligesom vi hver Dag bede for vore kære Forældre og for alle andre Mennesker. Derfor bede vi ogsaa hver Søndag i Kirken for Kongen og for syge og alle Mennesker. Saaledes stræbe vi efter at være fuldkomne, som vor Fader i Himlen er fuldkommen.

Men vi kunne og skulle ogsaa vise vor Kærlighed mod vor Næste ved at hjælpe ham paa mange andre Maader. Der fortælles hos Evangelisten Matthæus, at naar Jesus kommer igen, vil han skille Menneskene i to Parter, og han vil sige til dem ved den højre Side: »Kommer, min Faders velsignede, arver det Rige, som eder er beredt — thi jeg var hungrig, og I gave mig at æde, jeg var tørstig, og I gave mig at drikke, jeg var fremmed, og I toge mig til Eder, jeg var nøgen, og I klædte mig — og de spørge: »Naar, Herre, have vi set Dig hungrig og givet Dig at æde — o. s. v.«, da svarer Jesus: »Hvad I have gjort mod en af disse mine mindste, det have I gjort mod mig«. Jesus gav hungrige Mennesker at spise — som da han bespiste 5000 i Ørken — Jesus helbredte syge, som kom til ham; Jesus gjorde godt, hvor han kunde. Han gav Penge til de fattige, naar han havde Penge. Jesus hjalp de sørgende, som da han opvakte Enkens Søn af Nain. Vi skulle lære af ham, han vil gerne give os Kraft til at gøre godt.

Naar du ser, at et Menneske ikke har noget at spise, saa skal du give ham Mad, naar du selv har noget. Naar du ser, at et Menneske er sygt, saa skal du gaa hen til ham og hjælpe ham, saa vidt du kan, og sørge for, at der kommer en Læge til ham, og at han bliver plejet.

Naar det er koldt om Vinteren, og du ser, at et andet Menneske fryser, fordi han ikke har noget til at putte i Kakkelovnen, og du har Kul og Brænde, skal du give ham noget eller give ham Penge til at købe noget for o. s. v.

Naar vi saaledes elske vor Næste, og vise vor Kærlighed ved det milde Øje og det milde Sind, ved at bede for ham, dømme mildt om ham, saa stræbe vi efter at være fuldkomne, som vor Fader i Himlen er fuldkommen; thi saa er det samme Sind i os, som var i Jesus Kristus; dette Sind, som gerne vil hjælpe, fordi det elsker Gud og gerne vil gøre hans Vilje.

Dertil hjælper Gud os ved sin gode Helligaand.

L. M. Valeur.

Underjordiske Huler.

Vi have vist allesammen set en Grusgrav, hvor man henter Grus til at lægge paa Vejene. Naar man nedenfra tager Gruset bort, saa maa man være meget forsigtig; thi det løse Overlag skrider let ned, og man hører ofte, at der sker Ulykkestilfælde ved uforsigtig Gravning. Man kan ikke danne Huler i saadanne Grusgrave; thi da Gruset ikke kan hænge sammen, saa vilde det øverste Lag falde ned, dersom man gravede ned under det.

Saaledes er det derimod ikke, naar man arbejder i den faste Klippe. Der kan man sprænge Stenen bort for neden, uden at Taget derfor falder ned; man kan danne Huler, ja hele Gange dybt inde i Klippen. Saaledes bærer man sig ad, naar man vil hente Metaller, Salt eller Kul fra Jordens Indre. Men det er ikke blot Mennesker, som kunne lave saadanne Huler. Ved Kysterne se vi ofte Huler eller Grotter, som Havets Bølgeslag have dannet, f. Eks. paa Bornholm, der er det eneste Sted i Danmark, hvor vi have fast Klippe. Der kan man undertiden ro temmelig langt ind under Klippetaget. Den smukkeste Grotte, der saaledes er dannet af Havet, er den blaa Grotte paa Øen Capri ved Neapel i Italien. Indgangen er saa lav, at man kun i roligt Vejr kan komme ind i Grotten i en ganske lille Baad, og alligevel maa man lægge sig ned i den for ikke at støde sit Hoved imod Taget. Naar man saa fra det klare Solskin er kommen ind i den rummelige Hule, er der først ganske mørkt. Men naar Øjet har vænnet sig til det svage Lys, som kun kommer nedenfra gennem Vandet, saa ser man, hvorledes Vandets blaa Farve afspejler sig derinde, saa at alt, hvad der findes i Hulen, straaler i det skønneste blaa Lys. Men er man først derinde, saa maa man passe paa at komme ud igen; thi dersom det blæser op, medens man er i Grotten, maa man vente taalmodig, indtil Søen atter bliver rolig.

Men det er ikke blot ved Havet, at saadanne Grotter dannes. I de Lande, hvor Jordbunden indeholder megen Kalk, sker det ofte, at Floder forsvinde i Jorden, og først komme frem igen langt borte. Floden har fundet en Spalte i Jorden eller gravet sig selv en underjordisk Kanal gennem Kalken; thi denne opløses let af Fugtigheden. Af saadanne Grotter findes der mange, og de have ofte for mange tusinde Aar siden været Bolig for Datidens vilde Dyr, som nu ikke mere findes paa Jorden. Dybt inde i Grottens Gange kan man finde hele Skeletter eller enkelte Knogler af Dyr, som nu ere forsvundne fra Jorden. Saaledes har man fundet Skeletter af Hulebjørnen, som var en Tredjedel større end den nulevende Bjørn. Andre Huler have været beboede af Mennesker, og man har fundet deres Ildsteder og Redskaber og desuden ogsaa nogle Menneskeknogler.

Det kan nu være morsomt nok at undersøge disse underjordiske Huler og deres Indhold; men det er ikke altid uden Fare, hvilket man kan se af følgende Historie, som er hændet for kort Tid siden.

I Kejserdømmet Østerrig, nærved den Jærnbane, som fører fra Wien til Triest, ligger der en saadan Kalkstensgang, der ad en lang snæver Kanal fører ind til en stor Hule. Er man først kommen ind i Hulen, saa er der Plads nok, men man skal igennem Kanalen, der gennemstrømmes af en Bæk. Og der er Vejen saa trang, at man maa krybe ned ad Bækken kun med Hoved og Hals over Vandet, og dog rører Hovedet ved Kanalens Loft.

Det var ad denne Vej, at syv forvovne Mennesker fra Byen Gratz i Østerrig, Lørdagen den 28de April Kl $11^1/_2$ om Natten begav sig paa Vej for at undersøge Hulen. De kom lykkelig gennem Kanalen ind i Hulen, og om Søndagen trængte de 2100 Fod ind i Bjærget. Saa stod de ved en Afgrund og kunde ikke komme videre. De vendte da om, men da de Søndag Middag nærmede sig Udgangen, mærkede de, at Vandet var steget i Kanalen. Det brusede dem i Møde, Tilbagevejen var spærret, de vare indelukkede. Det var ingen Spøg. Der var koldt i Hulen, af Overtøj havde de kun et tyndt Rejsetæppe, og Provianten (Fødemidlerne) kunde, dersom de vare sparsommelige, kun strække til i 48 Timer. Om Onsdagen troede de, at de skulde dø af Sult. Da saa de i den sorte Flod en Kiste; de trak den op, og fandt en Pakke Lys og en Del Mad i den. Kisten var af deres Bekendte sat i Bækken, hvis Strøm havde ført den hen til Hulens Aabning. Nu vidste de altsaa, at man udefra arbejdede paa deres Redning; men det var et vanskeligt Arbejde.

Man forsøgte først at lede Bækkens Vand bort; thi det steg stadig, men Forsøget mislykkedes. Det vedblev at regne, og Bækken vilde ikke synke; det saa haabløst ud. En Dykker søgte at trænge ind gennem Kløften til Indgangen i Kanalen; men han fandt den tilstoppet af Træstammer. Med stort Besvær fik han en stor Træstub løs og saa Lyset skinne fra Hulen, men saa besvimede han og maatte bæres ud af Kløften.

I den snevre Kløft kunde kun en Mand ad Gangen arbejde paa at gøre Vejen ryddelig. Med stor Forsigtighed søgte man at sprænge Klippen ved Indgangen for at udvide Aabningen. Saaledes gik hele Ugen. — Lørdag hørte de indelukkede det første Sprængningsskud, men da vare de ogsaa ved at spise den sidste Mundfuld Mad. Først Mandag Morgen lykkedes det at afspærre Bækken, og nu sank Vandet ved Hulen.

Vejen var nu aaben, og alle de indespærrede levede. Man bragte dem Mælk, Cognak og Lys; men før de bleve befriede, vilde man foretage endnu et Sprængningsarbejde. Mandag Eftermiddag bleve de fangne befriede. Udenfor ventede en stor Forsamling. Først bares en 17aarig Skoledreng ud; han var den mest medtagne af dem alle. Da han gik ned i Hulen, var han smuk, glad og forvoven, men nu kom han tilbage mager og graa som en Olding. Han var næsten sindssyg og kunde ikke kende sine Søskende. De andre 6 Mænd havde bedre kunnet taale de skrækkelige Dage, og Lægerne kunde snart erklære, at der ikke var Fare for deres Liv. — I 206 Timer havde de været indespærrede i Hulen.

Joh. F.

Den evangelisk-lutherske Kirkeafdeling.

De Folk, som tro paa Luthers Lære, kaldes Lutheranere, og de bo i Danmark, Norge, Sverrig, Finland og Nordtyskland. Luthers Lære og Skrifter vandt ogsaa Indgang i England, Frankrig, Spanien, Italien og Bøhmen, men i den voldsomme Religionskamp, som opstod i det 16de og 17de Aarhundrede, sejrede Katolikkerne og forfulgte Luthers Tilhængere med Baal og Fængsel, saa at kun de førstnævnte Lande beholdt Luthers Lære.

Vi ville nu nærmere betragte den Mands Liv, som var Aarsag til denne store, kirkelige Kamp og se, hvad der bestemte ham til at optræde saa skarpt og bestemt imod den da herskende katolske Kirke.

Morten Luther.

Han var født i Byen Ejsleben den 10de November 1483. Dagen efter (Mortensdag) kom han i Kirke, og blev opkaldt efter Dagens Helgen, den fromme Biskop Martinus eller Morten, som har givet Dagen Navn. Hans Fader, som hed Hans Luther, og hans Moder, Margrethe, vare flittige og dygtige Folk, der maatte arbejde meget for at fortjene Livets Ophold. Faderen var Bjærgarbejder, en from, alvorlig og retskaffen Mand, der efterhaanden arbejdede sig frem til Velstand og Anseelse, saa at han blev en af Byens 4 Raadsherrer. Hans Moder var ogsaa meget flittig og arbejdsom, og Luther fortæller selv, at hun ofte gik til Skoven for at samle Brænde, som hun bar hjem paa sin Ryg. De vare gudfrygtige Folk, som ofte knælede ved deres Børns Senge, og bad Gud om at bevare dem, og de opdroge Børnene strengt til Orden og Lydighed, for at de kunde blive gode og nyttige Mennesker. Den lille Morten maatte tidlig i Skole, og Skolemesteren var streng. En Gang, fortæller Luther, fik han Prygl 15 Gange i Træk paa en Morgen, fordi han skulde fremsige noget, som han ikke havde lært. Ogsaa hans Moder pryglede ham en Gang med et Ris saa længe, til han blødte, fordi han havde taget en eneste Nød. Han blev derved meget frygtsom som Barn, og især fortæller han, at man baade i Hjemmet og Skolen gjorde ham meget bange for Jesus Kristus.

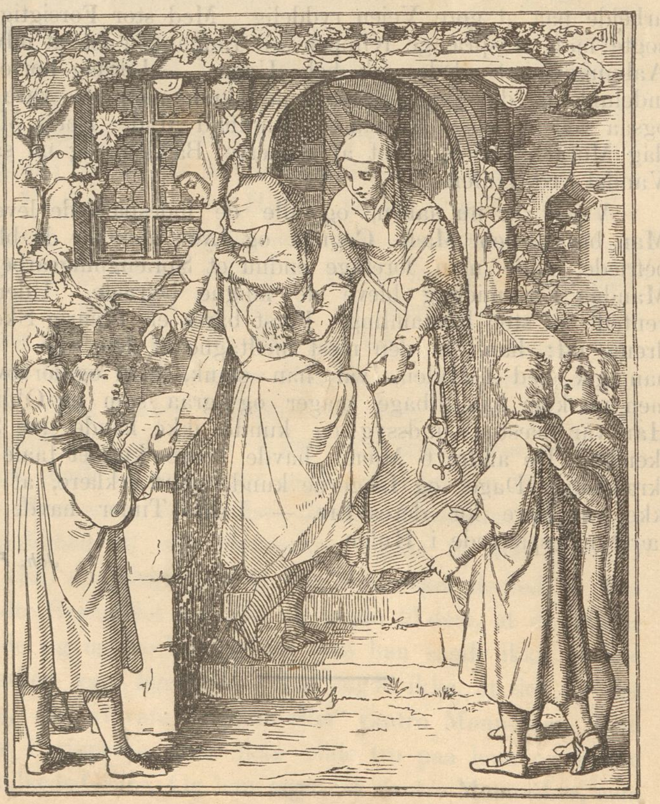

»Jeg blev,« siger han, »i min Barndom oplært saaledes, at jeg maatte blive bleg og forskrækket, hver Gang nogen nævnede Kristi Navn, og da vi aldrig kunde gøre Bod og gode Gerninger nok, anviste de os at ty hen til de hellige i Himlen.« Ligeledes havde de en Skik i hans Hjemstavn, som gjorde ham meget bange for Djævelen. Hver Juleaften udklædte nogle Personer sig som Gud Fader, Engle og Helgener. En Person, som kaldtes Ruprecht, forestillede Djævelen. De gik fra Hus til Hus og viste sig for Børnene. Ruprecht anklagede disse hos Gud for mange Synder, truede med at ville putte dem i sin Sæk og slæbe dem til Helvede. Børnene paakaldte i deres Angst ham, der kaldte sig Gud Fader, men han lod i Førstningen meget streng, indtil de kære Engle og Helgener kom Børnene til Hjælp og gik i Forbøn for dem. Dette endte saa med, at Børnene fik en eller anden Gave.

Da Luther var 14 Aar, blev han sendt til Magdeburg for at gaa i Skole. Her saa han et Syn, som han siden aldrig glemte, og som gav him Lyst til at være Munk. Han saa en Fyrste, der gik omkring som Tiggermunk, barfodet, krumbøjet, med en Tiggerpose paa Ryggen, bleg og mager af Faste og Selvpinsler, kun Skind og Ben som en Dødning. Denne Mand forekom Drengen at være en Helgen, og i højeste Grad beundringsværdig. Et Aar forblev han i Magdeburg og døjede adskilligt Ondt. Sammen med andre fattige Kammerater tiggede han Kosten ved at synge fra Hus til Hus; men da hans Fader erfarede, hvor daarligt han havde det, befalede han ham at drage til en anden By, som hed Ejsenach, hvor hans Moder havde megen Familie. Disse vilde imidlertid ikke hjælpe ham, og han maatte igen synge for Dørene. Mange Steder fik han imidlertid Skældsord i Stedet for Penge eller Brød. En Dag stod han meget sørgmodig og bedrøvet og sang uden for en rig Købmands Dør. Da fik Købmandens Kone, som hed Ursula Cotta, Medlidenhed med ham og bad ham ind i Huset, hvor han fik Mad og Drikke. Hun talede venligt med ham, og da hun fik at vide, hvor slemt han havde det, tilbød hun ham, at han maatte bo hos dem for Fremtiden. Nu boede han der i 4 Aar, og da han var meget flittig og lærenem, blev han snart meget dygtigere end alle sine Kammerater, især i Latin og Græsk. Han var meget musikalsk, og lærte snart at spille paa Fløjte og Luth, ligesom han ogsaa glædede sin Plejemoder meget ved sin dejlige Sang, og sit muntre Væsen. Da Luther var 18 Aar gl., drog han til det ansete Universitet i Erfurt for at studere, da hans Fader vilde have, at han skulde være Retskyndig. Her saa han for første Gang en latinsk Bibel i Universitetets Bibliothek, og den blev snart hans kæreste Læsning. Hidtil havde han troet, at Evangelierne og Epistlerne, som bleve oplæste ved Gudstjenesten, var den hele

hellige Skrift; thi det var ikke almindeligt, at Folk læste i Bibelen, især paa Modersmaalet. Biblerne vare ogsaa sjældne; thi Bogtrykkerkunsten var først for nylig bleven opfunden, og en Bibel kostede den Gang over 500 Kr. Jo mere han læste i Bibelen, desto mere følte han sin Synd, og desto mere bange blev han for Gud. Han blev tilsidst saa fortvivlet, at han faldt i en haard Sygdom, men en Ven trøstede ham og sagde: »Du skal ikke være bange; du vil ikke dø denne Gang, men Gud vil gøre dig til en stor Mand, som skal trøste mange Folk.« Da han blev rask, rejste han hjem for at se til sine Forældre, men paa Vejen faldt han og overskar en Blodaare i Benet. En Ven, som fulgtes med ham, løb efter en Læge, og imedens laa Luther paa Vejen og klemte Saaret sammen. Blodet strømmede ud, og Benet svulmede op. I sin store Angst raabte han: »Maria, hjælp mig«! Da Saaret næste Nat igen begyndte at bløde, raabte han igen paa Hjælp af Jomfru Maria. »Jeg vilde«, sagde han senere, »den Gang have døet paa Marias Navn.« Da han rejste tilbage, blev han paa Vejen overfaldet af et frygteligt Uvejr med Lyn og Torden. En Lynstraale slog ned tæt ved ham. Bedøvet og forfærdet faldt han til Jorden og raabte: »Hjælp, kære St. Anna (= Jomfru Marias Moder), jeg vil blive Munk!« Senere fortæller han: »Jeg gik i Kloster, fordi jeg fortvivlede over mig selv. Jeg kunde aldrig en eneste Gang trøste mig ved min Daab, men tænkte altid: »O, naar skal du dog en Gang blive from og gøre nok, saa at du kan faa en naadig Gud!« Og ved saadanne Tanker dreves jeg til at blive Munk. Vi vare opdragne under saadanne Menneskesætninger, som havde fordunklet Kristus og gjort ham ganske unyttig for os; jeg mente saaledes at skulle gøre nok ved mit Munkeri«. I Aaret 1505 blev Luther Magister, og hele Universitetet beundrede ham for hans Lærdom og gode Evner. Men han kunde ikke faa Fred i sin Sjæl og tænkte stadig paa, hvorledes han skulde blive salig. I saadanne Tanker vandrede han længe omkring og besluttede tilsidst, at det skulde være Alvor med hans Munkeløfte. Han turde hverken sige det til sin Fader eller til sine Venner, men han vilde dog ikke forlade dem uden at tage Afsked. Han indbød derfor Vennerne til et Aftensmaaltid den 16de Juli 1505. Det gik muntert til, de spiste og drak, og Sang og Musik gjorde dem endnu gladere. Men pludselig blev Luther alvorlig og fortalte dem, hvad han havde i Sinde. De forsøgte at holde ham tilbage og tiggede og bad ham om at afstaa fra sit Forsæt. Men han var ubønhørlig og sagde til dem: »I Dag se I mig og saa aldrig mere.« Samme Nat forlod han sin Bolig og gik hen til Augustinermunkenes (nogle Tiggermunkes Kloster), bankede paa Porten og kom ind. Fra nu af vilde han tjene Gud alene og se at vinde det evige Liv som Munk i Klostret.

(Fortsættes.)

Tordenskjold.

(Slutning.)

Tordenskjold var ikke høj men kraftig og bredskuldret. Han var køn, havde en kroget Næse og kløftet Hage. Hans Stemme var dyb og stærk. Han var heftig, men tilgav hurtigt og troede helst godt om Folk. Han var en trofast Ven og agtede sine Fjender, naar de vare tapre. Han var flittig og udholdende og godgørende imod de fattige.

Han var en kærlig og god Søn, hvilket ogsaa ses af et meget hjerteligt og taknemmeligt Brev, som han tilskrev sin Fader, da denne laa meget syg, og man ventede paa, at han skulde dø.

I dette Brev takker Tordenskjold især Faderen for, at han daglig beder for ham til Gud og siger, at han ogsaa tror, det er derfor, Gud velsigner al hans Gerning, saa at den lykkes saa godt. Han skriver ogsaa i dette Brev, mærkeligt nok — at han vil ønske, de snart maa samles hos Gud i Himlen, da det bedste for et Menneske er at dø salig. Dette hans Ønske om snart at følge Faderen ud af Verden, gik jo desværre altfor hurtigt i Opfyldelse ved hans tidlige Død 4 Aar derefter.

Ligesom han var en kærlig Søn, var han ogsaa en god Kristen. Han lod altid holde Gudstjeneste og Altergang paa sine Skibe, før han begyndte et Slag, og hver Morgen holdt han Morgenbøn.

Skønt han var Kongens og Folkets Yndling og allerede blev Viceadmiral, da han var 28 Aar, blev han dog aldrig hovmodig, men gav Gud Æren for alt. Thi han vidste, at uden hans Hjælp kan Mennesket ikke udrette noget godt.

Der sluttedes i November 1719 en Vaabenhvile (= Hærene maatte i en fastsat Tid ikke kæmpe mod hinanden), efter at begge Lande havde lidt store Tab af Menneskeliv, Skibe og Penge. Efter den Tid boede Tordenskjold i en stor Gaard paa Kristianshavn, som findes der endnu, og i denne holdt han mange flotte Selskaber.

Da Freden endelig næste Aar blev sluttet, efter at Krigen havde varet i 11 Aar, bad Tordenskjold om Lov til at foretage en Udenlandsrejse, som han længe havde ønsket. Kongen var ikke glad derved og sagde, at han helst beholdt Tordenskjold hjemme hos sig; men han vilde dog ikke nægte ham Tilladelsen. Tordenskjold skulde først rejse ned gennem Tyskland og senere til England, hvor han havde flere Venner. Før han forlod Danmark, besøgte han en af sine Brødre paa Herregaarden Raunholt paa Fyen, og derefter besøgte han Hertugen af Augustenborg nogle Dage paa Als.

Paa Augustenborg Slot havde han den uhyggelige Drøm om en Slange, der stak ham i Brystet under den højre Arm, og som saa sørgeligt skulde gaa i Opfyldelse. Han skreg i Drømme saa højt af Smerte, at hans gamle Tjener Kold vaagnede derved.

Da Tordenskjolds Venner hørte om denne Drøm, bleve de bange for, at der skulde hænde ham noget slemt paa Rejsen og bade ham om ikke at rejse længere, men han vilde intet høre derom, og tog glad og fornøjet videre til Hamborg.

Der blev holdt mange Fester for Tordenskjold, da han jo var en berømt Helt, som alle gerne vilde se. Her i Hamborg var det, at en ung Mand, som rejste sammen med Tordenskjold, gjorde Bekendtskab med en Bedrager, Oberst Stahl, som bekendtgjorde, at han fremviste en Slange med 7 Hoveder. Den unge Mand var nysgerrig og gik derhen. Oberst Stahl forførte ham saa til at spille om Penge, og den unge Mand tabte 25,000 Rd. (50,000 Kr.)

Tordenskjold fik det først at vide, da han rejste fra Hamborg, og blev meget vred. Han kom derefter til Hannover, hvor han blev i nogen Tid, og der var ligeledes mange Selskaber til Ære for ham.

Efter nogle Dages Forløb kom ogsaa Oberst Stahl hertil, og traf sammen med Tordenskjold i et Selskab. Der fortalte Tordenskjold Historien om Bedrageriet med Slangen med de 7 Hoveder, og hvorledes hans unge Ven var blevet bedraget. Oberst Stahl blev meget fornærmet og vred derover, saa at de først skændtes, og tilsidst forfulgte Tordenskjold Obersten ned i Gaarden og pryglede ham med en Stok. Næste Dag skulde Tordenskjold rejse fra Byen, men Oberst Stahl sendte om Morgenen Bud til ham og forlangte, at han skulde slaas med ham. Da Tordenskjold blev indbudt til et Selskab den Dag, opsatte han Afrejsen, og lod sig i Stedet for overtale til at slaas med Stahl den næste Dag. Det blev besluttet, at de skulde kæmpe med Kaarder og ikke med Pistoler, da ingen turde slaas med Tordenskjold paa Skydevaaben, fordi han skød bedre end alle andre.

Næste Morgen, den 12te November 1720, Kl. 5, kom Sekundanterne (= Vidner til Kampen) for at afhente Tordenskjold. Han stod hurtig op og bad sin Morgenbøn.

Hans gamle Tjener, Kold, der var meget ængstelig for ham, vilde ikke forlade ham, men fulgte med til det Sted, hvor Duellen (= Tvekampen) skulde foregaa. Det var en lille Landsby, Gledingen, lidt over Hannovers Grænse i Hildesheim. Kold var ogsaa Tordenskjolds eneste Ven der; thi de andre vare alle lumske Fjender, der havde besluttet hans Død. Derfor vedbleve de ogsaa at holde fast paa Kold, indtil Tordenskjold var næsten død, for at han ikke skulde komme ham til Hjælp. Stahls Kaarde kom netop til at

gaa ind under Tordenskjolds højre Arm og ud bag ved Skuldren, ligesom han havde drømt om Slangen.

Da Kold ilede hen til Tordenskjold, faldt denne døende om i hans Arme og udraabte: »Gud vær for Jesu Skyld min arme Sjæl naadig!«

Kold, der nu var alene med sin kære Herres Lig, da alle de andre vare flygtede, havde ondt ved at faa fat paa en Vogn til at køre det bort paa. Han vilde føre det tilbage til Hannover, men kunde ikke faa Lov til at komme over Grænsen igen. Legemet blev saa balsameret og senere sendt over Lybeck og Travemünde til København.

Det stod omtrent 100 Aar i en Hvælving under Holmens Kirke. 1782, da Tordenskjolds Brodersøn, som var Major i Norge, kom til København, blev Kisten aabnet, for at han kunde se sin Onkel, som han lignede forbavsende meget.

Liget var helt uforandret, og alt hans Tøj var ogsaa aldeles, som da han blev nedlagt i Kisten. Liget var dækket med hvidt Atlask.

Kong Frederik den 6te lod senere lave en kostbar Marmorkiste, hvori der blev indhugget Ordene:

»Dynekilen — Marstrand — Elfsborg.« I denne Kiste blev saa hans Lig nedlagt. Den stilledes derefter i et Kapel i Kirken, og udenfor Kirken er der i en lille Gaard oprejst en smuk Statue af den tapre Søhelt. Over Kisten er der anbragt en stor og smuk Marmortavle, hvori hans Brystbillede er indhugget, og under dette læser man følgende smukke Ord:

Helten
PEDER TORDENSKJOLD,
Viceadmiral.

Ham nævnede hans Konge med Hæder.
Hans Medborgere med Glæde,
Hans Fjender med Skræk,
Danmarks Aarbøger bevare hans Daad.

FREDERIK VI.
satte ham dette Minde.

M. B.

En forstandig Abe.

(Efter »Hephata«.)

En Mand, som havde en Abe, fortæller, at den en Gang saa ham drikke en Snaps. Aben fik ogsaa Lyst til at smage Brændevin. Den listede sig derfor en Dag ind i Spisestuen og drak lidt af Flasken. Men Brændevinen steg den til Hovedet, og den tumlede omkring i Stuen.

Næste Dag var den som forsvunden. Man søgte den overalt, og tilsidst fandt man den siddende sammenkrøben i et Hjørne af sit Bur. Den vilde nødig komme frem, og den pegede paa Hovedet, som om den vilde fortælle, at den havde Hovedpine. Nogle Dage senere viste dens Herre den igen en Brændevisflaske; men med en forskrækket Mine flygtede den op paa Taget af Huset. Dens Herre kaldte paa den, truede ad den; men den kom ikke ned til ham. Tilsidst tog han en Bøsse og lod, som om han vilde skyde den; men Aben flygtede højere op paa Taget af Huset og ned i Skorstenen for at skjule sig.

Efter den Tid levede Aben endnu i flere Aar; men den rørte aldrig mere Brændevinsflasken.

Mange Mennesker burde være lige saa kloge som den.

Meddelelser fra Døvstummeinstitutterne.

Den offentlige Aarsprøve paa det kgl. Døvstumme-Institut i Fredericia afholdes i Dagene fra den 10de til den 14de Juli 1894.

Tirsdagen den 17de Juli Kl. 10 finder Overhøringen af Konfirmanderne Sted i Trinitatis Kirke ved Hr. Pastor Valeur.

Onsdagen den 18de Juli Kl. 9½ er der Gudstjeneste med Konfirmation og Altergang i Trinitatis Kirke. Hr. Pastor Valeur.

Skriftemaalet for Konfirmandernes Slægtninge og for tidligere Elever af Instituttet, som maatte ønske at deltage i Altergangen, begynder Kl. 9.

Tidligere Elev paa Instituttet i Fredericia, Hans Laurits Nielsen (Nr. 17) har faaet 1ste Præmie for Husflidsarbejder paa en Udstilling i Vig paa Sjælland. Han solgte desuden flere af sine Arbejder paa Udstillingen.

Da flere af Foreningens Medlemmer have meddelt, at de ikke have modtaget alle hidtil udkomne Numre af „Effata", bede vi dem henvende sig med deres Klage til Postvæsenet. Ved at tilskrive os ville de faa de manglende Numre tilsendte.

For Juli og August udgaar „Effata" i et Dobbeltnummer, der udkommer i Slutningen af Juli Maaned.

De fleste konfirmerede Elever fra Fredericia og Nyborg have nu tegnet sig som Abonnenter paa »Effata«. De, som endnu ikke have tegnet sig, men gærne ville vedblive at holde Bladet, maa henvende sig til Lærerpersonalet ved Institutterne i Fredericia eller Nyborg.

„EFFATA"

udgaar 1 Gang hver Maaned sædvanlig i 4-sidet og 2-spaltet Format. Enhver konfirmeret døvstum erholder Bladet frit tilsendt for 1 Kr. om Aaret. For Foreningens hørende Medlemmer er Betalingen 2 Kr. om Aaret. Pengene kunne indsendes til Institutterne i Fredericia og Nyborg samt til Dr. med. Salomonsen (Nørregade 31, København K.), der er Foreningens Kasserer.

Redaktionsudvalget bestaar af:
Frk. Bøtcher og Inspektør Johansen, Fredericia.
Frk. Møller og Lærer A. Hansen, Nyborg.

Vilh. S. Hansens Bogtrykkeri, Fredericia.

Udgivet af „Foreningen til Gavn for Døvstumme, oplærte efter Talemetoden".

Nr. 10—11. Juli og August 1894. 1. Aarg.

Af Fredericia Døvstummeinstituts Aarsberetning.

Det kgl. Døvstumme-Institut i Fredericia blev oprettet i Følge Lov af 22de Marts 1880 og skulde optage indtil 100 Børn. Skolen skulde have en Forberedelsesklasse for alle egentlige døvstumme i Optagelsesalderen. Efter et Aars Ophold her skulde de Børn, som ikke egnede sig til Oplærelse efter Talemetoden, oversendes til det kgl. Døvstumme-Institut i København for der at oplæres efter Tegnmetoden, og formente man, at Halvdelen af de optagne Elever vilde forblive i Fredericia og Halvdelen afgaa til København. Fredericia-Instituttet skulde foruden Forberedelsesklassen tillige have 7 opadstigende Klasser, eftersom et Skolekursus var beregnet til 8 Aar.

Den store Tilgang af Elever i Begyndelsen af Firserne i Forbindelse med, at Instituttet Tid efter anden leverede Bevis for, at meget over Halvdelen af egentlige døvstumme med Held kunde undervises efter Talemetoden, bevirkede imidlertid, at et langt større Antal Elever end paatænkt ere forblevne her i Fredericia. Anstalten blev derfor allerede efter 1 Aars Forløb delt i en A-Afdeling, der optog de bedre begavede, og en B-Afdeling, der optog de daarligere begavede Elever. Indtil 1884 havde Anstalten Plads nok til begge Afdelinger; men i 1885 begyndte Pladsmangel at vise sig, Instituttet kunde ikke optage ny Elever i 1885, og det blev da bestemt at leje Skolelokale i Byen. I 1886 lejedes derfor en Bygning, der var bleven fuldstændig ombygget og indrettet til Skolebrug. Ved at have 2 parallelle Klasser blev det muligt at rumme indenfor A-Klasserne 15 Elever og indenfor B-Klasserne 13 Elever.

Saaledes virkede Fredericia-Instituttet indtil 1890; i det Aar blev det nemlig bestemt, at Anstalten skulde yderligere udvides. I Følge Lov af 11te April 1890 blev der opført en ny Bygning til Forskole for samtlige døvstumme i Optagelsesalderen, og Fredericia Instituttet skal nu herefter i Forberedelsesklassen undervise alle indkaldte døvstumme saavel de egentlige som de uegentlige.

Fredericia-Instituttet er saaledes delt i 3 særskilte Afdelinger, en A-Afdeling, en B-Afdeling og en Forskole, og kan ialt optage indtil 250 Børn.

Ved Anstaltens Oprettelse var det bestemt, at denne baade skulde være et *Internat og et Eksternat.* Det stod klart for Fagmænd, at det var af største Betydning, om Eleverne i de sidste Aar kunde bo udenfor Skolen. Det var vel fastsat, at Børnene skulde bo 4 Aar paa Skolen og 4 Aar hos Plejeforældre; men en Forandring i denne Ordning var nødvendig paa Grund af den stærke Tilgang af ny Elever. Allerede i September 1883 maatte man begynde at eksternere, og det har da vist sig, at der intet er til Hinder for allerede efter 2 Aars Forløb at anbringe døvstumme Børn i Pleje udenfor Anstalten.

Man tilbød Plejeforældrene 245 Kr. om Aaret for hver Elev, men stillede den Betingelse, at der kun kunde anbringes 2 Børn i hvert Plejehjem. Der meldte sig straks mange, og det har vist sig, at Fredericia er en heldig By med Hensyn til at skaffe gode Plejehjem.

Lige fra 1881 er der blevet undervist efter den saakaldte rene Talemetode, ɔ: der benyttes ved Undervisningen intet Tegn som Meddelelsesmiddel mellem Lærer og Elev; Eleven lærer at udtrykke sig mundtlig og at aflæse Talen fra andres Læber.

I den Række af Aar, Anstalten har været i Virksomhed, er det blevet godtgjort, at *denne Undervisningsmetode langtfra er besværlig eller vanskelig for Børnene, disse søge alle med Glæde Skolen,* og tager man Elevernes medfødte Anlæg og Evner med i Betragtning, maa det udtales, at hvert enkelt Barn er naaet til en større Udvikling — saavel i sproglig som i aandelig Henseende — end hvis samme Barn var blevet undervist efter tidligere anvendte Undervisningsmetoder.

Fremhæves maa det, at Skolen altid særlig har stillet sig til Opgave at faa alle Elever med i de forskellige Discipliner.

Lukas 16, 1–9.

(9de Søndag efter Trinitatis.)

Men han sagde og til sine Disciple: Der var en rig Mand, som havde en Husholder; og denne blev beført for ham, at han ødte hans Gods. Og han kaldte ham og sagde til ham: Hvi hører jeg dette om dig? Gør Regnskab for din Husholdning? thi du kan ikke længere forestaa Huset. Men Husholderen sagde ved sig selv: Hvad skal jeg gøre, efterdi min Herre tager Husholdningen fra mig? Jeg formaar ikke at grave, jeg skammer mig ved at trygle. Jeg véd, hvad jeg vil gøre, at de skulle tage mig i deres Huse, naar jeg bliver sat fra Husholdningen. Og han fremkaldte enhver af sin Herres Skyldnere, og sagde til den første: Hvor meget er du min Herre skyldig? Men denne sagde: Hundrede Fade Olie. Og han sagde til ham: Tag dit Brev, og sæt dig snart ned og skriv halvtredsindstyve. Derefter sagde han til en anden: Men du, hvor meget er du skyldig? Men denne sagde: Hundrede Maader Hvede. Og han sagde til ham: Tag dit Brev og skriv firsindstyve. Og Herren lovede den uretfærdige Husholder, at han gjorde snildeligen; thi denne Verdens Børn ere klogere end Lysets Børn mod deres Slægt. Og jeg siger Eder: Gører Eder Venner ved den urette Mammon, at naar I skilles herfra, de skulle annamme Eder i de evige Boliger.

Kære Venner! det er en grim Historie, vi høre i Dag; den handler om en utro Tjener, som bedrog sin Herre, og som lokkede andre Mennesker til at gøre det samme, for

at disse skulde hjælpe ham, naar han mistede sin Plads. Det er en grim Historie, men den er desværre ikke sjælden i vore Dage; der findes mange Mennesker, som leve af at snyde og bedrage andre Mennesker. Saadanne Mennesker er Gud vred paa, og saadanne Mennesker komme aldrig op i Himlen, hvis de ikke omvende sig; de komme ned i Helvede, hvor der er evig Pine. Denne Historie har Jesus fortalt os for at sige os, at vi ikke maa være som den utro Husholder, vi skulle huske paa det 7de, 9de og 10de Bud, hvorledes lyde de? Jesus vil sige os, at vi ikke maa ligne den utro Husholder, og dog skulle vi ogsaa ligne ham. Vi skulle ligne ham i, at vi ogsaa kun ville være Husholdere, vi eje intet, hverken Tiden eller os selv med vore Evner og Kræfter eller Daaben, Nadveren, Guds Ord og Bønnen, vi ere kun Husholdere over al den Naade, som Gud har skænket os i Jesus Kristus vor Frelser. Vi skulle ogsaa ligne den utro Husholder i at være visse paa, at ogsaa for os kommer den store Regnskabsdag, som er Dødens Dag og Dommens Dag. Vi skulle ligne ham i at være visse paa, at det staar daarligt til med vort Regnskab, vi ere stakkels, fattige Syndere. Vi skulle ligne ham i at sige: »Grave kan jeg ikke,« det vil sige: med mine egne gode Gerninger kan det ikke blive bedre med mig, men vi skal ikke ligne ham i at sige: »Jeg skammer mig ved at trygle,« vi skulle netop blive ved med at bede til Gud om Naade og Tilgivelse, vi skulle krybe til Korset og sige: »Hjælp mig, kære Jesus, Du er den eneste, som kan bringe mit Regnskab i Orden, thi Du er død for mig og alle mine Synder, Du alene kan give mig alle mine Synders Forladelse og hjælpe mig til at leve som Guds kære Barn i Sandhed og Ærlighed«. Naar vi saadan hver Dag bede til Jesus, vil Jesus være vor Ven, og han vil give os Plads i sit Hjerte og en Gang i sit dejlige Himmerige, og naar vi faa Jesus til vor Ven, saa faa vi ogsaa alle Guds Børn til vore Venner, som en Gang ville modtage os i de evige Boliger i Guds Himmerige. Ja, Jesus vil ogsaa sige os i Dag, at naar de onde Mennesker holde sammen i det onde, saa skulle Guds Børn meget mere holde sammen i det gode, vi skulle leve efter Jesu Ord: »Derpaa skulle alle kende, at I ere mine Disciple, dersom I have indbyrdes Kærlighed.« Amen.

Efterskrift:

Til Eder, kære Venner, som jeg har konfirmeret, sender jeg herved en særlig kærlig Hilsen, jeg tænker ofte paa Eder og beder for Eder. Gud bevare Eder hos vor kære Frelser, Jesus Kristus!

Husk, hvad Jesus siger: »Se, jeg kommer snart! Hold fast ved det, du har, at Ingen skal tage din Krone!« Amen!

Eders gamle Præst og Ven

Sophus Müller,
Præst ved de Classenske Boliger.

Fra Norges Nordkyster.

Fra Geografien erindre vi, at der langs med hele Norges Vestkyst ligger en stor Mængde smaa og store Klippeøer. De større af dem ere beboede af Mennesker; de mindre derimod tjene kun til Opholdssted for utallige Skarer af Svømmefugle. Man bliver forundret over at træffe temmelig store Bøndergaarde saa langt imod Nord; thi der findes ikke frugtbart Agerland i disse Egne. Befolkningen her oppe imod Nord henter sin Rigdom i Havet, i de mange Fjorde, Sunde og Bælter samt paa Fugleøerne.

Ved Efteraarstid rejse alle unge og kraftige Mænd langs hele Norges Vestkyst op til hine nordlige Egne. Hver By langs Kysten sender Skibe derop. De ligge her den hele Vinter, og først naar Foraaret kommer, vende de hjem med Udbyttet af deres Fiskefangst. Hele Sommeren igennem er der stille og mennesketomt; men om Vinteren vrimle Øer, Sunde og Bælter af flittige og arbejdsomme Mennesker. Ofte kunne de slet ikke faa Plads i Gaardene, men de maa selv opføre tarvelige Hytter for at faa Tag over Hovedet. Ude fra det store aabne Atlanterhav kommer der en utallig Mængde Fisk især Torsk ind til Kysterne for at lægge Æg i de mere lavvandede Sunde og Bælter. Det er denne rige Fiskefangst, der har faaet saa mange til at møde her oppe. Ved Juletid er den travleste Tid. Saa tæt kunne Fiskene svømme, at Fiskerne ikke ere i Stand til at trække de overfyldte Garn op i Baaden. Inde paa Øerne ere Kvinderne ivrig beskæftigede med at sprætte de fangne Fisk op og tage Indvoldene ud. De saltes og lægges paa Klipperne eller paa Stilladser, for at den skarpe Vind kan tørre dem. Naar de ere tørrede, tages de ned og lægges i Bundter for at sendes hjem til Byerne. Nye Fisk lægges ud til Tørring, og saaledes gaar det i flere Maaneder. Her hos os købe vi disse Tørfisk under Navnet Klipfisk. Med Foraarets Komme forsvinde Fiskene atter ud i det store aabne Hav, Baadene sejle hjem hver til sit, for at mødes igen næste Aar.

Nu søger en hel Hær af Havets mange forskellige Svømmefugle ind til Øerne. De komme ind til Kysterne for at søge en Rugeplads og lægge Æg. De vælge de mest forskellige Steder til Redebygning; medens nogle bygge Reder paa lave Skær, vælge andre de høje Klippetoppe. Den mærkeligste af disse Fugle er E d d e r f u g l e n. — Den største Del af Aaret opholder den sig ude paa det aabne Hav. Paa Landjorden kommer den nødig. Den svømmer og dykker udmærket godt, saa at den endogsaa kan dykke 70—80 Alen dybt for at søge Føde. Om Vinteren leve de i Flokke langs med Kysterne; men tidlig paa Foraaret parre de sig. Hannen følger nu Hunnen overalt. Dersom Hunnen dykker under Vandet for at søge Muslinger og andre Bløddyr, følger Hannen straks efter den. I Slutningen af April eller i Begyndelsen af Maj begynder Hunnen at føle Trang til at bygge sig en Rede. Fuglen, der før var saa sky og vild, bliver nu ganske tam. Den nærmer sig mere og mere til Øerne for at søge sig en Rugeplads. Hannen følger ængstelig efter Hunnen for at kalde hende tilbage ved sit advarende Raab: »Ahua, Ahua«, men det nytter ikke. Hunnen tænker kun paa at komme ind til Land for at ordne en Rede til sine Æg. Den gennemsøger først hele Øen for at finde den bedste Plads. Man har endog set, at den er trængt ind i Menneskenes Bolig og har bygget sin Rede i en Bagerovn. Den tænker aldeles ikke paa nogen Fare, men kun paa at finde en god Rugeplads, og Beboerne tage gerne imod den; thi de indsamle de bløde og kostbare Edderdun.

Hannen følger den saa længe som muligt, men i Nærheden af Menneskenes Boliger tør den ikke komme, saa forlader den sin Mage og søger atter ud paa det aabne Hav. Edderfuglen bærer nu en Bunke Tang og Kviste sammen og laver deraf sin Rede. Den tænker kun paa at gøre den rigtig lun og blød for Ungerne, og derfor plukker den alle de fine og bløde Dun af, som den har paa Brystet. Med disse forer den Reden, og af dem laver den et blødt Tæppe til at dække Æggene med, naar den maa bort for at søge Føde. Dens Æg ere grøngraa af Farve, og den lægger 6—8 Stykker.

Men nu komme Nordmændene med deres Kurve; hvori de opsamle baade Æg og Dun. Sørgmodig flyver Edderfuglen ud til sin Mage. Men nogen Tid efter vender den atter tilbage og bygger sig en ny Rede, og den Gang faar

den Lov til at ruge i Fred. Selv har den nu ingen Dun mere til at fore Reden med, men nu maa Hannen holde for. Hunnen plukker alle Dunene af dens Ryg og Bryst; den stritter imod, men det hjælper ikke. Med nøgent Bryst flygter den ud paa Havet, og nu kommer den ikke mere ind til sin Mage. Hunnen sidder nu trofast og ruger paa sin Rede. Dens Fjer har omtrent samme Farve, som Tangen, hvori Reden er bygget, saa det er næsten umuligt at opdage den. Den lader sig aldrig forstyrre. Man kan gaa helt hen til den, løfte den op og igen sætte den ned i Reden. En Gang om Dagen maa den dog forlade sin Rede for at søge Føde, men saa dækker den omhyggeligt Æggene til med Dunene, for at værne dem mod Kulden. Men snart vender den atter tilbage, pudser og tørrer sine Fjer, og tager saa atter Plads i Reden. Paa en lille Ø kan der være Tusinder af Reder, den ene ved Siden af den anden. Vi kunne godt forstaa, at Beboerne værne om dem og beskytte dem; thi de danne en rig Indtægtskilde for dem. Faren er størst, naar Æggene ere udrugede, og Moderen vandrer med sin Ællingeflok ud til Havet. Falke og Høge søge da at røve

de smaa Unger. Men hver af Beboerne kender sine Edderfugle. Hver Morgen tager Øens Ejermand to Kurve, en i Haanden og en paa Ryggen. Med den vandrer han fra Rede til Rede og løfter de rugende Edderfugle op. Dersom Ungerne ere komne ud af Æggene, saa putter han dem i den ene Kurv og samler Dunene i den anden. De gamle Edderfugle følge ham som tamme Ænder. Naar han er færdig med Rederne, gaar han ned til Stranden og hælder alle Ællingerne ud i Vandet. Straks følge Mødrene bag efter, og hele Selskabet svømmer af Sted ud paa Havet, idet hver Eddergaas kalder paa sine Unger. Moderen fører sine Unger til de utallige smaa Skær og Klipper, som ligge rundt om i Havet, og som ere bedækkede med Muslinger. Hun knuser Skallerne for de smaa og giver dem Indholdet. Blive Ungerne trætte, fører hun dem til en af de mange smaa Øer, eller ogsaa klatre de op paa hendes Ryg og søge Hvile der. De vokse hurtigt. Efter et Par Maaneder ere de omtrent ligesaa store som Moderen. Nu kommer ogsaa Hannen til, og flere Flokke slutte sig sammen til en stor Familie om Vinteren. Edderdunene ere de fineste og bedste Dun, man har. De bruges til kostbare Sengetæpper og Dyner. Aar for Aar blive de dyrere og dyrere. Disse Fugle ere derfor en stor Indtægtskilde for Beboerne i hine nordlige Egne. Mangen en Nordmand, der ejer en eller flere af disse Rugepladser her oppe i Nordhavet, kan have lige saa store Indtægter, som en dansk Herremand af sine Jorder og sit Kvæg.

C. Johansen.

Om Mormonismen.

(Dens Historie.)

Ved *A. H.*

Alle »Effata«s Læsere have vist enten læst eller hørt tale om et lille religiøst Trossamfund (en Sekt), som kaldes det mormonske. Da Mormonismen ogsaa har været og endnu undertiden bliver forkyndt i Danmark, maa det have sin Interesse at vide noget om Mormonismens Historie og dens Lære.

Mormonismens Grundlægger er en Amerikaner ved Navn Josef Smith, som fødtes i Aaret 1805. Han var af Naturen meget religiøs, men tillige en mærkelig Drømmer. Han fortæller om sig selv, at da han var 16 Aar gammel, aabenbarede en Engel sig første Gang for ham. Ligeledes beretter han, at han mange Gange senere havde Engleaabenbaringer, hvori han af Englene fik mange forskellige Meddelelser og Befalinger (disse Aabenbaringer ere sikkert enten Indbildninger eller bevidste Usandheder). Blandt andet fortalte han, at en Engel havde bragt ham nogle mærkelige Metalplader, hvorpaa der fandtes en underlig Skrift. Josef Smith fik flere Mænd til at bevidne, at det var Sandhed, at han ejede saadanne himmelske Plader. Man spurgte engang et af disse Vidner: »Har De set disse Plader med Deres naturlige legemlige Øjne, saadan som De f. Eks. ser dette Futteral, jeg holder i min Haand, svar ja eller nej?« Her-

paa svarede Vidnet: »Jeg saa dem ikke saadan, som jeg ser dette Futteral! Men jeg saa dem med Troens Øjne, meget tydeligt, skønt de vare tildækkede med et Klæde«. Man skal altsaa ikke stole altfor meget paa et saadant Vidnesbyrd.

Josef Smith fortalte ogsaa, at en Engel havde aabenbaret ham, at Indianerne nedstammede fra Israelitterne, som vare komne fra Asien til Amerika, og en af Folkets Profeter ved Navn Mormon havde skrevet Guds Bud og Befalinger paa Metalpladerne, og at Englen havde givet ham et Redskab, hvorved han kunde læse og oversætte de mærkelige Skrifttegn. Den Bog, som saaledes fremkom, skulde ikke kaldes Smiths Bog, men Mormons Bog. Denne underfulde Oprindelse til Bogen er naturligvis falsk fra Ende til anden, idet den Mand, der har skrevet den saakaldte Mormons Bog eller en Del deraf — thi Josef Smith har efter eget Behag taget fra eller lagt til — sikkert er Amerikaneren Spaulding, der ligesom mange andre lærde Mænd i Amerika i Slutningen af forrige Aarhundrede var af den Mening, at Indianerne nedstammede fra Israelitterne. Man ved nemlig, at Spaulding skrev et Brev om dette Emne, men døde, før den blev trykt, og det menes da, at Smith paa en eller anden ukendt Maade er kommen i Besiddelse af denne utrykte Bog, som han saa senere forandrede en hel Del og udgav, idet han sagde, at den indeholdt Guds Aabenbaringer og Befalinger til ham om at oprette en ny Pagt og paany grundlægge Guds Rige paa Jorden; thi det var forsvundet lige siden Apostlenes Dage.

Det fortælles, at Johannes den Døber besøgte Smith og hans Ven i Maj Maaned 1829 og indviede dem til Præster. Efter dette Besøg stod de op og gik hen til noget Vand, hvor den ene døbte den anden. Allerede nogle faa Uger senere fik de et nyt himmelsk Besøg. Denne Gang var det Peter, Jakob og Johannes, som kom til dem og talte med dem.

Kort Tid efter blev den første mormonske Menighed stiftet; den bestod i Begyndelsen kun af 6 Medlemmer, men voksede i Løbet af det første Aar til 80, og senere kom der flere og flere til. Der udsendtes Præster og Missionærer for at samle »troende«. Smith og en Del af hans Venner rejste længere mod Vest til det frugtbare Land ved Floden Missouri, hvortil de ankom 1831. Straks efter Ankomsten hertil fik Smith en ny Aabenbaring: at dette Sted var det rette Samlingssted for Guds Folk paa Jorden, »det ny Zion«, og at her skulde bygges et Tempel. Mange Missionærer udsendtes for at prædike Omvendelse for andre Mennesker, og der dannedes flere Mormonmenigheder i Nabostaterne. Flere og flere af »de sidste Dages hellige« — saaledes kalde Mormonerne sig selv — droge til Egnen ved Missouri for at bo sammen med »Profeten« Josef Smith. Men herover bleve Landets ældre Indbyggere vrede; thi de betragtede Mormonerne som Fjender; det kom derfor snart til blodige Kampe. Efter megen Blodudgydelse bleve Mormonerne tilsidst jagne bort. De bosatte sig længere mod Vest i Staten Illinois. Det varede imidlertid ikke længe, før de derværende Indbyggere ogsaa bleve vrede paa dem, og snart stod der atter blodige Kampe mellem Mormoner og Ikke-Mormoner. Statens Øvrighed lagde sig imellem og maatte bruge Militærmagt for at standse Urolighederne. For at dæmpe Misfornøjelsen forlangte Øvrigheden at faa Smith og hans Broder og Mormonernes Vaaben udleverede. Dette skete ogsaa, men den rasende Folkemængde var ikke tilfreds dermed, den trængte ind i Fængslet og dræbte Smith og hans Broder.

Disse Begivenheder fandt Sted 1844, og nu fik Mormonerne en ny Anfører eller »Ypperstepræst«, som hed Brigham Young. Mormonerne maatte atter rejse, og som sædvanlig droge de mod Vest. Denne Gang blev det en lang og besværlig Rejse, som de gjorde over umaadelige Prærie- og Ørkenstrækninger, over høje Bjærge og store Floder. Tilsidst bosatte de sig i Saltsødalen, som ligger i Landskabet Utah i Andesbjærgene. Paa denne Tid — 1847 — boede der slet ingen Evropæere i disse fjerne Egne. Hist og her fandtes en Flok Indianere, som undertiden overfaldt Mormonerne, som dog snart søgte at gøre sig gode Venner med dem.

Her i den frugtbare Saltsødal begyndte de flittige Mormoner at dyrke Jorden, bygge Byer osv. Der blev udsendt nye Missionærer til alle Verdenshjørner for at samle Tilhængere. Baade i Amerikas forskellige Egne og i Evropas Lande var der mange Mennesker, der troede paa disse Udsendinges Vidnesbyrd, og de nyomvendte droge til Saltsødalen, som nu kaldtes »det ny Zion«, og bleve indlemmede blandt »de sidste Dages hellige«.

Dersom man nu kommer til Saltsødalen, vil man finde et af de skønneste Steder paa Jorden: Et herligt Klima, udmærket Luft, rig og frugtbar Plantevækst, veldyrkede Haver og Marker, Bjærge, som ere fulde af Metaller: Sølv, Bly og Jærn; der er bygget mange Fabrikker, anlagt Jærnbaner, oprettet Badesteder, hvor Tusinder af fremmede strømme til, overalt er der Liv og Virksomhed. Der findes ialt ca. 200 større og mindre Byer, hvoraf Saltsøstaden er den største og Statens Hovedstad; i Dalen bor ca. 150,000 Mennesker, $^2/_3$ ere Mormoner.

Bortset fra de religiøse Vildfarelser ere Mormonerne Folk, som vi maa agte; thi ved deres Sammenhold, deres Arbejdsomhed, deres Dygtighed, vække de de fremmedes Opmærksomhed og indtage en ærefuld Plads selv i det dygtige Amerika.

(Fortsættes.)

En forældreløs døvstum Dreng.

(Efter »Journal for døve«.)

Det var i Juleugen 18.., i en af de koldeste Vintre, vi have oplevet, at en stakkels Dreng, Tim Scott, sad foran en næsten udbrændt Ild, hvortil han havde samlet Ved ude i Skoven. Han sad foroverbøjet med Ansigtet i Hænderne, og tunge Taarer strømmede ned ad hans Kinder. Han saa fattig og elendig ud; han havde sin afdøde Faders Trøje paa, og den var stoppet og lappet med al Slags Tøj, hans Bukser vare lappede, Sko og Strømper havde han ikke.

Han havde netop gaaet en lang Vej i Søle og Sneslud; hans Fødder vare forfrosne og blodige; men han lagde ikke Mærke til, at de smertede; thi hans Hjerte var tungt og nedbøjet af Sorg, og denne Sorg optog ham helt.

Hans Moder var bleven syg om Aftenen, og Tim havde da løbet efter Doktoren, som boede i en lille By, en halv Mils Vej derfra.

Nu var Doktoren kommen, og Tim sad i Køkkenet og ventede, medens denne var inde hos hans Moder. Han vidste, at hans Moder var alvorlig syg, og han var spændt paa at faa at vide, om hun kunde leve. Men stakkels Dreng, han vidste ikke, hvordan han skulde faa at vide noget derom, for han var døvstum og havde aldrig gaaet i Skole. Tale kunde han ikke, skrive heller ikke, og de faa Tegn, som han kunde, forstod jo Doktoren ikke. Den eneste, han kunde tale med, var sin Moder, thi I ved jo, at en god Moder forstaar sit Barns Tanker. Doktoren kom nu ud i Køkkenet og lagde sin Haand paa Tims Hoved. Tim sprang op og stirrede ind i Doktorens Ansigt for at se, hvad Doktoren mente om Moderens Sygdom, men straks efter faldt han bagover ned paa Stolen igen og begyndte at hulke. Han kunde ikke høre eller gøre Spørgsmaal; men han kunde se paa Udtrykket i Doktorens Ansigt, at Moderen var død.

Doktoren var en snild Mand, og han gjorde alt, hvad han kunde, for at trøste Drengen, som han havde kendt, fra han var lille; men det var jo umuligt at gøre sig forstaaet af Tim, og han kunde derfor ikke faa fortalt ham, at han havde bestemt sig til for Fremtiden at betale for hans Livs Ophold. Doktoren gik ind i Værelset ved Siden af, hvor han traf en Arbejders Kone. Han bad hende om at sørge for Begravelsen og at tage sig af Tim i Fremtiden; Doktoren skulde betale for det altsammen, og han sagde, at Konen bare kunde komme til ham, naar Tim trængte til noget. Konen, som var en gammel Veninde af den døde, vilde gerne gøre det.

Efter at Doktoren var gaaet, blev Tim siddende paa samme Sted omtrent ti Minutter, saa rejste han sig og slæbte

sig ind til sin Moders Lig; men da han saa hendes blege, stivnede Ansigt, faldt han om paa Gulvet. Han blev liggende i Halvsøvne og ønskede, at han selv maatte dø og saaledes faa Lov til at være hos sin Moder igen.

Saaledes laa han, indtil han blev vækket ved at nogen aabnede Døren. Dette kunde han jo ikke høre, men han følte det ved, at Gulvet rystede. Han havde altid været bange for fremmede og sprang derfor nu forskrækket op og styrtede ud paa Gaden. Længe gik han ude paa Landevejen uden at tænke paa noget andet end sin Sorg; men tilsidst var han saa træt og mat, at han ikke kunde gaa længere. Han bankede da paa Dør efter Dør for at faa Lov til at komme ind; men naar Folk lukkede op, kunde de jo ikke forstaa, hvad han vilde. Han blev da gaaende længere og længere, indtil han kom til en Lade; der gik han ind og faldt i Søvn.

Vi har før sagt, at Tim var døv, at han intet kunde høre; men den Nat saa han en Engel komme, og han hørte, at Engelen hviskede til ham: Kommer hid, I som arbejde og ere besværede, jeg vil give eder Hvile; og Tim aabnede sine Øjne og smilede, thi han syntes at Engelen var hans Moder; han hørte den sagte Hvisken, skønt han aldrig før havde hørt noget. Saa drømte han, at han kunde tale og høre, og en af de første Ting, han hørte, var Tonerne af Englenes Sang: Velkommen hjem. Og Gud tog ham i sine Arme.

Den næste Dag, da Bonden, som ejede Laden, kom derind, saa han Drengen og raabte til ham: Er du syg? Han lagde sin Haand paa hans Hoved; han følte, at det var koldt og forstod, at Drengen var død. Doktoren kom og kunde blot sige, at Drengen havde været død i flere Timer. Der kom Folk for at se Drengen, men ingen kendte ham.

Saa blev Tim begravet; men hans Sjæl var forlængst der, hvor der ingen Sorg er mere og ingen Klage: Gud havde aftørret Taarerne af hans Øjne.

Luthers Klosterliv.

Luther mente, at han ved sit Munkevæsen gjorde Gud en stor Tjeneste, og kunde fortjene sig Sjælens Salighed. Derfor underkastede han sig strengt og samvittighedsfuldt alle Arbejder og Bodsøvelser. Den lærde Magister maatte være Portner, trække Uhret op, feje Kirken og udføre de simpleste Arbejder. Naar han var færdig dermed, saa hed det: »Nu af Sted i Byen med Sækken!« Og med en stor Brødpose paa Nakken vandrede han tiggende gennem Gaderne fra Hus til Hus. Senere fik han det noget lettere, da Universitetet bad for ham hos Klosterforstanderen, og han fik nu ogsaa en latinsk Bibel. Men naar han sad i sin Celle og læste og grundede i den, kom Munkene og skændte: »Man gør ikke Klosteret nogen Gavn ved at studere, men kun ved at tigge; hellere Posen paa Nakken og Byen rundt«. De vare misundelige paa ham for hans Lærdom, og de vilde ydmyge den ansete Magister. Endogsaa hans Lærer sagde en Gang til ham: »Det er ingen Nytte til at læse i Bibelen, den anretter bare Oprør.« Alt dette bar han med Taalmodighed, da han fremfor alt stræbte efter Hellighed ved at hengive sig til Klosterlivets hele Strenghed. Han vaagede, fastede, bad og pinte sig selv, ikke blot saa meget, som Klosterreglerne foreskrev, men endnu langt mere. Senere siger han selv: »Jeg har været en from Munk og holdt min Orden saa strengt, at jeg tør sige, at dersom en Munk nogensinde er kommen i Himlen ved sit Munkevæsen, saa vilde jeg ogsaa være kommen der. Det vil alle mine Klosterkammerater, som have kendt mig, kunne bevidne; thi jeg havde, hvis det havde varet længere, pint mig til Døde med Beden, Fasten, Vaagen, Frysen, Læsning og andet Arbejde.« Desuagtet fandt hans Sjæl ingen Fred; thi han følte, at han var en Synder, og at han ikke kunde opfylde Guds Lov. Enhver lille Overtrædelse af Klosterets Regler gjorde ham angst og bange og pinte hans Samvittighed. Han blev stille, indesluttet, sky og bange for andre Mennesker, angst for Guds Vrede og Straf. I denne Nød fik han Hjælp og Trøst af Augustinermunkenes Overhoved, Doktor Johan Staupits, der kom til Klosteret for at efterse det. Luther klagede sin Nød for ham og sagde: »Det er forgæves, at jeg gør Løfter til Gud, Synden overvælder mig.« Men Staupits trøstede ham og svarede: »Ogsaa jeg har 1000 Gange lovet Herren vor Gud at ville leve fromt, men jeg ved ogsaa, at jeg ikke har holdt mine Løfter og ikke kan det. Vil Gud ikke for Kristi Skyld give mig en salig Død, saa kan jeg, trods alle mine Løfter og gode Gerninger, ikke bestaa for ham.« Ligeledes forklarede Staupits ham, at man ikke af lutter Samvittighedsfuldhed skal gøre sig Skrupler over alt muligt eller tro, at alle Fejltagelser og Fejlgreb straks blive til Synd. »Du plager dig med alle Slags Tanker og Spekulationer,« sagde han til Luther, »i Stedet for at se hen til Kristus, som har lidt og er død for vore Synder.« Ogsaa Luthers Skriftefader sagde til ham: »Du er en Nar, som plager dig med mange Smaating; det er ikke Gud, som er vred paa dig, men det er dig, som gaar i Rette med ham.«

Da Luther havde været 2 Aar i Klostret, blev han viet til Præst og begyndte at prædike. Hans Tale samlede snart en stor Menighed om ham, men selv vedblev han at være angst og bedrøvet. Da kom der en gammel Munk til ham og trøstede ham med de Ord: »Du skal tro paa Syndernes Forladelse. Det er ikke nok at tro, at Herren har forladt David, Petrus og Røveren paa Korset deres Synder, men du skal tro, at netop dine Synder ere dig forladte, thi det er Apostelens Mening, at et Menneske bliver retfærdiggjort af Naade ved Troen.« Disse Ord vare Luther til stor Trøst og gav ham et helt andet Syn paa sine egne Gerninger og paa Guds Naade. Aaret efter, at Luther var bleven Præst, blev han Professor ved Universitetet i Wittenberg og begyndte at holde Forelæsninger for Studenterne. Da han havde været her et Par Aar, blev han sendt til Rom, og han var glad ved denne Rejse; thi han mente, at naar han kom til »det hellige Rom«, som man kaldte det, skulde han rigtig faa Fred og Ro i sin Samvittighed. Men jo nærmere han kom til Staden, desto mere Synd og Ugudelighed saa han, og da han opholdt sig i Rom, blev han med Forfærdelse Vidne til al den Ugudelighed og Vantro, der herskede blandt Gejstligheden der. Han hørte saaledes flere Præster, der spottede over Indvielsen af Brødet og Vinen, og de roste sig af, at de havde indviet Sakramentet ved Altret med de Ord: »Brød er du, og Brød bliver du, Vin er du, og Vin bliver du.« Senere sagde Luther, at han vilde ikke have undværet den Rejse for mange Penge, thi ellers vilde han have frygtet for at gøre Paven Uret. — Efter sin Hjemkomst blev han »Doktor i den hellige Skrift,« og han begyndte at holde Forelæsninger over Pauli Brev til Romerne. Særlig lagde han Mærke til Pauli Ord: »Den Retfærdige ved Troen skal leve,« og han følte sig i sit Forhold til Gud som et helt nyt Menneske. Imidlertid var det dog langt fra, at han endnu tænkte paa at omstyrte de kirkelige Indstiftelser, som han ansaa for Kristi, Apostlenes og den Helligaands Ordninger, og han var fuldt overbevist om, at den romerske Pave var Kirkens hellige Overhoved og Kristi Statholder paa Jorden. Paa denne Tid hed Paven i Rom Leo den Tiende, og han var en Mand, som havde Brug for store Pengesummer, thi han var en gavmild Mand, der havde stor Lyst til at more sig og til at bygge kostbare Bygninger. Han lod bygge den store, smukke St. Peters Kirke i Rom, og da han manglede Penge, udsendte han Munke, som skulde sælge Aflad eller Syndsforladelse rundt om i Evropa. En af disse Munke, ved Navn Johan Tetzel, kom ogsaa i Nærheden af Wittenberg og solgte Aflad baade for de Synder, man havde begaaet, og for dem, man vilde begaa. Endogsaa for de afdøde kunde man købe Syndsforladelse. »Naar Pengene klinge i Kisten, springe Sjælene ud af Skærsilden,« sagde han. Luther blev i højeste Grad vred paa denne frække Munk, og uden at spørge nogen Mennesker til Raads, forfattede han 95 Sætninger mod Afladshandelens Misbrug, som han den 31. Oktober 1517 opslog paa Døren til Slotskirken i Wit-

tenberg. I faa Uger spredtes disse Sætninger ud over Tyskland og de tilgrænsende Lande. Alle Vegne talte man om dem, og alle Vegne satte de Sindene i den største Bevægelse. Luther troede selv, at den gejstlige Øvrighed var enig med ham, men han blev snart oplyst om sin Fejltagelse, og det varede ikke længe, før han kom i heftig Strid med den katolske Gejstlighed. Luther blev stævnet til at møde for Paven i Rom, men det havde han ingen Lyst til, da han vidste, hvad han kunde vente sig; derimod havde han ikke noget imod at forsvare sin Sag for en almindelig Kirkeforsamling. Paven blev vred, og i Aaret 1520 kom den pavelige Banbulle (= en Skrivelse fra Paven), der dømte Luther som en forhærdet Kætter, der skulde fængsles og føres til Rom; hans Skrifter skulde brændes, og kirkeligt Ban skulde hvile over alle de Stæder, som husede ham eller hans Tilhængere. Luthers Skrifter bleve ogsaa brændte ved flere Universiteter, og da han hørte dette, besluttede han at gøre en Ting, som endnu ingen anden havde vovet. Den 10de December gik han i Festtog med de wittenbergske Studenter, Magistre og Doktorer uden for Stadens Port, hvor et Baal var antændt. Her kastede han en Munkekutte, Pavens Lovbog og hans Banskrivelse i Ilden med de Ord: »Fordi du har krænket Herrens Hellige, krænke og fortære dig den evige Ild.« Nu kunde der ikke være Tale om nogen Udsoning med Paven eller med den Kirke, som havde udstødt og forkætret Luther.

I Aaret 1521 blev der holdt en stor Rigsdag i Worms, og Luther blev indstævnet til at møde og forsvare sine Lærdomme. Store Skarer af Fyrster, Adelsmænd, Gejstlige, Lærde og Borgere mødte der. Mange raadede Luther fra at møde, men han svarede: »Om der saa er ligesaa mange Djævle i Worms, som der er Tagsten paa Husene, og om de saa tændte en Ild mellem Wittenberg og Worms, hvis Luer naaede op til Himlen, vilde jeg alligevel derhen, bekende Kristus og lade ham raade.« Da Luther kom til Worms, forlangte man af ham, at han skulde tilbagekalde alt, hvad han havde skrevet mod Kirken og Paven. Men han svarede: »Hverken kan eller vil jeg tilbagekalde, med mindre jeg gendrives og overbevises af klare, indlysende Grunde eller af den hellige Skrifts Vidnesbyrd — thi Paven og Kirkeforsamlinger tror jeg ikke paa, da de ofte have taget fejl. Det er ikke sikkert eller raadeligt at handle imod sin Samvittighed. Her staar jeg; jeg kan ikke andet. Gud hjælpe mig. Amen!«

Saa blev Luther erklæret for en fredløs Mand, men han fik dog Lov at rejse fra Worms tilbage til Wittenberg. Paa Vejen blev han bortført af nogle Venner, der hemmelig førte ham til Slottet Wartburg, hvor han opholdt sig i 10 Maaneder og levede forklædt som en Adelsmand. Her oversatte han det nye Testamente og Davids Salmer paa Modersmaalet (Tysk). Disse Skrifter bleve trykte og fandt en overmaade stor Afsætning i hele Tyskland, da alle gerne vilde læse dem og selv dømme mellem Luther og Paven. En hel ny Opfattelse af Kristendommen begyndte nu at gøre sig gældende, og en mægtig religiøs Bevægelse bredte sig ud over Tyskland og alle de kristne Lande. Det var Reformationen eller Kirkefornyelsen, som holdt sit Indtog og mange Steder afløste den gamle katolske Lære. (Fortsættes.)

Fredericiaslagets 45 Aarsdag.

Den 6te Juli var som sædvanlig en Festdag i Fredericia, og det smukke Vejr i Aar forskønnede Dagen, saa at alt rigtig kunde tage sig smukt og festligt ud. — Allerede Aftenen før var Krigergraven og Monumenterne pyntede med en Mængde smukke Kranse, ogsaa fra Døvstumme-Instituttet. Det var jo ogsaa i Aar 45de Gang, at denne Hædersdag oprandt, paa hvilken saa mange danske Mænd, Officerer og menige Soldater, faldt med Ære for deres Fædreland og vandt en smuk Sejr over vore Fjender.

Som sædvanlig samledes mange Mennesker fra Land og By og befordredes hertil baade til Lands og til Søs.

Et Dampskib bragte om Formiddagen omtrent 150 Sønderjyder fra Haderslev, og et andet Dampskib bragte en Forening fra Bogense, omtrent 100 Mand. Processionen gik Kl. $11^1/_2$ ud fra Raadhuset, forbi Ryes Monument til Krigergraven, hvor en smuk Sang blev afsunget. Derefter besteg Hr. Pastor Valeur Talerstolen paa Krigergraven og talte over Joh. Evang. 6. Kap. 12. V. fra Bespisningen i Ørkenen: »Sanker de overblevne Stykker, at intet forkommes.«

Han forklarede, at ligesom man ikke maatte ødelægge og spilde de jordiske Gaver, som Gud gav os til at mætte os paa, saaledes maatte vi heller ikke bortkaste eller foragte de aandelige Gaver, som Gud gav os i smukke Minder om saa meget godt og ædelt; men vi skulde gemme dem i vore Hjerter med Taknemmelighed og glæde os derover.

Naar vi have mistet en af vore kære, saa tænke vi ofte paa ham, og gøre os Umage for at huske alt, hvad han har sagt og gjort. Mindet om ham bliver derved til Velsignelse for os.

Det er ogsaa derfor, vi Aar for Aar samles om Kæmpegraven den 6te Juli. Vi mindes vore Soldaters Mod og Pligtopfyldelse. Vi huske, at de ofrede Livet for Konge og Fædreland og takke dem i vort Hjerte.

Pastor Valeur mindede om flere Enkeltheder fra den første 6te Julidag og navnlig, hvor alvorligt og andægtigt Soldaterne havde søgt Gud, hans Hjælp og Samfund i den hellige Nadver, før Slaget begyndte.

Disse Ting skulle vi baade huske og lære at efterligne i vort Liv og al vor Gerning, saa kunne vi ogsaa tro og haabe, at Gud fremdeles vil bevare os og vort lille Land. Han sluttede med at mindes dem, som havde mistet en Søn, Broder eller Fader eller maaske deres Lemmer og Helbred i Kampen, og bad tilsidst: »Gud velsigne Konge, Fædreland og alle vore dyrebare Minder.«

Saa drog Toget atter bort med vajende Faner og fuld Musik op ad Danmarksgade til Landsoldaten. Her talte Krigsassessor Pagh og udbragte i varme Ord et Leve for Landsoldaten, som har erhvervet os saa dyrebare Minder. Derfra drog man til Bülows Monument ved Michaeli Kirke, hvor Oberstløjtnant Carstens talte begejstret for ham, der anførte den danske Hær, da den i denne By vandt en af sine smukkeste Sejre.

Borgmester Scharling talte derefter for Kongen, og det blev bekendtgjort, at der om Eftermiddagen var Fest i Fuglsang Skov.

Omtrent Kl. 5 var en stor Kreds af Tilhørere samlet paa Skraaningerne af den velbekendte Dal, hvor Talerstolen har sin Plads under Bøgens skyggefulde Tag.

Her holdtes atter den ene smukke Tale efter den anden: for Kongen af Oberst Colding, for Fædrelandet af Overintendant Petersen fra København, for 6te Juliminderne af Kaptajn Thalbitzer fra København, for Sønderjyderne af Borgermester Scharling o. s. v.

Der fortsattes med Taler og Sange paa Festpladsen og senere ved en meget vellykket Fællesspisning i Pavillonen. Til den var der indbudt alle de, som endnu vare i Live her i Byen og havde kæmpet med i Slaget d. 6te Juli 1849. Den smukke Fest sluttede med et Fyrværkeri, som afbrændtes Kl. 11.

M. B.

Afslutningen

af Aarsprøven paa det kgl. Døvstumme-Institut i Fredericia.

Lørdag den 14de Juli Kl. 5 samledes Instituttets Forstander og Lærerpersonale med Konfirmanderne i Kirkesalen for at tage Afsked med dem. Baade en Del Plejeforældre og andre fra Byen havde ligeledes givet Møde. Efter at Salmen »Vi tro, vi alle tro paa Gud« var afsunget, besteg Forstanderen Talerstolen og udtalte sig omtrent saaledes:

Vi befinde os her paa et Døvstummeinstitut, og det har derfor sin Interesse et Øjeblik at dvæle ved den Indflydelse, Døvheden faar, ikke alene paa Sprogtilegnelsen hos den døvstumme, men ogsaa paa Udviklingen af hele hans Aandsliv. Først maa vi fremhæve den store Forskel, der er paa det hørende Barn og paa det Barn, der enten er døvfødt eller i en tidlig Alder taber Hørelsen. Allerede en Maaned eller to efter Fødselen begynder det hørende Barn at skønne. Det lægger Mærke til enhver lille Lyd. Forældre og Søskende tale til det, og de opdage meget snart, at der begynder at komme en lille Grad af Forstaaelse til Veje. Lidt efter lidt vænnes Barnets Øre til at opfatte og adskille alle Sprogets forskellige Lyde, og førend det selv begynder at efterligne dem, kan det allerede godt forstaa, hvad man siger til det. Det er en Glædesdag for Forældrene, naar Barnet selv begynder at fremstamme de første Ord og Stavelser, og nu gaar Sprogudviklingen for sig Dag for Dag med en større og større Hurtighed. Det hele gaar saa let og ubemærket, som om det havde ligget i Luften. Anderledes stiller det sig for det døvstumme Barn. Al Lyd er fremmed for det. Ved enkelte naturlige Tegn søger det at gøre sig forstaaelig for sine nærmeste. Den egentlige sproglige Udvikling kan først begynde, naar Barnet anbringes paa et Døvstummeinstitut. Det bliver her Skolens Opgave at bibringe sine Elever det første Sprog paa samme Maade og ad de samme Veje, som Naturen benytter over for normale Børn. Som Forældrene hilse deres lille Barns første Forsøg paa at tale med Haab og Glæde, saaledes er det ogsaa en Opmuntring for Døvstummelæreren, naar han ser, at hans smaa Elever begynde at forstaa, hvad Sproget egentlig er. Men ikke maa man tro, at det gaar ligesaa let for det døvstumme Barn, som for det hørende. Ord for Ord, Sætning for Sætning maa læres det, og først efter mange Aars Arbejde begynder Barnet nogenlunde at blive fortrolig med Sprogets forskellige Former og Udtryk. Der har været en Tid, hvor der ikke fandtes Skoler for døvstumme; de vare alene henviste til, hvad de kunde lære igennem Synet. At deres hele Udvikling under saadanne Forhold maatte blive i alle Maader mangelfuld er selvfølgelig. Vi maa derfor ikke glemme at takke Stat og Regering for alt, hvad der nu gøres for dem.

Manglen af Hørelsen og som en Følge deraf en mangelfuld Forstaaelse og Opfattelse af alt, hvad der foregaar omkring den døvstumme, fremkalder ofte hos ham mindre gode Egenskaber og Karaktertræk. Det er derfor ganske nødvendigt, at Forældre og alle, som have med hans Opdragelse at gøre, have Opmæksomheden henvendt derpaa. Ofte er det saa, at Forældrenes Kærlighed til det døvstumme Barn gaar over til Svaghed, saa at det i et og alt faar sin Vilje. Det døvstumme Barn maa ligesaa fuldt som det hørende lære at bøje sig for Faders og Moders Vilje. Lærer det døvstumme Barn ikke allerede fra lille af at adlyde, saa vokser der ofte en Egensindighed og Egenkærlighed frem, som Skolen har Besvær med atter at faa udryddet. Man maa dog over disse Børn aldrig fælde en streng Dom og altid erindre, at de ingenlunde kunne maales med det samme Maal som andre Børn. Ofte siges der, at de døvstumme ere hidsige og heftige i deres Væsen; men husker man paa, at Grunden til disse mindre gode Egenskaber maa søges i Mangel paa Evne til selv at forstaa andres Ord og Handlinger og i Mangel paa Evne til selv at gøre sig forstaaelig for andre, saa lærer man ogsaa at bære over med den døvstumme samtidig med, at man søger at fjerne disse Mangler. Ved Siden af disse mindre gode Egenskaber, maa den døvstummes gode og kærlige Hjerte fremhæves. Endnu mange Aar efter at de have forladt Skolen, hænge de med hele deres Hjerte ved den Lærer eller Lærerinde, der i deres Barndom værnede om dem med Kærlighed. Det skal ogsaa nok vise sig, at de døvstumme, som ere udgaaede fra denne Anstalt, ofte ville mindes de Plejeforældre, som her toge sig af dem og hjalp dem.

De døvstumme ere Børn og blive Børn hele deres Liv, derfor er ogsaa Overgangen fra Skolen til Livet saa vanskelig for dem. Paa Skolen leve de alle under de samme Forhold. Der er ingen Forskel; først naar de komme ud, erfare de, at Livets Kaar ere saare forskellige. Den ene gaar ind til Velstand, den anden til Fattigdom. En maa kæmpe med Modgang, en anden kender kun til Medgang. Men det er vort faste Haab, at som Skolen har lært dem at se op til ham, der styrer alt for os til det bedste, saaledes ville de ogsaa vedblive at holde fast ved ham. Den Gud, der er alles kærlige Fader, vil ogsaa holde sin beskyttende og beskærmende Haand over disse vore Brødre og Søstre og føre dem igennem Livet med alle dets Fristelser og Farer.

For alle os, som arbejde her paa denne Anstalt, er denne Dag en Regnskabsdag. Den er som en Milepæl, hvor vi tvinges til at standse og se tilbage paa vort Arbejde i det svundne Aar. Men vi tør Gud ske Lov ogsaa udtale, at Guds Velsignelse ogsaa i dette som i de foregaaende Aar har hvilet over dette Hus. Som vi hvert Aar begynde med at bede Gud Fader i Himlen om at give os Kraft og Velsignelse til vor Gerning, saaledes ville vi ogsaa slutte med en inderlig Tak til ham for al hans Naade i det forløbne Aar.

Forstanderen vente sig derpaa særlig til dette Aars Konfirmander og talte omtrent saaledes til dem:

I Dag er det sidste Gang, I søge her op til Skole. For 8 Aar siden kom I hertil. I vare den Gang smaa, nu ere

I voksne, store og stærke. Da I kom hertil, vare I uvidende, nu ere I underviste og oplærte, I forstaa og ved nu mere end før. I skulle da først i Dag i Eders Hjerte takke Gud, fordi han har styret det saaledes for Eder, at I kunde komme i Skole og blive underviste og oplærte. I ved, at den Gud, der har skabt Eder, ogsaa vil opholde og forsørge Eder, saa holder fast ved ham og stræber efter at blive gode Mennesker og hans kære Børn. I kende Frelseren, Jesus Kristus. Han elsker ogsaa Eder. Fra sin Himmel steg han ned til Jorden for ogsaa at frelse Eder; holder da fast ved Troen paa ham, at I en Gang maa kunne gaa ind til det evige Liv i hans Himmel. I kende den Helligaand, som ogsaa vil komme til Eder. Saa lukker Eders Hjerte op, at Helligaanden maa tage Bolig hos Eder og gøre Eder mere og mere til gode, troende Mennesker. — Om nogle Dage rejse I bort herfra for at drage ud i Verden. Men derude findes mange Fristelser. Hver Dag kommer Fristeren til Eder. Den ene vil han friste til Løgn og Usandhed, en anden til Tyveri og Bedrageri. Men dersom I falde i Fristelsen, saa kommer Straffen; thi I ere ikke længer uvidende som smaa Børn, men I ved Forskel paa ondt og godt. En Gang kommer Døden og derefter Opstandelsen med Dommens og Regnskabets Dag. Holder da fast ved Eders Tro, at I maa kunne bestaa for Gud paa Dommens Dag.

I gaa nu bort, og vi ere bedrøvede, fordi vi skulle sige Eder Farvel. Men vi ville bede Gud om at holde sin Haand over Eder. Vi ville bede Gud om at give Eder Sundhed og Kræfter og især om at bevare Eder i Troen, saa I alle en Gang ved hans Naade maa indgaa til den evige Salighed.

Efter at Forstanderen derpaa havde lyst Velsignelse over dem, sluttede denne smukke Højtidelighed med Afsyngelse af Salmen Nr. 367.

C. Johansen.

Fra Randers!

Ved Landmandsforsamlingen i Randers i Juni Maaned var der, som »Effata«s Læsere vide, blandt mange forskellige Udstillinger ogsaa en Husflids- eller Haandgerningsudstilling. Der var udstillet mange smukke og nyttige Ting fra Mennesker fra alle Egne i Danmark; gennemgaaende langt bedre udførte end ved tidligere Udstillinger.

Døvstummeinstituttet i Fredericia havde ogsaa sendt Drengenes Haandgerningsarbejder fra Skoleaaret 1893 og 94 derop og havde den Glæde at blive belønnet med den højeste Udmærkelse (Sølvmedaille) samt Dommernes Anerkendelse af det smukke Standpunkt, hvorpaa Elevernes Arbejder staa.

Der blev udtalt deroppe, at Institutets Hensigt med at udstille sine Arbejder rundt ved Landets Udstillinger var at skaffe Haandværksmestre, Landmænd o. l. Blik for, at de døvstumme i ingen Henseender staa tilbage for talende, men snarere over disse i Evnen til at kune bruge Hænderne, naar de ved Konfirmationstiden søge ud i Livet.

L.

Meddelelser fra Døvstummeinstitutterne.

Aarseksamen afholdes ved Døvstummeskolen i Nyborg i Dagene fra den 14de—17de Juli inkl. Konfirmationen finder Sted i Nyborg Kirke Torsdag den 19de og Altergang om Fredagen.

Ialt vil der i dette Aar blive konfirmeret 18 Børn fra Døvstummeskolen i Nyborg, nemlig 11 fra syvende Klasse, 5 fra 6te Klasse A og 2 fra 6te Klasse B.

Konfirmanderne ere: Anton Petersen, Niels Frederiksen, Jens Smed Jensen, Søren Nielsen Friis, Jens Petersen, Hans Nikolajsen, Rudolf Jørgensen, Kristen Anton Simonsen, Carl Johan Petersen, Kristen Petersen, Marie Madsen, Ane Dorthea Harboe, Ellen Eriksen, Maren Madsen, Sine Kristensen, Ane Marie Frandsen, Marie Nielsen (Vest) og Anna Høyer.

Konfirmationen bliver ligesom foregaaende Aar fejret med en Festlighed paa Skolen, hvortil Konfirmandernes Forældre og Plejeforældre blive indbudte.

Det kgl. Døvstumme-Institut i Fredericia har i disse Dage udsendt sin første Beretning, omfattende særlig de to sidst forløbne Skoleaar 1891—93. Den indledes med omstaaende korte historiske Oversigt over Instituttets Grundlæggelse og videre Udvikling og indeholder desuden en grundig Redegørelse for alle Instituttets Forhold og de Principper, hvorefter der arbejdes.

Foruden Fortegnelsen over alle Elever i ovennævnte Tidsrum (ordnede efter Klasseinddeling) og deres Familieforhold, findes Fortegnelse over det ved Anstalten ansatte Lærerpersonale og de øvrige Funktionærer, Timernes og Fagenes Fordeling, tabellariske Oversigter samt nærmere Fremstilling og Motivering af den Maade, hvorpaa der undervises i de forskellige Fag.

Derefter følger Omtale af andre Slags Arbejder bidragende til Børnenes Udvikling i praktisk Henseende, Beklædningen, Lærermøders Afholdelse, Aarsprøver, Konfirmation, den ugentlige Gudstjeneste, Festiviteter, den daglige Orden samt Meddelelser om Hospitanter, modtagen Anerkendelse i Form af tilkendte Medailler, Diplomer, og anden officiel Udtalelse, Forstanderens specielle Virksomhed, Sundhedstilstanden og en Oversigt over Bespisningen og hele Instituttets Regnskab.

Sundhedstilstanden har i det hele taget været upaaklagelig i nævnte Tidsrum, skønt flere lettere Affektioner have været under Lægebehandling, thi kun faa alvorlige Sygdomstilfælde have fundet Sted, og disse skyldes for Størstedelen grasserende Epidemier, f. Eks. Skarlagensfeber, der ca. 6 Uger foraarsagede Skolens Lukning. Der forefaldt 1 Dødsfald.

Regnskabet udviser, at hver Elevs daglige Undervisning og Underhold paa Instituttet beløb sig i 91—92 til 62 Øre og i 92—93 til 53 Øre.

Fra Instituttet i Fredericia konfirmeres i Aar følgende Elever: Ludvig Laurits Berg, Alfred Henrik Pedersen, Jens Christian Thorvald Andersen, Peder Sundgaard Pedersen, Anders Hansen Dichmann, Jakob Kristian Petersen, Svend Peter Larsen, Alfred Emil Rasmussen, Peder Nielsen, Steffen Steffensen, Peter Petersen; Karoline Emilie Andersen, Mathilde Marie Jensen, Mettea Marie Nielsen, Ane Kathrine Inger Marie Sørine Therkildsen, Kristine Theodora Lafferenz, Emilie Vilhelmine Kristine Otzen, Anna Kamilla Kristine Sørensen, Dorthea Hansen.

Da flere af Foreningens Medlemmer have meddelt, at de ikke have modtaget alle hidtil udkomne Numre af „Effata", bede vi dem henvende sig med deres Klage til Postvæsenet. Ved at tilskrive os ville de faa de manglende Numre tilsendte.

For Juli og August udgaar „Effata" i et Dobbeltnummer, der udkommer i Slutningen af Juli Maaned

„EFFATA"

udgaar 1 Gang hver Maaned sædvanlig i 4-sidet og 2-spaltet Format. Enhver konfirmeret døvstum erholder Bladet frit tilsendt for 1 Kr. om Aaret. For Foreningens hørende Medlemmer er Betalingen 2 Kr. om Aaret. Pengene kunne indsendes til Institutterne i Fredericia og Nyborg samt til Dr. med. Salomonsen Nørregade 31, København K.), der er Foreningens Kasserer.

Redaktionsudvalget bestaar af:
Frk. Bøtcher og Inspektør Johansen, Fredericia
Frk. Møller og Lærer A. Hansen, Nyborg.

Vilh. S. Hansens Bogtrykkeri, Fredericia.

Udgivet af „Foreningen til Gavn for Døvstumme, oplærte efter Talemetoden".

Nr. 12. | **September 1894.** | **1. Aarg.**

16de Søndag efter Trinitatis.

Joh. 11, 19—45.

Vi have i Dag Evangeliet om, hvorledes Jesus opvakte Lazarus fra de døde. Vi se deraf, hvilken trofast Ven Jesus er. Det er saa svært at finde rigtig gode Venner her paa Jorden. Lykkelige ere vi Menneske, dersom vi finde én eneste trofast Ven, som forstaar os, til hvem vi kunne betro os, fordi vi véd, at han holder af os, han vil hjælpe os, naar han kan. Men en god Ven kan kun hjælpe os lidt, Jesus er den bedste Ven, som kan hjælpe os meget. Jesus kan hjælpe os mod Synden, mod Døden og mod al Djævelens Magt.

Skønt Jesus er en trofast Ven som ingen anden og gerne vil have alle Mennesker til sine Venner, havde han dog ikke her paa Jorden mange Venner, fordi Menneskene ikke vilde lade sig frelse af ham, og fordi Jødernes Lærere, Farisæerne, ikke kunde lide, at han sagde til dem, at de vare Syndere. Der staar i Skriften, at de lurede paa Jesus og søgte at opfange Ord af hans Mund, at de kunde anklage ham. Det er meget slemt for et Menneske, naar han mærker, at Folk lurer paa ham for at anklage ham, saa bliver man bange for, hvad man siger, saa tør man ikke sige, hvad man tænker. Det var slemt for Jesus, at han kun havde faa Venner her paa Jorden. Men han havde dog nogle rigtig gode og trofaste Venner, hans Apostle og Disciple, Lazarus, Martha og Maria vare rigtig trofaste Venner. Han kom i deres Hjem, de vare saa glade ved ham, de gjorde alt godt for ham, og Jesus hjalp dem altid. Vi kende Fortællingen om det ene fornødne, hvorledes Jesus viste sig som den sande Ven ved at sige til Martha: »Du gør dig Bekymring og Uro over mange Ting; men et er fornødent. Maria har valgt den gode Del, som ikke skal tages fra hende.« Martha var et troende Menneske, men et troende Menneske maa ikke gøre sig Uro og Bekymring, et troende Menneske skal stole paa sin Gud og Frelser og bede til ham, saa bliver han fri for Uro og Bekymring. Det var dette, han vilde sige Martha. Jesus var deres Ven. Derfor sendte de Bud til Jesus, da deres Broder var død. Det var en stor Sorg for dem, at deres Broder var død, fordi de elskede ham. I Sorgens Tid trænger man til sine Venner. Martha var gaaet udenfor Byen for at møde ham, fordi hun længtes efter ham. Martha vidste, at naar han kom, vilde han hjælpe. Da Jesus kom, sagde hun til ham: »Herre havde Du været her, var min Broder ikke død.« Martha troede, at Jesus var Guds Søn og derfor kunde frelse ham fra Døden. Men Martha skulde se noget endnu større, at Jesus vilde opvække Lazarus fra de døde. Maria kom ogsaa, og nu fortælles der, at da Jesus saa Maria græde og saa Jøderne græde, saa græd Jesus ogsaa. Jesus vidste, at han var deres Ven, at han tog Del i deres Sorg, og derfor græd han. Det gjorde Jesus ondt, at de græd, thi Graad er et Tegn paa Sorg. Men snart skulde Jesus vise, at han var deres sande Ven, thi han vilde stille deres Sorg. Naar nemlig Jesus gav dem Lazarus tilbage, saa vilde de ikke længere sørge, saa havde de deres kære Broder Lazarus igen. Jesus siger til Martha: »Dersom du kunde tro, skude du se Guds Herlighed.« Saa bad Jesus til sin himmelske Fader, fordi han vidste, at han vilde høre hans Bøn. Han raabte derpaa med høj Røst: »Lazarus kom ud«, og den døde kom ud. I kan tro, at Martha og Maria bleve glade, da de igen fik den døde Broder tilbage, saa var deres Sorg stillet, nu havde Jesus vist, at han var deres bedste Ven. Saaledes gaar det ogsaa os, kære Venner, naar vi tro paa Jesus, da skulle vi faa ham til vor bedste Ven og se Guds Herlighed. Denne Guds Herlighed se vi deri, at vi her paa Jorden har et evigt Liv. Vi kunne bede til Gud, og hver Gang vi bede Fadervor vise vi, at vi have et evigt Liv. Vi føle, at naar vi bede til Gud Fader i Jesu Navn, saa hører Gud os, saa hjælper Gud os altid. Vi ved, at Jesus forstaar vore Sorger og vil dele vore Glæder, at han altid er vor Ven. Vi se Guds Kærlighed, naar vi komme til at kende Jesus som den Ven, der tog vore Synder paa sig paa Korset, som hjalp os til at blive af med dem, og som den Dag i Dag giver os Kraft til at overvinde vore syndige Lyster, giver os Lyst til at kæmpe mod dem, fordi vi gerne ville være Guds kære Børn og gøre det som er godt. Vi se Guds Kærlighed, naar vi tro paa Jesus Kristus som den Frelser, som overvinder Døden, og vil opvække os fra de døde paa den yderste Dag, ligesom han opvakte Lazarus fra de døde. Saa erfare vi, at Jesus er vor bedste Ven baade i Livet og i Døden. Naar vi saa skulle sige Verden Farvel og dø, saa ved vi, at vi skulle være hos Jesus, og at han vil sige til sine troende: »I Dag skal du være med mig i Paradis«. Saa kunne vi nok komme til at græde, fordi vi skulle skilles fra vore Venner

her paa Jorden, men den bedste Ven, Jesus, følger med os og trøster os med, at vi kun skulle skilles for en Tid. Jesus vil atter samle alle sine Venner i sin Faders Hjem, der skulle vi have det rigtig godt, vi skulle ikke mangle noget, der skal ikke være Sorg, ej heller Skrig, ej heller Pine. Der skulle vi med alle Guds Venner takke Gud og Faderen i Jesu Navn for al hans Naade imod os til evig Tid.

Maatte vi da i Troen alle modtage Jesus som vor bedste Ven nu og i al Evighed Amen.

L. M. Valeur.

Den lille pukkelryggede Pige.

(Efter »Æventyrbilleder« af Richard v. Volkmann, udgivne af Forlagsboghandler Milo i Odense.)

Der var en Gang en Kone, som havde en eneste Datter; hun var meget lille og bleg og i det hele taget noget anderledes end andre Børn. Naar Konen gik ud med hende, bleve Folk ofte staaende, saa' efter Barnet og hviskede indbyrdes. Spurgte saa den lille Pige sin Moder, hvorfor Folk saa' saa underligt paa hende, svarede Moderen altid: »Fordi du har saadan en fin ny Kjole paa.« Dermed slog Barnet sig til Taals. Men naar de kom hjem, tog Moderen sin lille Pige i sine Arme, kyssede hende den ene Gang efter den anden og sagde: »Du kære, søde Barn, hvad skal der dog blive af dig, naar jeg en Gang er død? Ingen véd, hvad for en sød, lille Pige, du er, ikke en Gang Din egen Fader!«

Efter nogen Tids Forløb blev Moderen pludselig syg og døde. Og efter et Aars Forløb tog Faderen sig en anden Hustru, smukkere, yngre og rigere end den første; men saa god som hun, var hun rigtignok ikke.

Efter Moderens Død sad den lille Pige som oftest fra Morgen til Aften oppe i Vindueskarmen; thi nu var der ingen, som vilde gaa ud med hende. Hun var bleven endnu blegere og var slet ikke vokset det sidste Aar.

Da nu den nye Moder kom i Huset, tænkte Barnet: »Nu kommer du nok ud at spasere i det klare Solskin, uden for Byen paa de kønne Veje, hvor der vokser saa mange smukke Blomster og Buske, og hvor der er saa mange pyntede Mennesker.« Den lille Pige boede nemlig i en lille, snæver Gade, hvor Solstraalerne kun sjælden naaede ind; og sad man i Vindueskarmen, kunde man kun se en lille Flig af Himlen. Den nye Moder gik ogsaa ud hver Dag og det baade om Formiddagen og om Eftermiddagen; og hver Gang tog hun en ganske dejlig Kjole paa, langt smukkere en de, som den forrige Moder havde ejet. Men den lille Pige tog hun aldrig med.

En Dag tog Barnet imidlertid Mod til sig og bad saa bønligt, om hun dog ikke maatte gaa ud med hende. Den nye Moder afslog det kort og godt og svarede: »Hvad gaar der af dig? Hvad tror du, Folk vilde tænke, naar jeg viste mig med dig paa Gaden? Du er jo pukkelrygget! Pukkelryggede Børn komme aldrig ud at spasere, de blive kønt hjemme.«

Den lille Pige blev ganske tavs, og saa snart den nye Moder havde forladt Huset, krøb hun op paa en Stol og saa' sig i Spejlet. Og ganske rigtig! Hun var pukkelrygget! Saa satte hun sig igen op i Vindueskarmen og saa' ned paa Gaden og tænkte paa sin egen, kære Moder, som havde taget hende med hver Dag, og saa tænkte hun paany paa sin Pukkel.

»Hvad mon der dog kan være indeni den?« spurgte hun sig selv, »noget maa der da være indeni saadan en Pukkel.«

Og Sommeren svandt, og da Vinteren kom, var den lille Pige bleven endnu blegere og saa svag, at hun slet ikke mere kunde sidde i Vindueskarmen, men altid maatte ligge til Sengs. Og da Vintergækkene stak deres første smaa, grønne Spidser frem af Jorden, kom hendes egen, kære Moder en Nat til hende og fortalte hende, hvor straalende lyst og herligt der var oppe i Himlen.

Den næste Morgen var den lille Pige død.

»Græd ikke, Mand!« sagde hans Kone; »det var det bedste, der kunde hænde det stakkels Barn!« Manden svarede intet, men saa' blot stille hen for sig.

Da nu den lille Pige var begravet, kom en Engel med store, hvide Vinger flyvende ned fra Himlen, satte sig ved Graven og rørte ved Stenen. I samme Øjeblik kom den lille Pige ud af Graven, og Englen fortalte hende, at han var kommen for at hente hende hjem til hendes Moder i Himlen.

Da spurgte hun ganske undselig, om pukkelryggede Børn da ogsaa kunde komme ind i Himlen. Det havde hun slet ikke tænkt sig, saa fint og kønt som der var i Himlen.

Men Englen svarede: »Du kære, velsignede Barn, du er jo slet ikke mere pukkelrygget!« og han berørte hendes Ryg med sin hvide Haand. Da faldt den gamle, stygge Pukkel af som en stor, hul Skal. Og hvad var der saa i den?

To dejlige, hvide Englevinger! dem slog hun ud, som om hun altid havde kunnet flyve, og fløj med Englen gennem det straalende Sollys, op i den blaa Himmel. Paa den højeste Plads i Himlen sad hendes egen, kære Moder og bredte Armene ud mod sit Barn. Og Barnet fløj lige op i hendes Favn.

Mormonernes Lære.

Mormonerne have flere hellige Skrifter. De erkende, at Bibelen er en hellig Bog, der indeholder sandfærdige Fortællinger om Guds Førelse med Folkene i de østlige Lande; men de foretrække dog hellere Mormons Bog, som lærer dem, hvad de skulle tro og gøre De har ogsaa en andan Bog, som de kalde »Pagtens og Lærdommens Bog«, som indeholder Forskrifter angaaende deres Gudstjeneste og dertil hørende hellige Handlinger, Præsternes Gerning o. s. v.

Mormonmissionærerne, som udsendes til de kristne Lande for at faa Folk til at »omvende sig«, bruge dog mest Bibelen, fordi man ikke skal tro, det er en ny Lære, som de forkynde, og fordi Bibelen er bedst kendt blandt alle kristne; men hjemme i Saltsøstaden bryder man sig ikke meget om Bibelen, der holder man mere af at bruge Mormons Bog.

Paa Grund af de mange nye Aabenbaringer, hvori der hver Gang blev givet Smith og Young nye Befalinger og Lærdomme, saa har den mormonske Lære forandret sig meget i Tidernes Løb. Læren om Flerkoneriet fremkom f. Eks., som tidligere nævnt, først i Aaret 1843.

Brigham Young fik ikke saa ofte Aabenbaring som Smith; dette mishagede Folket, som flere Gange ytrede Utilfredshed derover. Young brød sig ikke saa meget om de religiøse Lærdomme, men brugte sine udmærkede Evner til at ordne Præsteskabet saaledes, at han som Ypperstepræst fik Magt til at regere over Folket.

Efter nogen Tids Forløb fik Young da endelig nogle »Aabenbaringer«, som han forkyndte offentlig i Templet. Nogle af disse Lærdomme lyde saaledes: »Adam er vor Gud, og til ham maa vi komme, vi skulle ingen anden have.« »Josef Smith er den nuværende Slægts Gud.« »Adams Gud er Jehova, over Jehova staar Elohim, over Elohim staar

atter det store Raad af de samlede uendelige Guder.« »Menneskene have levet som Aander hos den store Elohim, førend han iførte dem Legemet og lod dem leve paa Jorden.« Som man ser, er det nogle mærkelige Lærdomme, som modsige sig selv, og som ikke ligne Kristendom, men snarere Hedenskab.

De smaa Mormonbørn døbes ikke, de føres til Templet, hvor Præsterne lægge Hænderne paa dem og velsigne dem i Jesu Navn. Naar Børnene blive 8—9 Aar, blive de først døbte og skal da selv svare. Dersom de senere bryde Daabspagten, kunne de blive døbt om igen, og dette kan ske flere Gange. Der findes saaledes Mormoner, som ere blevne døbte mange Gange. Dersom en Mormon bliver bortvist fra den mormonske Menighed, kan han kun blive genoptaget som Medlem deraf ved paany at lade sig døbe. Hvert Aar komme mange »nyomvendte« fra Evropas kristne Lande; men de skulle allesammen døbes for at renses fra den Synd, de føre med sig fra de syndige Lande. Mormonerne have ogsaa »en Daab for afdøde«. Den bestaar i, at et Menneske kan blive døbt i Stedet for en afdød Ven eller Slægtning, som paa den Maade kan blive frelst efter Døden.

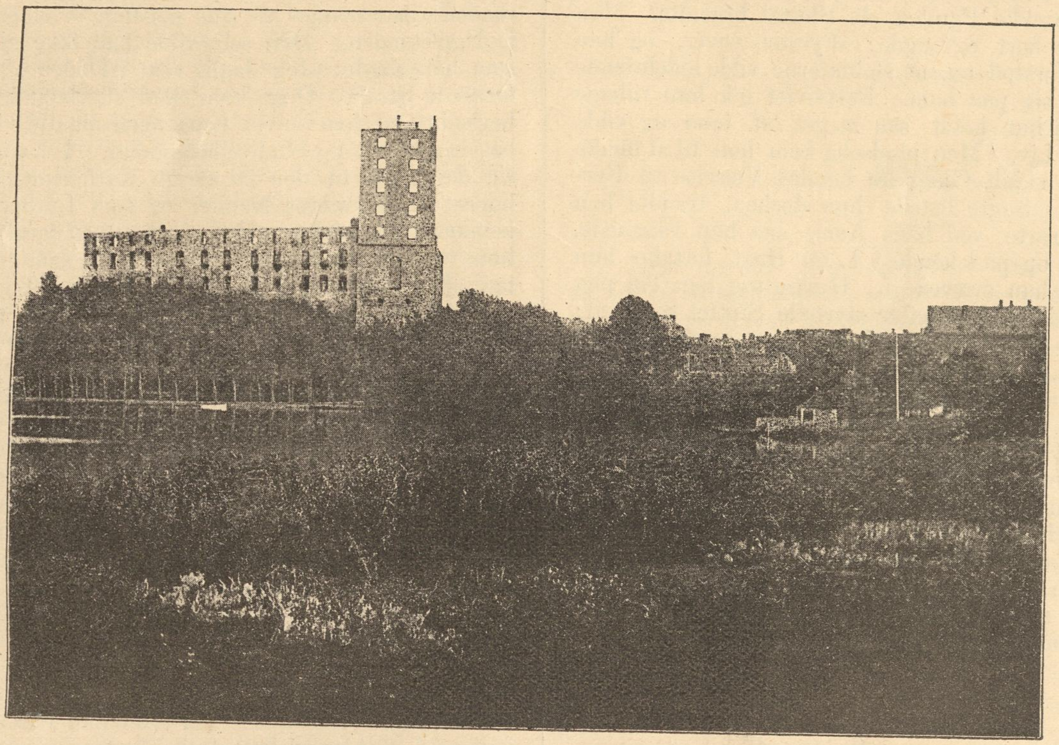

Mormonerne have noget, de kalde »Blodudsoningen«, som mest ligner Menneskeofring. Det er Young, som har opfundet denne Lære, som siger: Dersom en af Mormonernes hellige Mænd bliver dræbt, da kan denne Synd kun tilgives, hvis Morderens Blod bliver udgydt. Dersom en Kone har været utro mod sin Mand, kan hendes Synd kun tilgives, hvis hendes Blod bliver udgydt. Det er hendes Pligt selv at forlange at blive dræbt; dersom hun ikke gør det, da skulle de blandt hendes Slægt og Venner, som elske hende højest, sørge for, at hun bliver dræbt. Dersom nogen ikke længer vil være Mormon, da er det bedst at dræbe dem, thi derved beviser man dem den sande Kærlighed. Man har Masser af Eksempler paa, at denne skrækkelige Lære om Blodudsoningen er bleven misbrugt, den har kostet mangfoldige uskyldige Mennesker Livet.

Med Hensyn til den hellige Nadvere, da anse Mormonerne den kun som et Erindringsmaaltid; de tro ikke paa, at Jesus selv er til Stede. Ved Gudstjenesten om Søndagen nyder den mormonske Menighed Nadveren, men bruger undertiden Vand i Stedet for Vin.

Om Ægteskabet staar der i »Pagtens og Lærdommens Bog«: »Dersom en Mand trolover sig med en Jomfru, men ønsker at trolove sig med en til, og dersom den første giver ham Lov dertil, da er han retfærdiggjort og bedriver ikke Hor«. I en anden »hellig« Bog staar der: »Ingen Mand kan opnaa den højeste himmelske Herlighed, dersom han ikke adlyder den Lov, der befaler at have flere Koner paa en Gang«. »Flerkoneriet er en bibelsk Lære, som tilsidst skal frelse Verden og føre os tilbage til Abrahams Skød.«

Dersom Mændene ikke selv have Lyst til at have flere Koner, blive de undertiden tvungne dertil. Hvis en Kvinde kommer til en Mand og forlanger at blive hans Hustru, saa har han ikke Lov til at sige nej. Flerkoneriet er ikke tilladt i Mormons Bog, som var skreven længe før Josef Smith fremkom med sin »Aabenbaring« derom. I lang Tid nægtede Mormonerne, at der fandtes en Lære om Flerkoneri i deres Menighed; men i Aaret 1852 forkyndte Young den for hele Verden, han havde da ogsaa selv en god Del Koner.

Landskabet Utah, hvori Saltsødalen ligger, hører under de nordamerikanske Fristaters Regering, som i de senere Aar har givet flere Love, der forbyder Flerkoneri. Mange Mormoner have dog ikke villet adlyde disse Love, men ere hellere gaaede i Fængsel; thi Mormonkirken befaler, at man skal adlyde dens Love mere end de forenede Staters. Efterhaanden som den amerikanske Befolkning er vokset, har den ogsaa udbredt sig til Saltsødalen, hvor der nu bo mange Ikke-Mormoner. Denne Indvandring af »vantro« i Forbindelse med de amerikanske Loves Angreb paa Flerkoneriet har i de allersidste Aar svækket Mormonismen meget, dens Magt er brudt, og den bliver svagere Aar for Aar. De troende Mormoner ere ikke saa villige til at adlyde deres Præster, som de tidligere vare, saa det er baade udadtil og indadtil, at Magten svækkes. Det hele er en mærkelig religiøs Bevægelse, men ogsaa den har vist, at hvad der ikke er af Gud, kan ikke bestaa.

Koldinghus.

Paa en høj Bakke lige uden for Kolding ligger Ruinerne af et gammelt Slot, som hed »Koldinghus«. Slottet brændte i Aaret 1808, og nu skal du høre, hvorledes det gik til.

I Begyndelsen af dette Aarhundrede førtes der mange store Krige i Evropa. Frankrig førte Krig med de fleste evropæiske Lande. Den danske Konge, Frederik den 6te, holdt sig længe uden for Krigen; thi han elskede Freden. Men tilsidst sluttede han Forbund og Venskab med Frankrigs Kejser Napoleon. Derved kom Danmark i Krig med Sverrig, som holdt med Frankrigs mange Fjender. For at hjælpe os i Krigen med Svenskerne sendte Kejser Napoleon en Hær paa omtrent 30,000 Mand her op til Danmark. Anføreren for denne Hær var Fyrsten af Ponte-Corvo. Hæren selv bestod mest af spanske Soldater. De vare vrede paa Franskmændene og deres Kejser, og de tænkte derfor stadig paa at gøre Oprør. 2—3000 af disse Soldater var det, som laa indkvarterede (boede) paa »Koldinghus«. Kommandanten paa Slottet hed Oberst With. Fyrsten af Ponte-Corvo boede ogsaa paa Slottet, naar han opholdt sig i Kolding. Men

han maatte ofte rejse til andre Byer i Slesvig, hvor andre af hans Soldater laa indkvarterede. En Morgen, den 29de Marts, ventede man ham tilbage fra en Rejse. Soldaterne havde faaet Befaling til at stille tidlig om Morgenen i Slotsgaarden for at modtage ham. Det var meget koldt den Dag, og Spanierne frøs; thi i deres Hjemstavn er Luften mildere. Time efter Time stode de og ventede paa Fyrsten, men han blev bestandig borte. Store Baal bleve antændte i Slotsgaarden, for at Soldaterne kunde varme sig ved Ilden. Som Dagen gik, bleve de mere og mere forbitrede paa Fyrsten, der lod dem vente saa længe. Kommandantens Kone lagde Mærke til deres vrede Miner, og Tjenestefolkene fortalte hende, at de havde ondt i Sinde. Kl. 7 om Aftenen kom Fyrsten af Porte-Corvo tilbage, og Soldaterne fik Lov til at gaa i Seng. Efter at Fyrsten havde spist, gik han ogsaa til sit Sovekammer for at hvile sig. Men Oberstens Hustru frygtede for hans Liv, og hun besluttede at vaage. Fra sit Soveværelse saa hun, hvorledes Soldaterne løbe frem og tilbage over Slotsgaarden. Da der var gaaet en Times Tid, opdagede hun, at Ildsluerne sloge ud af Vinduerne i den Del af Slottet, hvor Fyrsten havde sit Sovekammer. Hun skyndte sig hen til Døren, der førte ind til hans Værelse. Men uden for den stod der en Soldat paa Post. Oberstinden befalede ham at vække Fyrsten, da Slottet brændte. Men Soldaten jog hende bort og sagde: »Fyrsten sover, og han skal sove«. Hun forstod nu, at Soldaterne vilde indebrænde ham for at hævne sig paa ham. Fortvivlet gik hun tilbage til sit Værelse, thi hun holdt saa meget af ham og vilde gerne redde hans Liv. Men pludselig kom hun til at tænke paa, at der var en skjult Gang fra hendes Værelse til Fyrstens Sovekammer. Sagte listede hun derhen, traadte hen til hans Seng og rørte ved hans Arm, saa han vaagnede. Forbavset saa han op paa hende. I en Hast fortalte hun ham, hvilken Fare han svævede i. Hurtig tog han Tøj paa sig og fulgte hende. Kort efter styrtede Slottet sammen; men Fyrsten greb Oberstindens Hænder og sagde: »Næst Gud har jeg Dem at takke for min Frelse.«

Hurtig for han ud af Stuen og ned i Slotsgaarden. Her gik Spanierne og glædede sig allerede, fordi de troede, at han var død. Forfærdede saa de ham nu staa midt iblandt dem. Uden at knurre adløde de hans Befalinger, da han kommanderede dem til at slukke Branden. Det var imidlertid for sent. Hele Slottet brændte, og næste Morgen drog Fyrsten af Ponte-Corvo bort med sine Soldater. Men den modige danske Kvinde bevarede han i taknemlig Erindring. Nogle Aar senere blev han valgt til Konge i Sverrig, og fra ham nedstammer den nuværende svenske Konge.

C. Johansen.

Forskellige Kirkesamfund i Evropa.

Reformationen.

Luthers Forkyndelse og hans Skrifter vakte stor Bevægelse overalt i Tyskland. Men da nogle urolige Mennesker benyttede hans Lære til at gøre Revolution og Oprør, maatte han forlade Wartburg. Han drog igen til Wittenberg og skaffede snart Orden til Veje ved sine Prædikener og nye Skrifter, og han gav nu Raad og Anvisninger med Hensyn til Gudstjenestens Afholdelse i de evangeliske Kirker og sørgede for at faa Præster ansatte i de forskellige Menigheder.

Ogsaa for Børnenes Undervisning i Skolerne sørgede han. I Aaret 1529 udgav han sin store og lille Katekismus. Den sidste Bog bruges endnu overalt i de lutherske Skoler. I Aaret 1530 blev der afholdt en Rigsdag i Augsburg, og paa denne Rigsdag blev Luthers Lære fremsat i et Skrift, som man kalder den augsburgske Trosbekendelse. Dette Skrift er forfattet af Luthers Ven og Medarbejder, den lærde Filip Melanchton. Denne Troesbekendelse tillige med Luthers lille Katekismus bruges endnu i den danske Folkekirke, og Præsterne maa forpligte sig til at lære i Overensstemmelse med disse Bøger.

Den lutherske Reformation udbredte sig med rivende Hurtighed. Ordets Prædiken og Sakramenternes rette Uddeling blev Hovedsagen, det bedste ved Gudstjenesten. Salmesang paa Modersmaalet blev indført. Der ansattes dygtige Lærere for Ungdommen; den hellige Skrift blev oversat og udbredt blandt Folkene, og nye Universiteter oprettedes. I Danmark, Norge, Sverrig og Finland blev Reformationen indført efter Luthers Forbillede. Ogsaa til England og Skotland fandt den Vej, men Gudstjenesten blev her noget anderledes indrettet end i de nordiske Lande, i det nogle af de katolske Kirkeskikke bibeholdtes. I Frankrig, Italien og Spanien vandt Reformationen ogsaa Indgang, men det lykkedes efterhaanden Katolikkerne ved store Anstrengelser og blodige Forfølgelser at trænge den tilbage.

Luthers Liv i Hjemmet.

Paven havde forbudt Præster og Munke at gifte sig. Da Luther kunde indse, at dette Forbud ikke stod i Skriften, raadede han mange af sine gejstlige Venner til at indtræde i Ægtestanden. Men selv vilde han ikke gifte sig, fordi — som han sagde: »Jeg daglig venter Døden og en kætters velfortjente Straf«. Dog kom han efterhaanden til den Overbevisning, at han selv i Gerningen maatte vise, at Ægteskabet var tilladt og Gud velbehageligt. I Aaret 1525 lod han sig derfor vie til den 26-aarige Katharina af Bora, der tidligere havde været Nonne, og som Luther havde lært at kende i Wittenberg. Hun var hverken smuk eller lærd, men hun var en god Hustru, gudfrygtig og sanddru, flittig og huslig. Hun var meget sparsommelig, og det kunde nok behøves, da Luther kun havde en lille Løn og gerne gav alting bort. De fik 6 Børn, af hvilke de 2 døde tidligt. Luther var en god og kærlig Fader, der holdt Børnene til Orden og Gudsfrygt. Naar han var borte paa Rejser, skrev han ofte kærlige Breve til dem. Han straffede dem ogsaa, naar de viste Ulydighed og Trods. Til sine Venner sagde han: »Jeg vil hellere have en død end en vanartet og ulydig Søn. Thi en Biskop skal være en Mand, som véd at forestaa sit Hus godt og have lydige Børn, saa at andre Folk kan faa et godt Eksempel deraf. Men vore ulydige Børn forarge andre, og derfor maa man straffe dem, og ikke se gennem Fingre med dem.« Luther holdt meget af Sang og Musik, derfor spillede han ofte paa Luth og sang for sine kære i Hjemmet, og han har digtet mange skønne Salmer, f. Eks. den dejlige Julesang: »Fra Himlen højt, vi komme her«, og den kraftige Trossalme: »Vor Gud han er saa fast en Borg« o. m. a. I Almindelighed var Luther munter og snaksom og holdt meget af at samles med sine Venner til et lille Gilde, hvor man sang og samtalede om mange forskellige Ting. »Jeg skal og maa i Dag være glad«, sagde Luther en Aften til sine Venner, »thi jeg har faaet daarlige Efterretninger, og imod dem hjælper intet bedre end et stærkt Fadervor og et godt Mod. Det ærgrer Djævelen, at man endda vil være glad«.

Luther var i Reglen meget tarvelig og nøjsom med Mad og Drikke. Undertiden fastede han endog i flere Dage, men naar der var Familiehøjtid, f. Eks. hans Fødselsdag, vilde han dog gerne have det festligt. Da hans Søsterdatter skulde giftes, fik han adskillige Kander Vin foræret af Raadet i Wittenberg. Han smagte paa Vinen, og da han syntes godt om den, sagde han: »Man skal give sine Gæster en god Drik, for at de kunne blive lystige; thi som Skriften siger (Ps. 104, 15): »Brød styrker Menneskets Hjerte, men Vin glæder det«. Han befalede ogsaa, at der skulde komme Spillemænd Dagen efter Brylluppet; »thi«, sagde han, »for Musik er der kun daarlig Plads og Agt mellem en stor Mængde Mennesker. Naar de spise, lægge de ikke Mærke til Musikken.« Luther holdt ogsaa meget af Naturen, og især yndede han Sangfuglene, som han kaldte sine Læremestre. En Gang, da hans Tjener Wolfgang, havde stillet et Næt op i hans

Have for at fange Sangfugle, forfattede han et Klageskrift »fra Fuglene til Luther over hans Tjener Wolfgang.« Det begyndte saaledes: »Vi Drosler, Solsorter, Finker, Irisker, Stillidser samt andre fromme, skikkelige Fugle, som i dette Efteraar ville drage hen over Wittenberg, lade Eder, kære Herre, vide, at efter hvad der er sagt os for vist, har en vis Wolfgang, Eders Tjener, halt den mageløse Uforskammethed at understaa sig til at købe nogle gamle, daarlige Net i dyre Domme, af Had til os, og tænker nu paa at betage os og alle vore kære Venner den Frihed, Gud har givet os til at flyve i Luften og samle Korn paa Jorden.« Derpaa bede de Luther om at befale sin Tjener, at han skal opgive sit Forsæt og hellere strø Korn ud til dem. Men hvis Wolfgang ikke vil adlyde, saa ville de bede Gud om at holde Styr paa ham og lade ham om Dagen fange lutter Frøer, Græshopper og Snegle og om Natten plages af Mus, Lopper og andet Utøj. De haabe, at de ligesom deres Brødre nok skulle undslippe hans løse og raadne Net, som de alle have set paa. Under Brevet stod der: »Givet paa vort himmelske Sæde blandt Træerne, under vore sædvanlige Segl og Fjer.« Luther var ogsaa meget venlig og godgørende imod fattige, og naar han ikke havde Penge at give dem, gav han dem Klæder og Sølvtøj, eller hvad han ellers havde i Huset. Luther var flere Gange syg og havde mange Sorger og mange Ærgelser og Bekymringer. Men i al sin Nød og Modgang hentede han Mod og Trøst af sin stærke Tro og sine flittige og inderlige Bønner til vor Herre og Frelser. Da han blev gammel og svag, og hans Hustru var meget bekymret for ham, skrev han til hende: »Jeg takker dig meget for din store Omhu, der gør, at du ikke kan sove, men lad hellere være med det; thi siden du har begyndt at sørge for mig, har der været Ild i Huset lige udenfor min Stuedør, saa jeg var nær ved at brænde inde, og i Gaar var en Sten lige ved at falde ned paa mit Hoved og knuse mig. Jeg er bange for, at dersom du ikke holder op at nære Frygt for mig, saa vil tilsidst Jorden opsluge os og alle Elementer forfølge os. Lærer du paa den Maade Katekismus og Troen. Bed du og lad Herren sørge; det hedder: »Kast din Sorg paa Gud; thi han har Omsorg for dig.« Den 15de Januar 1546 rejste Luther fra Wittenberg til sin Fødeby Ejsleben for at mægle Fred mellem nogle Fyrster, der vare uenige. Han var svag og affældig og havde en Fornemmelse af, at han snart skulde dø, men han var livlig og aandsfrisk til det sidste. Han fik Fyrsterne forligt, og prædikede flere Gange i Byens Kirke. Den 17de Februar blev han syg om Aftenen og døde om Natten, stille og rolig og uden Dødskamp. Da hans Venner, der vare forsamlede om hans Dødsleje, saa, at Døden nærmede sig, sagde en af dem til ham: »Ærværdige Fader! vil I dø i Troen paa Kristus og hans Lære, saaledes som I har prædiket den«, hvilket Spørgsmaal Luther besvarede med et højt og tydeligt Ja. Hans Lig blev ført til Wittenberg, hvor det blev begravet i Slotskirken foran Alteret. Hans Død vakte stor Sorg og Deltagelse, og mange Tusinder fulgte ham til hans sidste Hvilested. I 1822 lod Prøjsens Konge, Frederik Wilhelm III, en stor Statue af Luther støbe i Legemsstørrelse. Den blev, tilligemed et Mindesmærke, opstillet paa Torvet i Wittenberg, hvor der ligeledes er rejst et Mindesmærke for Luthers Ven og Medarbejder, Filip Melanchton, der døde 1560, og som ogsaa er begravet i Slotskirken.

Den reformerte Kirkeafdeling.

Paa samme Tid som Luther fremtraadte der i Svejts en Mand, som ogsaa prædikede imod Pavens Lærdomme. Denne Mand, som hed Ulrich Zwingli, var Præst i Zürich og født 1484, Aaret efter Luthers Fødsel. Han prædikede imod Afladshandelen, mod Helgenvæsenet og andre katolske Vildfarelser, og mange af hans Landsmænd sluttede sig til ham. Han var dog ikke ganske enig med Luther i flere Ting, thi han ansaa kun det for rigtigt, der ligefrem og bogstaveligt kunde bevises efter Skriftens Ord. Luther derimod bevarede en dyb Ærbødighed for de gamle og nedarvede Kirkeskikke, naar de ikke strede mod Guds Ord. Navnlig vare Luther og Zwingli uenige om Betydningen af den hellige Nadver. Luther sagde, at Brødet og Vinen i Nadveren er Kristi Legeme og Blod, fordi Jesus har sagt: »Dette er mit Legeme!« Zwingli betragtede Nadveren som et Erindringsmaaltid, hvor Brødet og Vinen betyder Kristi Legeme og Blod.

Efter Zwinglis Død 1531 fortsattes og udvikledes hans Lære af den dygtige, lærde og skarpsindige Franskmand Kalvin, der boede i Genf og derfra ledede den reformerte Kirkes Udvikling. Kalvin nærmede sig Luthers Lære om Nadveren, idet han lærte, at Kristi Legeme og Blod i Nadveren bliver tilbudt alle, men en virkelig Nydelse deraf finder ikke Sted uden under Betingelse af Tro, i det de Vantro ikke modtage andet end Brød og Vin. Apostelen Paulus siger (1. Cor. 11, 29): »Hvo, som æder og drikker uværdelig, æder og drikker sig selv til Dom, i det han ikke gør Forskel paa Herrens Legeme« (nemlig fra anden Spise). Vi maa derfor tro, at alle — baade Troende og Vantro — i Nadveren modtage Kristi Legeme og Blod, og at det ikke er Menneskenes Tro, men Herrens Nærværelse, der giver Nadveren sin Velsignelse og Kraft.

Forøvrigt er der ikke store Modsætninger i Anskuelser mellem den lutherske og den reformerte Kirke.

Bern.

Naar du ser paa Landkortet over Sveits, saa kan du se, at en af Kantonerne, som Sveits er inddelt i, hedder Bern, og i denne ligger Hovedstaden af samme Navn. Du kan derimod ikke se paa Landkortet, at Bern betyder Bjørn, men det gør det, og derfor ere alle Ting i denne Del af Landet lavet i Form af Bjørne, naar det blot er muligt. Brøndene ere i Form af Bjørne, paa hvilke Vandet løber ud af Munden. Lygtepælene holdes af Bjørne, som ere udskaarne af Træ eller støbte af Metal o. s. v. I Byen Bern staa Lygterne midt paa Gaden, hvor ogsaa Rendestenene løbe, og paa begge Sider af denne kunne Vognene køre, og der dannes derved ligesom to Gader. Nærmest ved Husene er der brede Fortove for Fodgængerne, og over Fortovene er der bygget store Hvælvinger eller Buegange. Man kan saaledes ikke blive vaad, naar det regner, eller brændes af Solens Straaler, da der er skyggefuldt og køligt, men inde i Butikkerne i Stueetagen er der meget mørkt, og man maa brænde Lys næsten hele Dagen. Mange Haandværkere sidde i Buegangene og arbejde, da de ikke kunne se inde i Husene. Uden for Byen er der en stor og dyb muret Grav, som man kan staa oppe paa Vejen og se ned i. I denne bor der en Bjørnefamilie, og det er virkelig levende Bjørne, som Byen forsørger med, hvad de behøve til Føden. Mange Mennesker more sig med at kaste noget ned til Bjørnene, men en Gang vare nogle af Tilskuerne uforsigtige, og styrtede ned i Bjørnegaarden, hvor de bleve sønderrevne af Rovdyrene.

Der er en stor smuk Bygning i Bern, hvor Regeringen samles fra alle de andre Kantoner. Bern er en meget mærkelig gammel By, som det er morsomt at besøge, da den ikke ligner andre Byer.

Husenes Vindueskarme ere meget brede og forsynede med Hynder, ligesom Sædet paa en Bænk, og Folk ligge eller sidde paa disse i de aabne Vinduer og se ned paa Gaden og Færdselen der.

2.

Sago.

Vi kende alle Sagogryn og Sagomel, som bruges i ethvert Hus, og kan købes hos enhver Købmand. Sagoen er den hvide Marv af et Træ, som man kalder Sagopalmen. Træet vokser bedst i sumpig, vaad Jord langs med Kysten. Et sædvanligt Træ indeholder omtrent 60 Pd. ren Sago. Stammen bliver 15—18 Tommer tyk, og Træet kan fældes i 6—8 Aars Alderen. Af Marven i et saadant Træ kan en hel Familie leve i en Maaned. For mange vilde Folkestammer er denne Marv deres eneste Næring. Naar Træet er fældet, skæres Kronen af. Med en bred Kile af haardt Træ bliver Stammen kløvet eller spaltet, og man kan saa tage den hvide Marv (Sagoen) ud. Med en lille Træøkse hugger man Marven i smaa Stykker. Der tages kun saa meget Marv, som der benyttes paa en Dag. Saa tages Kilen igen ud for at beskytte Marven mod Regn og Snavs. I et lille Trug, som man laver af en Træstamme, bliver saa Marven æltet med Vand. Efter at Vandet atter er siet bort, ligner Sagoen en Dej, hvoraf der laves en Slags Kager. Disse Kager kunne gemmes hele Maaneder paa et tørt Sted, uden at fordærves eller gaa i Forraadnelse. Dejen kan ogsaa bages over Ilden og ligner da klægt Brød. De vilde spise Dejen sammen med Mælken af Kokosnødder. Sagokager blive ogsaa kogte i Vand og derpaa gemte, men saa faa de en sur Lugt, som vi Evropæere ikke kunne lide; men de vilde have ikke noget imod den. Det er altid Mændene, som ælte og tilberede Sagoen, men Kvinderne koge den.

En Bogs Historie.

Hos en rig Købmand i Amerika forøvedes for nogle Aar siden et Indbrudstyveri. Tyvene toge ikke alene Penge, men ogsaa andre Ting; blandt andet havde de taget en Bog, som Købmanden sørgede meget over at have mistet. Da han var 14 Aar gammel, modtog han den af sin Lærer; den hed: »En Pilegrims Vandring«. Han havde lovet Læreren at læse et Kapitel af Bibelen hver Dag og mindst 10 Sider af »En Pilegrims Vandring«, og han havde altid holdt dette Løfte. Vi kunne derfor forstaa, at han var bedrøvet over at miste den Bog. Tyvene bleve ikke opdagede, og han maatte købe sig en ny Bog. Nogle Aar gik. En Dag fik Købmanden Besøg af en fremmed Herre, der leverede ham en Bog; det var »En Pilegrims Vandring«. Den fremmede Herre fortalte følgende: »De husker vistnok, at der for nogle Aar siden skete et Indbrudstyveri hos Dem. Jeg var en af Tyvene. Blandt andet stjal jeg denne Bog. Da jeg en Dag kedede mig, tog jeg Bogen og læste lidt i den. Indholdet aabnede mine Øjne, saa at jeg saa, at jeg førte et syndigt Liv. En af mine Kammerater blev fanget af Politiet, han forraadte mig, derfor blev jeg ogsaa arresteret og kom i Tugthuset. Jeg fik Lov til at tage denne Bog med mig, jeg læste meget i den og lærte at kende Gud og Guds Vilje. Efter at jeg er kommen ud af Fængslet, har Gud hjulpet mig, saa jeg nu er en velhavende Mand. Jeg er nu kommen til Dem for at bede Dem om Forladelse, og jeg beder om Lov til at beholde denne Bog; thi den har hjulpet mig til at blive et godt og gudfrygtigt Menneske«. Købmanden hørte opmærksomt paa den fremmedes Ord. Da den fremmede var færdig, saa sagde han: »Jeg tilgiver Dem af mit ganske Hjerte; jeg sørgede meget over Bogen; thi den var en Gave fra en Ven, som nu er død; men jeg er glad over, at Gud har styret det saaledes, at den har frelst Dem. De maa gerne beholde den.«

Meddelelser fra Døvstummeinstitutterne.

Lærer og Inspektør ved det kgl. Døvst. Inst. i København H. J. Lassen fejrede den 25. August d. A. sit 25 Aars Jnbilæum som Døvstummelærer. Inspektør Lassen er født paa den lille Ø Als, som ligger ved Østkysten af Sønderjylland. Hans Forældre døde tidlig, og han kom derfor som ganske ung her til Danmark. Da han ønskede at blive Lærer, kom han paa Jonstrup Seminarium for at uddanne sig. En kort Tid var han Hjælpelærer i en Landsby nær ved Præstø, men blev saa i Aaret 1869 ansat ved Instituttet i København. I de nu forløbne 25 Aar har Hr. Lassen forstaaet at vinde sig mange Venner, ikke alene blandt sine Medlærere, men ogsaa blandt de døvstumme. Mange vare derfor de Breve og Telegrammer, der paa Festdagen indløbe til ham i Båstad i Sverrig, hvor han i denne Sommerferie opholdt sig med sin Familie. Hans Medlærere ved Inst. overrakte ham et smukt forarbejdet Guldur, og hertil føjede de døvstumme Medlemmer af Døvstummeforeningen en fint forarbejdet Guldkæde. Efter at Skolen atter var begyndt og alle vendt tilbage fra Ferien, fejredes Jubilæet ved en festlig Sammenkomst paa Instituttet.

Geheimeetatsraad, Dr. jur. Goos er bleven udnævnt til Direktør for de kgl. Døvstummeinstitutter og den kgl. Døvstummeskole i Nyborg. Som Kultusminister besøgte Direktøren Instituttet i Fredericia i Foraaret 1893, og mange af Inst. Elever ville mindes ham fra den Tid.

Seminarist Sekondløjtnant Roelsen er fra 1ste September ansat som Lærer ved Instituttet i Fredericia. For Øjeblikket ligger Hr. Roelsen dog som Officer i København, og han vil først begynde sin Gerning som Lærer her ved Inst. i Midten af Oktober.

Kristusfiguren paa Altret i Fredericia Instituttets Bedesal er i Aar bleven erstattet af et stort og smukt Maleri, der forestiller Jesus, der helbreder den døvstumme. Det er malet af en ung Maler, som hedder Anker Lund. Vi haabe i næste Nummer at kunne bringe et Billede af den nye Altertavle.

I Anledning af Kronprinsens og Kronprinsessens Sølvbryllup ere nedenstaaende Mænd, kendte indenfor Døvstummeverdenen, udnævnte til Riddere af Dannebrog: Forstander for det kgl. Døvstummeinstitut i København Pastor Fr. Heiberg, Kasserer ved Arbejdshjemmet for døvstumme Piger, Grosserer Jul. M. Goldschmidt, Dr. med. L. V. Salomonsen og Dr. med. V. Haderup.

Med dette Nummer slutter „Effata“ sin første Aargang. Vi føle derfor Trang til at bringe alle, der have støttet os i vort Arbejde, vor hjærteligste Tak. Især bringe vi en Tak til Hr Forlagsboghandler N. C Rom (København), der med stor Velvilje har stillet hele sit store Forraad af Clicheer til vor Raadighed, — til Hr. Forlagsboghandler Hagerup (København), der godhedsfuldt overlod os alle Billederne til Tordenskjolds Historie, — til Redaktionen af „Vort Forsvar“ og mange flere, der paa en eller anden Maade har ydet os Hjælp og Bistand.

Vi haabe, at vi ogsaa i det kommende Aar maa kunne gøre Regning paa den samme Velvilje fra alle Sider.

Redaktionen.

Naar vore Læsere ikke have modtaget »Effata« i August Maaned, er det fordi, der paa Grund af Ferien udkom et Dobbeltnummer i Juli.

Redaktionsudvalget bestaar af:
Frk. Bøtcher og Inspektør Johansen, Fredericia
Frk. Møller og Lærer A. Hansen, Nyborg.

Vilh S. Hansens Bogtrykkeri i Fredericia.